

Advent je tu!

GORICA Mara Černic o posvetu o okolju

Tudi vsakdanja dejanja vplivajo na okolje

Naslednji teden naj bi se v Parizu začela pomembna podnebna konferenca, na kateri naj bi predstavniki skoraj 200 svetovnih držav sklenili nov protokol v iskanju rešitve za omejitve izpustov toplogrednih plinov. Ti namreč povzročajo globalno segrevanje, ki grozi z zelo resnimi posledicami, kot so npr. potopljena mesta, uničujoče poplave, vročinski valovi in drugi. "Tokrat gre za to, da dosežemo sporazum glede omejitve dvig temperature za največ dve stopinji Celzija", nam je v mikrofon povedala Mara Černic, podpredsednica goriške Pokrajine, ki je obenem odbornica za okolje in zato posebno občutljiva za te teme. Goriška Pokrajina se je vklopila v kočljivo razpravo o podnebnih spremembah s posvetom, ki ga bo priredila v petek, 27. novembra, v konferenčnem središču na Tržaški univerzi v ul. Alviano v Gorici. Začel se bo ob 9.30, končal ob 12. uri, namenjen pa je v prvi vrsti višješolcem in upraviteljem. "Dogovor je bistvenega pomena! Zadnji je bil znani kjotski proto-

foto dpd

kol. Zdaj bo problem ta, ali bodo našli kompenzacijo med potrebami in interesi industrijskih držav ter držav v razvoju. Države v razvoju bodo namreč še naprej ustvarjale toplogredne pline, morda so pa le pripravljene zmanjšati svoje izpuste, če bi industrijske države to primerno ovrednotile". Znano je namreč, da glavnino okoljskega onesnaževanja povzročajo bogate države.

/str. 14
DD

Knjižne novosti pri Goriški Mohorjevi družbi

Branje, ki rojeva življenje

"Letošnje leto je bilo polno sonca, sadeži ter bogati. Ko vanje ugrizneš, začutiš sonce, začutiš nekaj lepega in svetlega", je v ponedeljek, 23. novembra, na

krstni predstavitvi štirih knjig Goriške Mohorjeve družbe dejal predsednik založbe, msgr. **Renato Podbersič**.

/str. 9
DD

Ostanite nam zvesti!

Kot smo že večkrat pisali, so nas letos zelo prizadeli finančni rezi s strani Republike Slovenije in Dežele Furlanije Julijske krajine, zato pozivamo vse tiste zveste naročnike in naročnice, bralke, bralce ter prijatelje Novega glasa, naj nam ostanejo blizu. Sporočamo pa tudi, da nam lahko pomagajo tako, da v sklad z izdajanje našega tednika darujejo denarna sredstva na naslednja računa:
Zadružna banka Doberdob in Sovodnje,
IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643
SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO
Čedajska banka:
IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280
SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C
Že vnaprej se zahvaljujemo in vam vsem kličemo: "Ostanite nam zvesti tudi v prihodnje!"

TRST Tatjana Rojc prejemnica nagrade Auersperg

Za tkanje kulturnih vezi!

Na podlagi poslednjih želja grofice Janje Auersperg je bila po njeni smrti ustanovljena kulturna nagrada, poimenovana po njej in soprogu, grofu Emilu. Namen priznanja je vsako leto ovrednotiti hval vredno delo, v katerem raziskovalec obravnava ali znanstveno tematiko ali zgodovinske ali pa slovensko književnost v Furlaniji Julijski krajini.

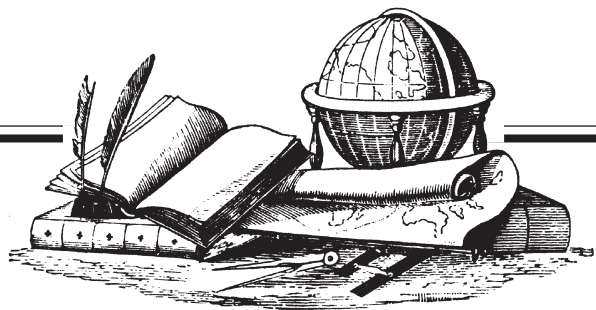
Na tiskovnem srečanju, ki je bilo v petek, 20. novembra, v kavarni San Marco v Trstu, je kuratorka nagrade in velika prijateljica pokojne grofice Janje, Patrizia Cutrupi, čestitala Tatjani Rojc, ki je sedela ob njej. Nam vsem dobro znana esejistka ter proučevalka slovenske književnosti in komparativistike nasploh je nagrado prejela za monumentalno biografijo o Borisu Pahorju z naslovom **Tako sem živel. Stoletje Borisa Pahorja**. Leta 2013 je ob stoletnici tržaškega pisatelja Cankarjeva založba - Mladinska knjiga zaupala prof. Rojčevi sestavo zajetne monografije. Delo odlikuje inovativen pristop, ki se razpre na podlagi

Foto IG

večplastne pripovedi, v kateri so poleg izvirnega besedila prof. Rojčeve prisotni tudi neposredno pričevanje samega Pahorja, izbor kritičnih analiz o njegovem delu in iz pisateljevih literarnih del ter vsebinsko bogati in dragoceni fotografski utrinki. Knjiga je zatem nekoliko prikrojena za potrebe italijanskega tržišča izšla v prevodu pri založbi Bompiani z naslovom **Boris Pahor. Così' ho vissuto. Biografia di un secolo**.

/str. 11
IG

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Slovenski raziskovalci v tujini

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je v sodelovanju s Filozofsko fakulteto Univerze v Ljubljani v prostorih fakultete v torek, 17. novembra 2015, pripravil konferenco **SLOVENSKI MOŽGANI** *krožijo prek meja – Slovenski raziskovalci zunaj RS se predstavijo*.

Da je bila tovrstna konferenca potrebna in dobrodošla, potrjuje podatek, da se je je kljub terminu sredi delovnika udeležilo okoli 70 raziskovalcev, dodiplomskih in podiplomskih študentov, profesorjev; na njej so bili prisotni tudi številni mediji. Njen cilj in namen je bila predvsem sama predstavitev slovenskih raziskovalnih ustanov, ki delujejo zunaj Republike Slovenije – razen nekaterih izjem so te namreč v slovenski strokovni in širši javnosti skorajda nepoznane.

Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu si prizadeva za krepitev sodelovanja med slovenskimi raziskovalci, znanstveniki, profesorji ali tudi študenti, ki delujejo "znotraj" in zunaj meja Slovenije.

je, saj tovrstno znanstvenoraziskovalno sodelovanje lahko bistveno pripomore k ohranjanju vezi z matično domovino in s tem k ohranjanju slovenske identitete med najvišje izobraženimi rojaki zunaj meja Slovenije, kot tudi h krepitevi tako imenovanega "kroženja možganov" kot alternativni vse večjemu izseljevanju najuspešnejših mladih oziroma "begu možganov". To so bile tudi

V dveh sklopih se je predstavilo skupno trinajst ustanov: Inštitut za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU, Ljubljana, Inštitut za narodnostna vprašanja, Ljubljana, Slovenski raziskovalni inštitut (SLORI), Trst, Slovenska narodna in študijska knjižnica, Trst (Odsek za zgodovino in etnografijo), Inštitut Urbana Jarnika, Celovec, Slovenski znanstveni inštitut (SZI), Celovec, Slovenska študijska knjižnica, Celovec, Društvo v tujini izobraženih Slovencev (VTIS), American-Slovenian Educational Foundation (ASEF), San Francisco, Society for Slovene Studies (SSS), ZDA-Ljubljana, Slovensko-avstralski klub akademikov, Mel-

besede, ki jih je v nagovoru ob odprtju konference navzočim namenil minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc.

bourne, Center za slovenščino kot drugi in tuji jezik pri Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani in Svetovna mreža akademikov Univerze v Ljubljani.

šanja spodbuda za hitrejši razvoj medsebojskih odnosov, obenem pa dajejo velik prispevek k politiki razvoja regije znotraj obeh držav, ki v tem evropskem prostoru pomenijo novo kakovost tudi v prihodnosti. V nadaljevanju je izpostavil, da je skupna komisija ocenila, da sta dve desetletji uspešnega sodelovanja med Republiko Slovenijo in Madžarsko na področju pravne zaščite narodnih manjšin izredno pomembni. Ob tem pa je izrazil zadovoljstvo, da sta bili avtonomni narodni skupnosti na neformalnem srečanju predsednikov vlad 6. novembra letos prepoznani kot pomembna stebra dvostranskih odnosov v prihodnje. Dejal je: "Pripisujem velik pomen nadaljnji uskladitvi gospodarskih in infrastrukturnih naložb na slovensko-madžarskem vladnem vrhu januarja 2016 v Ljubljani, ki bodo odločilni tudi za prihodnost slovenske madžarske narodne skupnosti na obeh straneh meje. Prav tako pozdravljam uresničevanje načrtov ob narodnih skupnosti na področju kulture in gospodarstva ter ugotavljam, da je to prispevek celotne regije, kar kaže tudi na njihovo pozitivno vlogo v evropskem prostoru". "Priateljske vezi, vzpostavljene na medsebojnem zaupanju, razumevanju in dialogu so omogočile znotraj okvira medvladne manjšinske komisije odprto in iskreno, v večini primerov uspešno obravnavo bistvenih vprašanj, ki zadevajo narodne manjšine", je ob koncu delal minister Žmavc.

narodne manjšine v Madžarski. Predsedujoča sta ob koncu zasedanja podpisala tudi zapisnik seje in izpostavila vlogo obeh manjšin pri dobrih meddržavnih odnosih. Minister Žmavc je poudaril, da so pogovori potekali v duhu prijateljskih odnosov med obema državama, da so manjšinska vpra-

Ferenc Kalmár

Pomembno srečanje v Porabju in Prekmurju V ospredju slovenska in madžarska manjšina

V torek, 17. novembra 2015, si je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu in predsedujoči slovenski delegaciji, Gorazd Žmavc, skupaj z ministrskim pooverjenikom, odgovornim za razvoj sosednjih politik pri Ministrstvu za zunanje zadeve in trgovino Madžarske in predsedujočim madžarske delegacije, Ferencem Kalmárom, ogledal institucije slovenske manjšine v Porabju in institucije madžarske manjšine v Prekmurju.

V Porabju sta si obe delegaciji ogledali Slovenski kulturno informacijski center Lipa, v katerem delujeta časopis Porabje in Radio Monošter, obe Dvojezični osnovni šoli v Števanovcih in Gornjem Seniku. Zatem je sledil ogled Slovenske vzorčne kmetije, ki je projekt, financiran izključno s strani Republike Slovenije, in sedež Državne slovenske samouprave v Gornjem Seniku. Sledil je ogled institucij madžarske manjšine v Prekmurju, kjer sta si delegaciji ogledali Etnološko hišo v Domanjševcih, tri Dvojezične osnovne šole v Prosenjakovcih, Genterovcih in Lendavi ter sedež Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti. Na vseh institucijah so bili

Doberdob Dane Zajc in Aleksa Ivanc – Olivieri

V Novem glasu sta 19. novembra bili omenjeni dve osebi, ki sta povezani z Doberdobom. To sta literat g. Dane Zajc in akademska slikarka ga. Aleksa Ivanc – Olivieri, oba žal pokojna. V Doberdobu sta izšli dve Zajčevi knjigi, za kateri ima največ zasluge ga. Jolka Milič! Našim zamejcem, tudi "on-strancem", to sicer ni veliko znano, ker pač to ni izšlo v Trstu ali Gorici. Na nobeni predstavitvi ni bilo nobenega zamejskega profesorja slovenščine, saj to imajo za kraški balast, bili pa so iz Slovenije in Avstrije. - To so stare iskricke, ki ne rabijo ponovnega zanetenja.

Ob deseti obletnici smrti Daneta Zajca je bil 20. oktobra 2015 v Cekinovem gradu v Ljubljani simpozij z naslovom: *Si Videl*. Nastopilo je kar enajst predavateljev s kratkimi referati. Prvi je nastopil dr. Janko Kos. Njegov referat *Pesništvo in resnica* je bil v glavnem usmerjen v NOB. Nastopili so še: Niko Grafenauer, dr. Lado Kralj, dr. Boris A. Novak, dr. Jurij Petkovšek, dr. Igor Sakšida, dr. Tomaž Toporišič, dr. Denis Poniž, dr. Brane Senegačnik in ddr. Igor Grdina. Celoten simpozij je vodila in ga tudi sklenila Zajčeva vnukinja dr. Neža Zajc. Ko sem tako poslušal referate in opazoval to slovensko literarno smetano, se z marsičim, kar je bilo povedanega, nisem strinjal, zato sem pri debati dvignil dva prsta – kot šolarček – in dobil besedo. Predstavil sem se, da sem samo bralec in ne literat, da prihajam iz skrajnega zahodnega dela slovenstva v Doberdobu, zato bi rad nekaj pojasnil. Seveda so me že cel čas malo po strani gledali, ker sem bil nepoznan, kar je bila zame posebna zabava. Pojasnil sem, zakaj so Danetove pesmi iz njegovega zadnjega življenjskega obdobja tako tem-

ne – poesia nera –, to zato, ker je pesnik zadnja leta pred smrtjo doživel dvojno razočaranje, najprej življenjsko in potem še politično, saj si je osamosvojitveno

literat pusti v bralcih čuden vtis. Prijetno pa me je presenetila g. dr. Neža Zajc – pesnikova vnukinja z zaključnim referatom *Poetika in vera Daneta Zajca*.

Izrekla je slavospev obema našima pesniškima zbirkama, tega nam do sedaj ni poklonil še nihče.

O Aleksu Ivanc – Olivieri je bila v Ljubljani čudovita razstava v galeriji Srečišče, od 2. 11. 2013 do 13. 1. 2014, pri kateri sem tudi sam sodeloval, ker sem eden od redkih, ki so s slikarko imeli stike. V katalogu k razstavi je omenjeno, kje vse so bile njene razstave, in še posebej so napisale: "Stalna postavitev *Križev pot* v cerkvi sv. Martina v Doberdobu-Italija". Ob tem bi rad pripomnil, da sem pred leti napisal obširen članek o slikarki Aleksu za goriški list, ki pa

Slovenijo predstavljal drugačno, kot je. Med predavanjem so imeli pripombo na Danetov *Križev pot*, ki je najprej izšel v Perspektivah. Ocenili so ga za nič kaj pomembnega, (dr. Boris A. Novak), zato sem pripomnil: "Razpravo o Danetovi religiozni liriki prepuščam drugim, da pa je Danetovo besedilo *Križev pot*, ki je izšlo v likovni opremi Alekse Ivanc – Olivieri v dvojezični izdaji, dobilo svoje bistvo". Izkazalo se je, da te knjige sploh ne poznajo kot tudi ne Zajčeve pesniške zbirke *Ljubezen in smrt*, čeprav sta obe knjigi dostopni v NUK-u in vsaj v treh ljubljanskih knjižnicah kot tudi na internetu. - To me je razočaralo, kajti, če kdo, ki mu je literatura poklic, ne spremlja, kaj izide, ali pa vsaj ne pogleda na seznam, kaj je mogoče novega o avtorju, ki mu je namenjen simpozij, pa na katerem celo sam sodeluje, takšen

ni bil objavljen. Tja sem poslal tekst in tri slike. Nekega dne, davno je že od tedaj, sva z g. Vojkom Makucem šla na kavo v eno od goriških kavarn. Za pultom je bilo dekle iz njegove župnije, ki je bila nekdanja moja dijakinja. Ko vstopiva, naju pozdravi in reče: "Profesor imam nekaj za vas"! Oba sva obstala, kaj neki? Dekle privihra z nekimi zmečkanimi papirji in reče: "Oni tam – pokaže na mizo –, ki je pred vama odšel, je to bral, potem pa zmečkal in vrge v koš. Ker sem videla vaš podpis, sem shranila, da vam to ob priložnosti vrnem". Bil je to tisti moj zapis o Aleksu. - Tudi to je del naše zamejske stvarnosti, kjer oblastni posamezniki imajo še vedno v rokah škarje in platno ... Če v zamejstvu nismo bili deležni obširnega zapisa o slikarki Aleksu, so ga z veseljem objavili drugje.

Ambrož Kodelfja

Povejmo na glas

Otroci potrebujejo lepši svet

Prejšnji teden sta bila kar dva dneva posvečena otrokom, in sicer svetovni dan otrokovih pravic in evropski dan za zaščito otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo. Tega je na pobudo Slovenije – kar si lahko štejemo v čast – maja letos sprejel Svet Evrope, točno 18. novembra pa je bil obhajen prvič. Razlog, zakaj posvetiti tolikšno pozornost tej pereči problematiki, je pravzaprav zelo žalosten in v nasprotju s sicer pretirano dobrim mnenjem o nas samih. Ker pa gre za blagor otrok ali vsaj njihovo večjo zavedanost, bomo nemara neprijetna dejstva vendar sprejeli in jih po možnosti, vsaj upati je tako, zmanjšali na najnižje možno število. Po uradnih podatkih je namreč v Evropi vsak peti (!) otrok žrtev spolnega nasilja, pri čemer velja dodati, da gre pri tem tudi za mlajše in starejše mladoletnike do 18. leta. V Sloveniji beležimo vsako leto okrog dvesto tovrstnih kaznivih dejanj nad mlajšimi od 15 let. Zanimivo je, da jih kar 90% odstotkov zaradi strahu in sramu pred javnostjo ni neposredno prijavljenih policiji, in to dokazuje za prizadete družine dodatno breme: bolje je potrpeti in molčati, ker takšna ali drugačna skupnost ob takih dogodkih ni v pomoč. Podobno je ob nasilju nad ženskami, čemur je posvečen včerajšnji svetovni dan. Da se vrnemo k otrokom. V treh četrtinah primerov je storilec oseba, s katero je otrok pogosto v stiku, gre torej za sorodnike, učitelje, trenerje, družinske prijatelje, kot navaja poročilo. In ob vseh teh po-

datkih se zavemo, koliko nasilja je med nami in kako se to nasilje ne ustavi niti pred otrokom. Kako mnogo je potemtakem tistega, kar v človeku še ni poduhovljenega, in kadar je temu tako, na levo in na desno razsajajo nagoni, ki si hočejo zadostiti. Vsak peti otrok oziroma mladoletnik je v Evropi žrtev nasilnega, rušilnega posega v osebnost, to je vsekakor grozljivo. In ker tega nečemo videti in vedeti, si osupljivo počasi utira pot odkritega pogovora z otroki, ki jih o tej nemali nevarnosti velja na vsak način opozoriti. Kakšna so približevanja možnih storilcev in kako nujno je, da o njih otrok takoj pove staršem. Posledice spolne zlorabe namreč zapustijo v mladi duši travmatične posledice, ki lahko trajajo vse življenje. Močno spodmaknejo ali celo razrušijo odrasčajočo osebnost, tako ali drugače je izmaliceana samopodoba, okrnjeno je samospoštovanje, onemogočen je zdrav in lep odnos do spolnosti in zelo težko se je iz teh poškodb izvleči. Odvisno od značaja, nastopi ali velik občutek krivde za nekaj, za kar prizadeta oseba sploh ni kriva, in krivda, kot vemo, usodno spreminja potrebno samozavest v nenehno negotovost in nemoč, ali pa postane spolno zlorabljen otrok agresivna osebnost, ki se potem vsepovprek povračilno maščuje nad vsemi. In preprosto pretresljivo je, kako so spolne zlorabe le ena od treh najbolj uničujočih oblik nasilja nad najmlajšimi. Drugi dve sta, če otroke tepemo ali jih zapustimo.

Janez Povše

ZSKP 57. revija pevskih zborov Cecilijanka 2015

Petje bogati naš kulturni prostor

Kako naj bi si Slovenci (vsaj na Goriškem!), ki nam je bila pregovorno pesem položena v zibelko in naj bi nas spremljala do groba, predstavljali dneve okrog praznika sv. Cecilije, zavetnice cerkvenega petja, brez zborovske revije Cecilijanka? Res bi v novembru zevala čudna praznina. Ta priljubljeni pevski dogodek, ki vselej priključuje v veliko dvorano Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici veliko domačega občinstva, je bil tokrat že 57. leto zaporedoma. Korenine Cecilijanke, ki kljubuje vsem vetrovom in časovnim muham kot kak trdoživ viharik na skalnatih strminah, segajo v l. 1958, ko si jo je zamislil izredno zaslužen pevovodja, glasbenik in vnet kulturnik prof. Mirko Filej (1912-1962), skupaj z goriškim Slovenskim kulturno prosvetnim društvom. Od tedaj se je revija razvijala in se bohotila ter iz leta v leto povzpinala na višjo kakovostno raven. Kot je v navadi, je tudi letos potekala v dveh dneh, v soboto, 21. novembra, in v nedeljo popoldan, 22. novembra 2015, na sam godovni dan sv. Cecilije. Že pred več leti so si organizatorji, Zveza slovenske katoliške prosvete iz Gorice, zamislili, da bi vsakič posvetili Cecilijanko kakšni osebnosti, ki je zapustila globoko glasbeno sled v naši skupnosti. Letos so izbrali skladatelja in zborovodjo Ubalda Vrabca ob 110-letnici njegovega rojstva. Rojen je bil namreč 11. decembra 1905 v Trstu, umrl pa 27. januarja 1992. Večni pokoj uživa na pokopališču v Rodiku pri Kozini. Vrabec je bil in je med pevskega sestavi zelo priljubljen skladatelj, ki nam je zapustil ničkoliko izvirnih zborovskih skladb, tudi nabožne vsebine, za različne vokalne sestave. Pisal je za otroške, mladinske in odrasle zборе. Zložil je kakih 90 priredb ljudskih pesmi za zборе, več slovenskih maš, pa tudi simfonična dela, kantate, komorne, instrumentalne skladbe in celo opero. Naj pri tem omenimo vsaj tri njegova zelo znana skladateljska dela, to so Prešernova *Zdravljica*, živahni *Polka je ukazana* in *Bratci veseli vsi*. Iz l. 1986 je njegova opera *Tolminski punt*, katere krstna izvedba je bila v Gorici l. 1989. Za svoj ogromni skladateljski opus je prejel veliko nagrad in priznanj (2. nagrada Zveze kulturnih društev l. 1959; 3. nagrada natečaja Premio Trieste 1967 za *Kratko simfonijo*; Gallusova plaketa za delo z zbori, saj je bil tudi zelo dober zborovodja; skupno priznanje SPZ in ZPZP, spominska kolajna GM in ZCPZ iz Trsta).

Da zbori še vedno zelo radi segajo po njegovih skladbah in priredbah, je bilo razvidno tudi iz programskega lista letošnje Cecilijanke, saj je večina zborov uvrstila v svoj spored treh pesmi vsaj eno ali dve ali celo kar tri njegove. Uvodne misli pred koncertoma sta spregovorili v soboto Karen Ulian, mlada predsednica PD Vrh Sv. Mihaela, v nedeljo pa predsednica ZSKP Franka Padovan, ki je opozorila na vlogo zborovskega petja in na pomen Cecilijanke, ki vsakič "daje pevcem priložnost, da spoznajo delovanje in uspehe drugih zborov". Njen pomen je tudi v tem "da se vsako leto srečujemo na njej in skupaj uživamo ob poslušanju slovenske pesmi". Nekaj besed je namenila Ubald Vrabcu, "najpogostejše izvajanemu skladatelju, kar je pravzaprav lahko za skladatelja najvišje priznanje". Ob bežnem pregledu njegovega dela je citirala njegovo izjavo: "Najprej sem bil pevec v zboru, šele nato pevovodja. Skoraj mi ne gre v glavo, da bi kdo mogel biti uspešen pevovodja, ne da bi bil sam kdaj tudi zborovski pevec". Karen Ulian, članica DVS Bodeča Neža in pevovodkinja otroškega zbora z Vrha Sv. Mihaela, je poudarila veliko vrednost, ki jo ima pri

nas petje v zboru, saj nam "pomaga, da vztrajamo pri vrednotah, ki so potrebne za ohranjanje slovenskega jezika in kulture. Pevci, ki vztrajno utrjujemo zborovsko pot, bogatimo svoj kulturni prostor". Zatrdila je, da čim bolj si pevci prizadevajo, da dosegajo dobre rezultate, tem večji sta zadovoljstvo in zadoščenje, ki iz tega izvirata. Povedala pa je tudi, da v zborih niso le nadarjeni in izučeni pevci, "Vsi pa vemo, da petje združuje". Zato ni toliko pomembno, s kakšno željo in namenom kdo pristopi k zboru, pomembno je, da poješ, da

MoPZ Mirko Filej iz Gorice pod vodstvom Zdravka Klanjščka (foto dpd)

se čim bolj potruditi in da deliš z drugimi iste občutke, saj "vsak pevec je pomemben, ker daje zboru svoj doprinos. Gotovo pa je, da – čeprav nekatere več, druge manj – pevce k zborovstvu ženejo ljubezen do petja in tisti trenutki, ki se porajajo, ko skupaj zapoješ, na odru ali na zakuski. Največji užitek je takrat, ko pesem zapoješ ubrano in se v harmoniji vseh glasov ustvari očarljiv trenutek. Medtem ko poješ, pozabiš na vse, in če poješ z dušo, se dotakneš ne samo poslušalčevih ušes, ampak tudi njihovega srca", je povedala Karen. Na letošnji Cecilijanki je nastopilo sedemnajst zborov iz Goriške, Tržaške, Benečije, Kanalske doline in Slovenije. Ob njihovem izvajanju je bilo opazno, da so se za Cecilijanko vestno in skrbno pripravili; nekateri so se tako osredinili na tehnično plat, da je le-ta malce zasenčila čustveno sporočilnost izbranih skladb, katerih izbor je bil kar raznolik. Tudi letos je marsikateri zbor segel po pesmih iz ljudske zakladnice v priredbi znanih skladateljev. Nekateri pa, ki si želijo razpirati nova pevska obzorja, so posegli po tujih avtorjih in zahtevnejših skladbah, čeprav zveni čudovito tudi s srcem zapeta najbolj preprosta ljudska pesem.

V soboto so številno publiko s svojim petjem razveselili: MePZ F. B. Sedej, Števerjan (Aleksandra Pertot) s tremi Vrabčevimi pesmimi; Vokalna skupina Decanters, Moš, ki je nastala

spremljavi Martine Valentinčič; ŽePZ Prosek-Kontovel (Marko Štoka); MePZ Rupa-Peč (Zulejka Devetak); MoPZ Fantje izpod Grmade, Devin (Herman Antonič); MePZ Mirko Špacapan, Podgora (Peter Pirih), CePZ iz Ukev (Oswald Errath), ki je prišel spet na to revijo po več desetletjih; MoPZ Štmaver (Nadja Kovč); MoPZ Skala, Gabrije (Zulejka Devetak), MePZ Hrast iz Doberdoba (Hilarij Lavrenčič), ki je temperamentno odpel vse tri pesmi, od katerih sta bili dve markantni Vrabčevi (*Samo milijon* in *Rdeč zaton*); DVS Bodeča Neža, Vrh Sv. Mihaela, ki je že pravi pevski zbor - število pevk je v zadnjem času kar poskočilo! -, je pod vodstvom Mirka Ferlana (Gershwinovo pesem *I got rythem* so ritmično poudarili bas kitara Davida Šuligoja in tolkala Patricka Quaggiata) s svojimi ubranimi, kultiviranimi glasovi spet osvojila občinstvo. Njihova izvedba pesmi *Skrivnost* Andreja Makorja je bila pravi mali spektakel ob gibih pevk, ki so se preobrazile v "čarovnice" in ponovno dokazale, da se ob vrhunski pevski izvedbi tudi rade poigrajo. Ševeda so bile deležne dolgotrajnega, skandiranega ploskanja, tako da so podarile še doda-

tek. Med, predvsem v nedeljo zelo številno publiko, so bili na večernem ali popoldanskem koncertu navzoči Irena Vadnjak, sekretarka na Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, Igor Gabrovec, deželni tajnik SSK, Marij Maver, predsednik SP iz Trsta, Julijan Čavdek, pokrajinski tajnik SSK, Franka Žgavec, predsednica KCLB, Walter Bandelj, predsednik SSO, Marilka Koršič, svetnica na goriški občini, Karlo Brešan, predsednik Svetovnega slovenskega kongresa za Gorico, Damjan Paulin, predsednik KTD, Lorena Fain, predsednica USCI za goriško pokrajino, štandreški dekan Karel Bolčina, sovojenjska županja Alenka Florenin in števerjanske županja ter predsednica ZSKP Franka Padovan.

Letos so se izmenjevali kar trije napovedovalci, že zelo izkušena Martina Valentinčič in mlada Katja Terčič, članica goriške mladinske gledališke skupine O'Klapa, ter Tadej Lukman, član števerjanske Dramske družine. Spominski dar in šopek cvetja so dirigentom, v imenu prirediteljev, poklanjala ljubka dekletca Liza Paulin, Tina Balta in Janina Marušič. Letošnji Cecilijanki je mlada tehnična ekipa Dramske družine SKPD F. B. Sedej iz Števerjana dala povsem novo, bolj dinamično odrsko podobo: na levi in desni strani odra sta se vrtela "kaleidoskopa" - logotip Cecilijanke - kot simultani projekciji na dve platni iz dveh projektorjev. Dobrodošla novost je bila tudi malce drugačna osvetlitev, ki je pozornost namenila najprej napovedovalcem, nato pa postopoma nastopajočemu zboru, tako da je razbila tradicionalno "statično" osvetlitev zborovskih revij. Zveza slovenske katoliške prosvete se prisrčno

Cerkveni pevski zbor iz Ukev, ki ga vodi Oswald Errath (foto DP)

zahvaljuje vsem pevcem in pevovodjem, ki so s svojim petjem požlahtnili letošnjo Cecilijanko in kljub vsakovrstnim sodobnim vabam vztrajno gojijo slovensko petje, pa tudi vsem včlanjenim društvom, ki prispevajo k splošnemu dobremu poteku revije, in tehnični Dramske družine iz Števerjana. Ne nazadnje gre zahvala goriški občini in pokrajini za pokroviteljstvo, Javnemu skladu za kulturne dejavnosti Republike Slovenije, Fundaciji Goriške hranilnice in Zadrugi banki Doberdob in Sovodnje za finančno podporo, pa tudi Svetu slovenskih organizacij za sodelovanje.

Oba dneva je spored snemala ekipa Radia Trst A, tako da bomo skladbe, ki smo jih poslušali v živo, lahko podoživljali po radijskih valovih.

Iva Koršič

Naši študentje v Ljubljani / Sandi Paulina

Mesto, ki ponuja neskončno možnosti!

Ime... Sandi Paulina
Študij... Mednarodni odnosi na Fakulteti za družbene vede
Doma si iz... Prečnika
Najraje... dobra hrana! (smeh)
Sandi, čemu se dejansko posvečaš pri svojem študiju?

Študij mednarodnih odnosov daje veliko pozornost človekovim pravicam in mednarodni skupnosti.

Odkrivamo, kaj je pravzaprav mednarodna skupnost, kako deluje varovanje človekovih pravic, varovanje manjšin. V programu imamo tudi dva jezika, jaz imam italijanščino in angleščino. Izven študija pa se učim še arabsščino, francoščino in japonščino. Tudi prava je precej, državnega, evropskega in mednarodnega.

Že veš, ali bi po prvi stopnji študija rad nadaljeval v Ljubljani ali kje drugje?

Rad bi nadaljeval v Rimu na diplomatski akademiji Ministrstva za zunanje zadeve Republike Italije. Rad bi postal diplomat.

Tudi na Fakulteti za družbene vede imate zelo veliko obšudijskih dejavnosti. Povej nam kaj o tem.

Ja, imamo veliko klubov. Moja študijska smer kot taka nima svojega kluba. Smo pa "mednarodniki" aktivni v drugih klubih in pri drugih projektih, recimo pri mednarodnih sodelovanjih. Jaz sem bil zelo angažiran pri projektih o človekovih pravicah, vezanih na pravice istospolno usmerjenih. Vodil sem tudi okroglo mizo o Palestini in apartheidu v razmerju do Palestine. Imamo tudi pevski zbor, veliko projektov, predavanj in praks, ki jih promovira Evropska unija, pa tudi razna predavanja z diplomati.

Se pravi, da ste neposredno v stiku s poklicem, s terenom?

Absolutno. Profesorji so zelo aktivni, kar se tega tiče. Iščejo predavatelje, ponujajo specifične prakse. Če vidijo, da te zanima, te podpirajo.

Si se že udeležil kakšne specifične prakse?

Ne, tega še ne. Če mi bo uspelo, bi želel na prakso v Evropski parlament. Sedaj delam na Ministrstvu za notranje zadeve. Ukvarjam pa se s klippingom, prebiramo razne članke in jih potem usmerjamo odgovornim vladnim ministrstvom in službam.

Vem, da si bil med ustanovnimi člani Kluba zamejskih študentov v Ljubljani. Kako je do kluba sploh prišlo?

Klub je ustanovila peščica študentov marca 2015. Zamisel se je že dolgo rojevala. Od marca do zdaj smo komaj začeli nastajati, ker je veliko treba narediti, veliko je papirjev. Treba je nabrati veliko denarja, pri tem imamo malo težav, moram priznati. Bili pa smo prisotni na Škisovi tržnici, to je dogodek, ki se zgodi enkrat letno in na katerem se pred-

stavijo vsi slovenski študentski klubi. Načrtujemo razna sodelovanja, npr. s Slovikom, z dogodki tako v Ljubljani kot v Trstu in Gorici. Želimo biti opora zamejskim študentom, istočasno pa razvijati znanje o zamejstvu med Slovenci. Želimo biti tudi opora tistim, ki se odločajo za vpis na univerzi v Ljubljani, ker smo se sami ukvarjali z določenimi do-

kumenti in z zakomplicirano-stmi, ki jih povzroča preskok iz italijanskega šolskega sistema v slovenskega. Nudimo tudi sveto-vanje. Kontaktirate z nami lahko za katerokoli vprašanje glede izbire fakultete. Glede tega bomo konec novembra priredili srečanje za zamejske maturante. Povabili bomo razne govorce, dijakom bomo predstavili fakultete in celoten postopek vpisa. Mislim, da imamo trenutno okoli 40 članov, čeprav je zamejskih študentov v Ljubljani veliko več.

Kje vas lahko najdemo?

Najlažje na Facebooku, vtipkate Klub zamejskih študentov in vsehčate, kot se temu reče (smeh), ali pa nam napišete mail na naslov klubzamejskihstuden-tov@gmail.com.

Sandi, sam si ponosen Kraševac. Kaj pogrešaš Kras in naše morje?

Ja. Še najbolj pogrešam morje. Moram priznati, da, ko sem bil še dijak in sem se vsako jutro vozil v šolo, sem dvakrat na dan videl morje in zdaj, ko ga ne vidim..., prav boli duša! (smeh). In ko ti včasih Ljubljančani rečejo: "Saj imamo reko!", jih samo pogledaš! (smeh). Ja, pogrešam morje in tisto modrinno, tisto neskončnost, ki jo vidiš z našega kraškega roba.

Kaj pa najbolj ceniš v Ljubljani?

Svobodo! Kar je včasih lepo, včasih grdo, je to, da se v zamejstvu vsi poznamo. In včasih je res težko. Ljubljana je vsekakor tako mesto, ki ponuja neskončno možnosti. Tu si ustvarjaš svoje življenje, je zelo prijetno, moram priznati. Opažam, da spoznavam veliko ljudi s celega sveta, in to je res fascinantno...

Torej ceníš ta utrip prestolnice...

Ja, točno to. In kar je še posebej lepo, je, da je Ljubljana prestolnica, pa je istočasno tudi majhna. Čutiš se še vedno objet, po drugi strani pa si svoboden, da razpneš svoja krila, bomo poetično povedali! (smeh)

Lucija Tavčar

Ob koncu turneje po svetu

Pedro Opeka: Slovenci so zelo radodarni in dobri ljudje

Misijonar Pedro Opeka je v New Yorku sklenil svojo zadnjo turnejo, ki ga je zanesla najprej v Slovenijo, potem v Rim, na koncu pa še v ZDA, kjer je imel mašo v cerkvi sv. Cirila na Manhattnu. Newyorški Slovenci so mu pripravili še sprejem, na katerem je opisal svoje delo z najrevnejšimi prebivalci Madagaskarja.

Opeka je v pogovoru za STA dejal, da gre po navadi trikrat na leto v Francijo, nekdanjo kolonialno vladarico Madagaskarja, kjer za svoje delo dobi največ denarja. S Francijo je povezan, ker je tam tudi nekaj časa študiral. Zdaj je že tako znan in priljubljen zaradi svojega delovanja, da mu tudi letalska družba Air France prispeva vozovnice.

“Po vsoti največ denarja dobim v Franciji. Sorazmerno po številu prebivalcev pa bi bila Slovenija prva. Slovenci so dobri ljudje, in ko dajo, resnično dajo, pa ne majhne vsote”, je povedal leta 1948 v Argentini rojen lazarist, ki si je za svoje delo z reveži na Madagaskarju zaslužil najvišji priznanji Francije in Slovenije, večkrat pa je bil tudi nominiran za Nobelovo nagrado za mir.

Svojo zadnjo turnejo, ki je postala tudi turneja za zbiranje finančne podpore, je začel v Sloveniji pred tremi tedni, kamor je bil povabljen na misijonsko nedeljo. Newyorškim Slovencem je opisal, da so ga izjemno lepo in navdušeno sprejeli, še posebej pa si je zapomnil polno halo Tivoli. “Ne vem, zakaj je toliko zanimanja. Kjerkoli sem bil, so bile polne cerkve”, je dejal.

Iz Slovenije se je odpravil v Rim na povabilo patrov kapucinov, ki so želeli slišati nekoga, ki dela z reveži. Od tam je odletel v New York, kjer mu je lazaristična univerza St. John's na posebni slovesnosti v hotelu Waldorf Astoria podelila posebno priznanje Spirit of Service.

Predstavnik Sveta vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu Ivan Kamin je povedal, da je bila pot uspešna, saj je zbral kakih 150.000 dolarjev. “Zbiranje denar-

nari delamo med revnimi ljudmi. Slovenci hočejo pomagati, ker vedo, da ta denar pride do najbolj revnih ljudi”, je

dejal Opeka.

“Danes končujem turnejo, tri tedne vsak dan, ampak nisem se počutil utrujenega. Povsod je bil tak lep bratski sprejem. Kako se bom počutil utrujenega, če me ljudje sprejemajo z odprtimi rokami

ja se je delalo sproti. Nisem prišel samo zaradi tega. Ampak, ko Slovenci vidijo misijonarja, takoj razumejo, da mu morajo pomagati. Vsi slovenski misijonarji delamo med revnimi ljudmi. Slovenci hočejo pomagati, ker vedo, da ta denar pride do najbolj revnih ljudi”, je

in nasmehom. Mi dajejo moč in lahko rečem, da kar skačem od veselja”. Madagaskar je prvič obiskal leta 1970 in tam nekaj časa opravljal poklic svojega očeta, argentinskega Slovence, ki je polagal opeke. Po posvetitvi za duhovnika v Buenos Airesu, od koder pozna tudi sedanjega papeža Frančiška, se je vrnil na Madagaskar, kjer je leta 1989 postal direktor semenišča v prestolnici Antananarivo. Tam je na velikem odlagališču smeti videl ljudi, ki so se preživljali z brskanjem po odpadkih in tam tudi živeli.

Zanje je ustanovil neprofitno organizacijo Akamasoa (dobri in zvesti prijatelji), ki je z leti prerasla v mesto s 26.000 prebivalci, okrog 30.000 ljudi pa na leto pride mimo in dobi pomoč. “Pomagamo najbolj revnim ljudem na cestah, na smetišču. Najprej morajo dobiti hrano, potem delo, stanovanja, vodo, šole, ambulante. To so bili povsem zapostavljeni ljudje, odpadki družbe. Nihče jih ni maral”, je povedal Opeka, ki pravi, da ne odklonijo nobene

ga, ki potrebuje pomoč. “Sam gradimo naše mesto. Imamo kamnolome, v njih dela 800 žensk. Vendar z dolarjem na dan ne morejo živeti. Bencin je na Madagaskarju dražji kot v ZDA. Zato potujem, da kaj prinesem, ker

skrajna revščina ni usoda. Skupaj imamo 3000 delavcev, ki jih moramo plačati. V šolah imamo 13.000 otrok in z delom, šolo in disciplino premagujemo revščino. Zaupal sem revežem, da se lahko postavijo na svoje noge. Brez dvoma, da so me kakšni ogoljufali, vendar jim oprostim”, je dejal Opeka in dodal, da ni enostavno.

“Ko gremo na banko po denar, vedno zamenjamo dan, avto in šoferja. Že trikrat so nas oropali. Ni lahko in tvegamo življenje. Naše orožje sta zaupanje in vera v revne”, je dejal Opeka in dodal, da jim vlada Madagaskarja nekoliko pomaga. Pred kratkim se je odločila, da bo plačevala polovico od 300 učiteljev njihovega mesta.

Opeko so prebivalci Madagaskarja ali Malagasi že sprejeli za svojega, celo do te mere, da ga otroci ne prepoznajo kot belca ali tujca. “Pred leti je na primer 6-letna deklica opazila, da imam bele noge in je presenečeno ugotovila, da bi bil lahko belec. Ko sem to povedal med pridigo pri maši, se je 8000 ljudi prisrčno nasmejalo”, je povedal Opeka, ki bo svojim faranom razlagal o tem, kako lepo so ga sprejeli po svetu in kakšne darove jim prinaša.

Pater Opeka letos ni dobil Nobelove nagrade za mir, vendar pa pravi, da zaradi tega ni nič razočaran. “Vem, da je to politična stvar”, je dejal in poudaril, da je pomembno delo. “Meni ljudje že najmanj deset let dajejo Nobelovo nagrado s tem, ko darujejo, da lahko delam naprej”, je dejal.

Cerkveni in družbeni antislovar (11)

J kot JEZA

V tokratni rubriki se bomo dotaknili jeze, čeprav bi se lahko česa drugega ali tudi koga drugega, kot recimo tudi velikega moža, ki je nosil jezo kot priimek, govorim seveda o Francu Jezi. Bogoslužno leto gre k svojemu koncu, november je mesec spomina na rajne, zato je na mestu tudi starodavni spev *Dan jeze, Dies irae*, če povemo bolj znano ime, ki je latinsko. Tista jeza je seveda drugačne narave, ker je to tisto ogorčenje, ki mora biti, je torej “dobra jeza”, ki obsoja slabo ravnanje, izraz pravičnosti. Božja jeza, ki je torej tu mišljena, je izraz najvišje pravičnosti. Tisto, kar opažamo okrog nas, pa je tista slaba jeza, ki tudi spada med sedmerico glavnih grehov. Zanimivo delo, ki obravnava te glavne grehe, je knjiga *7 glavnih grehov in kako zgrabiti bika za roge*, ki je izšla pri založbi Emanuel že leta 2011, lani pa so jo ponatisnili. Veliko, res veliko je te jeze naokrog, te agresivnosti in destrukcije, precej manj mirnosti, preudarnosti, potrpljenja. Res je tudi, da danes velikokrat ne gre le za “kratko blaznost”, kot so jezo označevali v antiki, temveč se zadeva

kopiči in kopiči, enkrat pa eksplodira. Morda je, ko že govorimo o jezi, danes veliko več prav tega kopičenja, potuhnjenosti, kot je že tako ali tako veliko in preveč te potuhnjenosti. Soočenja nas je v tem potuhnjenem svetu strah, žrtve tega pa smo po malem postali že vsi. Tako ni nič čudnega, da se potem jeza in agresivnost kaže drugače, da udarita iz ozadja, kot se, recimo, dogaja na cesti. Mnogi se poslužujejo določenih športnih in fizičnih aktivnosti, da bi svojo jezo sprostili, a navadno večjega uspeha ni, ker še zdaleč ne gre le za fizično ali čustveno zadevo –

vičenosti, ko bi morali raje imeti občutek oz. odprtost za dar. Vse je danes postalo tako samoumevno, do vsega smo upravičeni, imamo pravico. Tako smo potem jezni na delovnem mestu, ker smo upravičeni do večje svobode pred šefom in kolegi. Doma sem upravičen do miru, ko pridem iz službe, do tega, da otroci ubogajo, da je obrok na mizi, če govorimo za moške. Žena je upravičena do tega, da pride njen mož takoj domov, da jo kdaj vendarle pogleda, da ji kdaj tudi pove, da jo ima rad, da je kaj pozoren do nje ... V enem od naših zapisov smo govorili tudi o upra-

vičenosti do otroka danes. Gorje, v glavnem, če so nam pravice kratene oz. če nam je kratena le ena od njih. Načeloma ne bi imeli nič proti jezi, če ni zadoščeno pravičnosti ali pravici, vendar pa je treba tudi vedeti, o kakšni in kateri pravičnosti in pravici ter pravicah govorimo. So različne ravni – nadnaravna, naravna, potem pa tudi subjektivna pravičnost ali pravica ter pravice, ki spet lahko veljajo za neko skupino ali posameznika. Guareschijev don Camillo je znal lepo, seveda v luči vere, razlikovati med različnimi ravnimi pravičnosti: “Pred Bogom nimamo nobene pravice, temveč samo dolžnosti. Bog ima do nas pravico, mi do njega samo dolžnosti”. Tako se potem velikokrat jezimo, ker mislimo, da smo bili do česa upravičeni, pa nam je to bilo krateno, nismo pa pogledali, ali smo do konca naredili v danih okoliščinah svojo dolžnost ali svoje dolžnosti. Jezus se je jezil na farizeje in pismouke, nebeški Oče se je jezil na ljudi, a Bog je Bog, svo-

je je naredil, pričakovati pa je bilo, da svoje naredijo še ljudje, da torej izpolnijo dolžnost. Kako težko jo je narediti, napraviti svoje delo, služiti. Potem se pa jezimo. Pa da ne bomo omenjali le krščanskih zadev, lahko citiram hinduijskega misleca Tagoreja, ki velja za utemeljitelja sodobnega hinduizma: “Spal sem in sanjal, da je življenje veselje. Zbudil sem se in videl, da je življenje dolžnost. Delal sem in spoznal, da je dolžnost veselje”. Veliko je torej te neupravičene jeze in agresivnosti vse naokrog, premalo poglobljanja v življenje in življenja, premalo dela – na sebi, kakor tudi za to, da naredimo, kar smo dolžni. Premalo občutka za dar, posledično pa tudi odprtosti. Verjamem, da, če bi bilo več tega, bi bilo okrog nas precej manj pričakovanj za vsako ceno, tekmovalnosti, jeze, agresivnosti, nasilja.

Andrej Vončina

KOPER Spomin na sv. Nikolaja Taveliča

Dialog z islamom

Hrvaška maša pri Sv. Ani v Kopru je minila med razmišljanjem o odnosu med krščanstvom in islamom. Hrvaška katoliška misija je pripravila peto mašo v čast godovnjaka Nikolaja Taveliča, ki je 14. novembra 1391 v Jeruzalemu raje kot prestop v islam izbral smrt. Svetnik je postal razmeroma pozno, šele leta 1970. Po delu med bogomili v Bosni se je odločil za pot v Sveto deželo, kjer je delal v romarskem gostišču pri Božjem grobu. Po mučenju z dvema sobratoma frančiškana je voditelj Saracenov zahteval, da prestopijo v muslimansko vero. Ker so to zavrnili, so jih prepustili linču množice, ki jih je pokončala z meči.

Maša pri koprskih frančiškanih je bila le nekaj ur po terorističnem napadu v Parizu,

ki je zasenčil migrantsko krizo. Mašnik Boris Čobanov je o vsem tem govoril med pridigo. Poudaril je, da je v islamu veliko nasilja in da so ga zato nekateri označili za satansko delo, vseeno pa je drugi vatikanski koncil odprl dialog z muslimani.

V Slovenski Istri je hrvaškega prebivalstva kar desetina, kar je v Sloveniji najvišji delež. Število uradno deklariranih Hrvatov je sicer na zadnjem popisu upadlo in se skorajda preplopolovilo. Hrvaška manjšina ima nekajkrat letno mašo z druženjem, aktivno pa deluje tudi hrvaško kulturno društvo Istra v Piranu. Največ sodelujejo z društvi iz Hrvaške Istre. Tudi tokrat so pri maši gostovali pevci cerkvenega zbora iz Novigrada.

Tino Mamić

GLEDATI SKOZI POGLED (10)

Primož Krečič

POGLED NA RANJENEGA ZDRAVNIKA

Jezus je delal čudeže že od začetka svojega javnega delovanja, ozdravljal je ljudi in izganjal hudobne duhove. Ljudje so ga čutili kot zdravnika telesnih, duševnih in duhovnih bolezni. Odrsenje je bilo njegovo poslanstvo, da je pomagal ljudem, da so zažive- li kot celovite osebe. Evangeliji poročajo, kako se je Jezus približal ljudem z občutljivostjo in spoštovanjem, dotaknil se jih je, kjer je bolelo, in jim pokazal svojo sočutno ljubezen. Predvsem se ni bal 'umazati rok' z boleznijo in umiranjem, kar je tedaj pomenilo obredno nečistost.

V nočnem pogovoru z modrim učiteljem Nikodemom je Jezus predstavil svojo smrt, da ga bodo dvignili na križ, podobno, kot je Mojzes postavil na drog bronasto kačo, da so od kač pičeni ljudje ozdraveli. Križ predstavlja pogled na ranjenega zdravnika, ki ga je ranila in umorila človeška hudobija, Jezus pa je strup tega zla spremenil v zdravilo in moč za novo življenje. Pri Grkih je veljalo, da je mogel zdraviti druge le tisti zdravnik, ki je bil tudi sam bolan in je trpel. Odrsenje je ozdravljenje. Ko gledamo Jezusovo žrtev za nas in naš greh, smo ozdravljeni od

smrti in ran, ki jih je v nas povzročila hudobija. V Jezusovi smrti tako umre naš stari človek in se rodi nov, ki ima svoj temelj v njegovi ljubezni.

Evangelist pravi, da, kdor gleda Jezusa na križu in veruje vanj, je prestopil smrt in ima večno življenje. Pomembno je, da ne pogležemo tragičnosti vsakdana in brezizhodni samozadostnosti, ampak gledamo Božjo ljubezen v Jezusu. Tedaj se naše krhkosti, grehi, bolezni in kompromisi prežamejo z njegovo sočutno ljubeznijo in so ozdravljene. Nič več nas ne more uničiti, niti smrt ni ti bolezen. Ljudje brez vere v Kristusa ne doživijo te bližine in ozdravljenja.

Jezus je prišel na svet in živel naše človeško življenje, da bi polno živeli svojo človeškost in se uresničili. Po svojih milostih in zakramentih deli službo sprave, odpustčanja in razsvetljenja, da se spreobračamo in že v tem minljivem svetu živimo večnost, ki ne bo minila. Tudi danes je Jezusovo sočutje najbolj primerno oznanilo za tolike drame, nemoči in bolečine ljudi. Bog, ki trpi in joče s človekom, je sprejemljiv za ljudi, ki so se oddaljili od njega in ga ne poznajo. Rane in trpljenje, pa tudi greh in krhkost, so priloženost za srečanje z njegovo ljubeznijo in za nov pogled na sebe in druge.

SKUPAJ Z DUHOVNIKI, SKUPAJ Z NAJŠIBKEJŠIMI.

Škofijski duhovniki bodo tam, kjer je evangelij rekel, da je treba biti. Med zadnjimi od zadnjih. Imeli bodo odprte oči, srce in roke. Tvoja pomoč jih bo spodbudila, da se ne bodo podali, da bodo šli naprej, skupaj. **POŠTNI TEKOČI RAČUN ŠT. 57803009 - WWW.INSIEME AISACERDOTI.IT**

 Spremljaj poslanstvo duhovnikov na FB-strani facebook.com/insiemeaisacerdoti

INSIEME
AI SACERDOTI

Kratke

Martinovanje Slovencev iz Laškega v Goriških Brdih

Kot vsako leto sta društvi Jadro in Tržič iz Laškega pripravili ob sv. Martinu izlet in seveda tradicionalno martinovanje. Tokrat so se v soboto, 14. novembra 2015, iz Ronk odpeljali v Goriška Brda. Na poti so se ustavili pri Marijini cerkvi na Prevalu v Mošu, ki je bila zgrajena l. 1700 in je bila nedavno restavrirana. Cerkvica stoji na obrobju manjših jezer oz. stoječih voda, ki jih obraščata trsje in drugo močvirsko rastje. Po nekdanjem mejnem prehodu pri Vipolžah so se pripeljali v Slovenijo in si tu ogledali obnovljeno Vilo Vipolže, ki jo

obdaja lep park z najstarejšimi cipresami na Slovenskem. Izletniki so si pod strokovnim vodstvom profesorja in zgodovinarja Petra Stresa ogledali grajsko dvorišče in pritličje, pri tem pa jih je prof. Stres seznanil s krajevno zgodovino in zanimivostmi. Postanek so imeli tudi v bližnji Medani, kjer so obiskali rojstno hišo, preurejeno v muzej, pesnikov Alojza Gradnika in Ludvika Zorzuta. Pomolili so na njunih grobovih in se ob tem spomnili nanju z branjem njunih pesmi. Seveda niso mogli niti mimo župnijske cerkve v Biljani, ki slavi po svoji častitljivi starosti. V nadaljevanju poti jih je očaralo Šmartno s svojim zelo dobro ohranjenim obzidjem, ki priča, da je bilo Šmartno čvrsto utrjen protiturški tabor. V njegovem jedru so tipične hiše, strnjene okrog cerkve sv. Martina. Cerkveni zvonik je bil pravzaprav nekdanji stolp utrdbe. V Gonjačah, kjer so izletniki imeli okusno Martinovo kosilo v domačem gostišču, so šli tudi na ogled razglednega stolpa, ki je bil zgrajen v spomin na 315 žrtev druge svetovne vojne. Nad Kojским je njihovo pozornost pritegnila cerkva sv. Križa, na edinstvenem razgledišču - baje je od tod italijanski kralj opazoval boje na soški fronti. V Božjem hramu je 500 let star lesen krilni oltar, najboljšo ohranjen poznogotski oltar v Sloveniji. Poleg tega so si ogledali naravno čudo, sotesko potoka Kožbanjšček s koriti. Po v dobrem razpoloženju prežvelem dnevu jih je na poti domov ruina kapljica zvabila še v klet Joška Mavriča v Šlovrencu.

Dobrovo / Knjiga o ledinskih imenih na območju Medane

V okviru Gradnikovih večerov bodo v četrtek, **26. novembra**, ob 19. uri na gradu Dobrovo predstavili knjigo Na medanskem griču/In monte Medani Vlada Klemšeta. Obravnava ledinska imena v Medani in sosednjih krajih in prinaša izsledke večletnega raziskovalnega dela avtorja in sodelavcev. Zgodovinski okvir je prispevala zgodovinarica Tanja Gomiršek, prispevek o značilnostih medanskega govora pa dr. Danila Zuljan Kumar. Knjigi je priložen tudi zemljevid v merilu 1:7500 z okrog 200 imeni, ki ga je izdelal Matjaž Klemše.

Priznanje števerjanskim igralcem na 23. Novačanovih gledaliških srečanjih

Dramska družina SKPD F. B. Sedej je s Plautovo komedijo Aulularia v režiji Franka Žerjela v petek, 20. novembra, nastopila na festivalu ljubiteljskih gledaliških skupin 23. Novačanova gledališka srečanja 2015 v priredbi KUD "Zarja" Trnovlje - Celje.

Selektor letošnjega festivala, igralec in režiser Vojko Belšak, je v finalni del tekmovanja od 20 prijavljenih skupin uvrstil 5. Poleg števerjanske skupine so se v preteklih dneh celjski publiki predstavili še KUD Fofite' Medvode s komedijo M. Frayna Hrup za odrom v režiji B. Kraljeviča, Gledališko društvo Cuker teater Portorož s komicno farso I. Cankarja Slike po dolini šentflorjanski v režiji in priredbi K. Murari, KD Janez Jelen Notranje Gorice s komedijo F. Šehovića Kurbe v režiji J. Jamnika, Mlajša gledališka skupina KPD "Planina" Sele iz Avstrije s satirično dramo s songi B. Brechta Opera za tri groše v režiji M. Kristofa. Na svečani slovesnosti v soboto, 21. novembra, so organizatorji podelili, kot po razpisu, le eno nagrado, in sicer priznanje za najboljšo predstavo po oceni občinstva. Prejemnica je števerjanska Dramska družina za uprizoritev Aulularie. Na odru je priznanje iz rok predstavnika JSKD RS Matjaža Šmalca prejela organizacijska vodja števerjanske dramske družine Ilaria Bergnach. Sanja Vogrič pa je bila za upodobitev Lara, hišnega boga, izbrana za najboljšo igralko večera.

V dramski družini se veselijo ponovnega pomembnega priznanja, ki vsem igralcem in zaodskim delavcem pomeni dragoceno povratno informacijo za kakovostno opravljeno delo. Po decembrskem premoru bodo igralci spet stopili na oder 17. januarja, in sicer v SNG Nova Gorica, teden kasneje, 24. januarja, pa v Slovenj Gradcu. Več informacij na <http://www.sedej.org/dramska-druzina/aulularia-sezona-20142015/>

Štiri nove knjige naših avtorjev v italijanskem jeziku

V konferenčni dvorani Fundacije Goriške hranilnice so v sredo, 18. t. m., predstavili štiri dvojezične knjige, ki so jih izdali v sklopu projekta

čezmejnega sodelovanja Italija-Slovenija Jezik - Lingua. Nomadi brez oaze Borisa Pahorja, Četverorečje Alojza Rebule, Leta genijev Marka Kravosa in Cirkus Alda Rupla je ob prisotnosti dveh avtorjev in prevajalke Marine Clerici predstavljala Andrea Bellavite.

Predstavitev Rebulovega zbornika 2 v Katoliški knjigarni

Temeljita znanstvena monografija

V Katoliški knjigarni v Gorici je bila 17. novembra predstavitev *Rebulovega zbornika 2* s podnaslovom *Ob pisateljevi devetdesetletnici*, ki ga je uredila prof. Marija Pirjevec in je nedavno izšel pri Založbi Mladika, soprireditelju prijetnega literarnega srečanja.

V času, ko je pisatelj Alojz Rebula lani praznoval svoj 90. rojstni dan, je Slavistično društvo Trst-Gorica-Videm v sodelovanju z Društvom slovenskih izobražencev priredilo na Opčinah njemu posvečen simpozij. Zvrstilo se je kar nekaj govorcev, ki so z jezikovnega, literarnega, filozofskega, slogovnega in drugih vidikov osvetlili pisateljev opus. Vsa predavanja je prof. Pirjevec uredila v zbornik, nekateri prispevki so bili še dopolnjeni oz. dodani. Prvi Rebulov zbornik, ki ga je uredila prof. Lojzka Bratuž, je izšel ob avtorjevi 80-letnici, zato se je založnikom zdelo prav, da se uglednemu pisatelju poklonijo - s pravo znanstveno monografijo - tudi ob 90. obletnici, je uvodoma povedala predstavnica Mladike Nadia Roncelli.

Prof. Pirjevec uredila je povedala, da je Rebula s svojim pisateljskim delom "opazno zaznamoval slovensko književno ustvarjalnost druge polovice 20. stoletja ne le na Tržaškem in Goriškem, temveč na zemljevidu slovenskega kulturnega prostora sploh". V njegovi delih ne gre samo za regionalno problematiko; Rebula se je že od začetka svojega pisanja znal usmeriti k univerzalnim duhovnim temam, k vprašanjem človekove svobode in nesvobode, stra-

hu in poguma, življenja in smrti, predvsem pa smisla in niča. Zanj je značilno, da ostaja vseskozi zavezan slovenstvu, vendar hkrati tudi odprt drugim kulturam, odprt svetu. "Gre za izjemnega pisatelja, lahko smo samo ponosni, da se je rodil v našem ožjem prostoru".

Zbornik prinaša 13 znanstvenih in esejističnih besedil vidnih literarnih zgodovinarjev, pisateljev, publicistov. Deset študij so napisali strokovnjaki s področja filozofije, literarnih ved in jezikoslovja, zraven so še tri spominska pričevanja. Martin Breclj, Igor Škamperle in Jadranka Cergol so, vsak s svojega zornega kota, osvetlili Rebulov pogled na svet, kakor ga je avtor razvil ob sočanju s klasično antično in moderno evropsko filozofsko mislijo. V drugem sklopu so se Aleksander Skaza, Milica Kravos in Tatjana Rojc osredotočili na literarna in teoretska vprašanja. V tretjem krogu razprav je prof. Pirjevec uredila izpostavila tekst Martine Ožbot in svojega: obe sta posvetili po-

M. Breclj, M. Pirjevec in Z. Jan

zornost Rebulovemu odnosu do slovenskega jezika, ki ga pisatelj razume kot nezamenljivo ustvarjalno sredstvo, s katerim izpoveduje svojo bit in mišljenje. Urednica je v svojem prispevku skušala posebej začrtati Rebulovo "jezikovno pot" od začetne ujetosti v kulturno nezadostnost lokalne govornice rodne Šempolaja, nato skozi travmatično izkušnjo, s katero se je moral soočiti v italijanski šoli, in nazadnje pot, ki ga je peljala k odkrivanju visoko kultivirane slovenščine, kakršno je spoznaval postopoma. Urednica je naposled omenila še Mirana Košuto in Zoltana Jana, ki sta se pomudila ob pisateljevem kompleksnem in ne vedno lahkem srečanju z italijanskim intelektualnim miljejem. Osebna spominska pričevanja so napisali Boris Pahor, Miroslav Košuta in Jože Horvat. "Rebulov zbornik je s svojo bogato in mnogovrstno vsebino pomemben prispevek k spoznavanju in vrednotenju tega izjemnega pisatelja". Ne gre samo za poklon ob

častitljivem jubileju velikega besednega umetnika in misleca, temveč za znanstveno publikacijo, ki dopolnjuje poglede na Rebulovo delo, je sklenila prof. Marija Pirjevec.

Zoltan Jan, ki je za zbornik napisal študijo o odmevu Rebulovega prevoda Kocbekovega partizanskega dnevnika med Italijani, je omenil, da se ob tem pojavljajo tri pomembna vprašanja: odnos Rebule do italijanske kulture, odnos Kocbek-Rebula in njegova osebna podoba. Dnevnik so bili zelo obsežni, Rebula je zato pripravil izbor teh pričevanj. Kocbek pa se z izborom ni strinjal: hotel je, da bi se v italijanščini objavili dnevniki, ki opisujejo politično dogajanje v Sloveniji, "Rebula pa je kot pisatelj in katolik izbral nekaj čisto drugega". Odnosi so se tako prekinili. Dnevnik so izšli leta

1974, imeli so neki odmev, "je pa ostal priokus nedokončanega". Po nekaj letih je v Bologni izšel obširnejši izbor, vključno z nekaj poezijami, "ki pa ni odmeval". Rebula pri tej izdaji ni sodeloval, zaradi svoje načelnosti pa se je odrekal tudi izdaji prevoda svojega dela, pa čeprav je že bilo že pripravljeno za objavo.

Martin Breclj je Rebulo označil za "izjemnega duha, ki izžareva željo, da bi stvarjem prišel do dna, ter naravnost hlepi po dobroti in lepoti". Njegova "ranjenost z Absolutnim" pomeni Breclju izziv, s katerim se skuša kritično soočiti in ob katerem se je tudi sam oblikoval. Na lanskem simpoziju je obravnaval Rebulovo razmerje z Nietzschejem, "ki je odbojno, a hkrati globoko". Rebula je Nietzscheja zanimal, in vendar je ostal od njega dialektično pogojen. Nietzsche je zaznamoval Rebulovo ponovno odkrivanje krščanstva v zrelih letih, ki pomeni nekakšno dialektično zanikanje Nietzschejevega oznanjevanja smrti Boga. / DD

Kulturni dom Gorica

Nenavadna učna ura slovenščine

Takšne "gledališke" učne ure slovenskega jezika nismo še videli! V četrtek, 19. novembra 2015, je bila v goriškem Kulturnem domu svojevrsna predstava *Kako postati Slovenec v 50 minutah* (*Come diventare sloveni in 50 minuti*) v sklopu goriške abonmajske kampanje Slovenskega stalnega gledališča Trst. Predstava je bila ob enem ena izmed prireditev 18. Festivala socialnega gledališča Gledališče drugačnosti /Altre espressioni/Altris espressivitat, ki ga prireja odborništvu za izobraževanje, enake možnosti in voluntariat Goriške pokrajine, za katero je zadolžena Ilaria Cecot.

Na večeru je v imenu pokrajine Gorica spregovorila usklajevalka ekipe, ki vsako leto izpelje ta projekt, Marjeta Kranner, poleg Vita Daloja, ki je z Enrico Gasparinic umetniški vodja tega posebnega festivala, ki poteka od 14. do 28. novembra 2015 in ponuja v raznih krajih naše pokrajine različne kulturne dogodke, pa tudi delavnice o gledališču. Organizatorji upajo, da ne bo z ukinitvijo po-

krajin zamrl tudi ta festival, ki tudi zaradi svoje jezikovne in izrazne raznolikosti pripomore k razmisleku o drugačnosti in k po-trditvi, da je drugačnost pravzaprav bogastvo.

Večer, na katerem je bilo bolj malo gledalcev - prisotna je bila predvsem italijanska publika, ki ima dober odnos do slovenske kulture in jezika in bi ju rada поблиžje spoznala -, so priredili SSG, združenje CISI iz Gorice, v sklopu omenjenega festivala, Kulturni dom Gorica in Kulturni center Lojze Bratuž v sklopu abonmajske kampanje SSG: vse je bilo pod pokroviteljstvom Goriške pokrajine.

Dvojezična predstava sama je nastala v sodelovanju SSG, kulturnega društva Raz/seljani in Glasbene matice, pa tudi Primorskega dnevnika in Slofesta, saj je bila premierno uprizorjena prav na tej manifestaciji 18. septembra letos na Borznem trgu v Trstu. Tekst so napisali Sabrina Morena, ki je podpisala tudi režijo, Martina Kafol, Martin Lissich in Daniel Dan Malalan, ki smo ga do pred

Daniel Dan Malalan in Boštjan Zavnik

kratkim poznali kot Danijela Malalana. Morena se je za uprizoritev zgledovala po besedilu Laile Wadia *Kako postati Italijani v 40 minutah*. Žanrsko je predstavljena v slogu slide-showa, v katerem se pretakajo besede, podobe, video projekcije. Kot gost na skypu - na video posnetkih - nastopa Alessandro Mizzi. Iz harmonike, ki jo v živo igra Boštjan Zavnik, se oglašajo predvsem znane slovenske ljudske pesmi. Voditelj vsega tega in pravi showman je igralec Danijel Malalan, ki, komično preoblečen v Lepo Vido, ki pere plenice v pralnem stroju (tudi ona se je pač modernizirala!) in sanja, da bi odšla kam drugam ..., v humornem ključu razkriva jezikovne posebnosti slovensščine. Pri tem opozarja na pravilno izgovarjavo določenih besed, ki lahko pomenijo z drugačnim naglasom čisto nekaj

drugega. Zaradi tega lahko nastanejo kar smešne situacije in nespornosti. Predstava vsebinsko nagovarja predvsem italijanskega gledalca, ki ob Malalanovim duhovitem izvajanju izve nekaj slovenskih pravil, kako se pravilno izgovarjajo posamezne črke in besede brez samoglasnikov, pa tudi to, da je dobro poznati vsaj nekaj slovensščine predvsem, ko gre v nakupovalne centre in turistična oz. termalna središča v notranjosti Slovenije. Seveda je poznavanje jezika koristno tudi za bolj prijetno obiskovanje osmic, raztresenih po kraških vaseh ... V malce le preveč razvlečeni predstavi se zvrsti kar nekaj zabavnih prizorčkov, v katerih se svojim slabostim s ščepcem samoironije lahko nasmejijo tudi slovenski gledalci.

Hvaležnica in Martinovo v Štandrežu

Bogosluzna slovesnost, koncert in druženje

Ze sobotno pritrkovanje je naznanjalo, da bo nedelja, 15. novembra, slovesnejša, kot so navadne nedelje. To nedeljo so v Štandrežu namreč praznovali zahvalnico, ki je bila od nekdaj poseben dan, saj so bile štandreške družine odvisne od pridelkov, ki so jim jih dajale lepo obdelane njive. Danes je obdelane zemlje malo, še manj pa je kmetov. Kljub temu je zahvalna nedelja zelo občutena in doživeta. Nekdo se je pošalil, rekoč, da čim manj je kmetov, tem več je v Štandrežu zelenjave in drugih pridelkov. In res smo na trgu pred cerkvijo lahko občudovali lepo okrašen in obložen voz z raznimi darovi zemlje; na njem se je šopiril rejen puran (pičulat), ki je simbol Štandreža. Voz so pripravili sinovi kmetov, ki še vedno ljubijo domačo zemljo in njene pridelke. Zahvalna nedelja se je začela s slovesno mašo, pri kateri sta sodelovala mešani zbor na koru in otroški v prvih cerkvenih klopih. Ob številnih strežnikih, od katerih so bili nekateri v skavtskih krojih, je domači župnik

Karel Bolčina med pridigo poudaril, da moramo stalno izražati hvaležnost ljudem, ki z nami delijo življenjske poti, in Stvarni-

poljske pridelke, koruzni kruh in vino ter kmetijske stroje. Številni udeleženci so bili deležni koščka kruha in nazdravili so s

Foto DP

ku, ki nam je vedno ob strani. Pri darovanju so otroci prinesli pred oltar košarice z razno zelenjavo in s sadjem. Po sveti maši je na trgu najprej zapel nekaj pesmi otroški cerkveni zborček pod vodstvom Lucrezie Bogaro in ob spremljavi Tiziane Zavadlav na harmonij. Župnik je nato blagoslovil

kozarčkom blagoslovljenega vina. Otroci pa so posedli po traktorjih in se na njih zabavali in se "važili", da so izkušeni vozniki. V soboto zvečer je Prosvetno društvo Štandrež pripravilo tradicionalno martinovanje, na katerem ni smela manjkati ajdova polenta, ki se je vsem prav dobro prilegla. Kuharjem je uspelo

pripraviti res okusno polento in omako. Izkušeni fotograf Viktor Selva je prikazal zanimive fotografske posnetke iz Jordanije in Sirije. Občudovali smo predvsem kraj Petra v Jordaniji in rimsko mesto Palmira v Siriji, preden so ga islamski skrajneži poškodovali. V nedeljo, 15. novembra, je bil v župnijski dvorani Anton Gregorčič tudi Martinov zborovski koncert, ki ga je organiziralo Prosvetno društvo Štandrež in

na kateren so nastopili trije zbori. Program je začel domači mešani zbor pod vodstvom Gorana Ruzzierja. Med izvajanjem zbora je napovedovalka Andreja Bizjak povabila prisotne k minuti molka v spomin na nedolžne žrtve terorističnih napadov v zadnjih dneh. Del programa je na klavir spremljala Eva Dolinšek. Sledil je mešani zbor Obalca iz Kopra pod taktirko Sonje Mezgec. Program je končal Moški zbor Vasilij Mirk s Proseka in Kontovela, ki ga vodi Goran

Ruzzier. Lep zborovski večer se je nadaljeval v spodnjih prostorih župnijskega doma, kjer so zbori, ob dobri jedi in pijači, podaljšali koncert, ki je trajal več kot tisti v zgornji dvorani. Podoben koncert so trije omenjeni zbori izvedli 18. oktobra v Središču Rotunda v Kopru.

DP

Peta Pravljčna urica v Feiglovi knjižnici

Poplačana dobrota

Nezadržljiv klic pravljic je v ponedeljek, 16. novembra 2015, zvalil v mladinsko sobo Feiglove knjižnice v Gorici okrog 40 zvedavih cicibanov, ki so kot vsakič napolnili z veseljem in razigranostjo ta prijazni prostor, poln privlačnih ilustriranih knjig. Ko je zabrela svečka in ko so se drobno oglasili zvoki lire, na katere je nežno me-

lačen je bil in dala mu je kos kruha. Po poti je posamično srečala še nekaj otrok, ki so jokali, tudi zato, ker so bili premraženi, zato jim je radodarno podarila najprej svojo kapico, nato jopico, krilce, nazadnje pa še srajčko, ko je že zašla v gozd in se je stemnilo. Čisto gola je stala med drevesi in mraz ji je bilo, takrat pa so se nanjo z neba usule svetle zvezdi-

lodijo ubirala Tadeja Faganel, in ko se je zaslišala tiha pesmica, so obmolknili in kot začarani spremljali pravljico *Zvezdni tolarji*, ki je izšla izpod plodnega peresa izrednih pravljicarjev, bratov Grimm. V čarobni svet pravljic sta male poslušalce popeljali omenjena Tadeja in Kristina Pahor Stanič, vzgojiteljici Waldorfskega vrta v Bukovici, ki vselej znata ustvariti tako pomirjujoče ozračje, da v njem zasanjajo še prisotne mamice. Nizek odrček se je spremenil v prizorišče, na katerem je zaživela drobna lutkovna igrlica. V njej je bila protagonista nadvse darežljiva in dobrotljiva deklica. Ko se je v zimskem dnevu sprehajala, se ji je najprej zasmilil ubogi fantiček:

ce: bili so pravi zlati tolarji! Kar naenkrat je imela na sebi novo srajčko iz najsvetlejšega platna in bila bogata vse svoje žive dni. Pregovor pravi, da je dobrota sirota. No, tokrat ni bilo tako. Radodarna deklica je bila poplačana. Mali obiskovalci pravljice pa so bili deležni zlato srebrnih čokoladnih evrčkov – zanje je poskrbela knjižničarka Breda -, s katerimi so se posladkali. Nato pa so se strnili okrog Tadeje in Kristine ter z njima ustvarjali kartonaste zvezdice na mali "risarski delavnici". Naslednje snidenje s pravljico v Feiglovi knjižnici bo v ponedeljek, 30. novembra 2015, ob 18. uri.

IK

Ob 150-letnici rojstva

Poklon pisatelju Ivu Troštu

V petek, 6. novembra, so se prebivalci Orešja in Cola poklonili domačinu, pisatelju, učitelju in zborovodju Ivu Troštu (1885-1937) ob 150-letnici njegovega rojstva, s postavitvijo spomin-ske plošče na pročelje hiše, v kateri se je rodil (pri Nackovih). Ker je že v otroštvu kazal veselje do učiteljskega poklica, je leta 1880 šel v enoletni pripravljalnici tečaj v Kobarid, učiteljišče pa je z odličnim uspehom končal v Kopru, tu se je naučil tudi italijanščine, kot samouk si je pozneje osvojil še znanje češčine. Poučeval je v različnih krajih po Sloveniji, najraje pa v bližini rojstnega kraja. Povsod, kjer je bil v službi, je gojil tudi sadjarstvo in vrtnarstvo, se posvečal glasbi, vodil cerkvene in prosvetne pevske zборе, humanitarna in naravoslovna društva. Posvečal pa se je tudi pisateljevanju. V vseh svojih zapisih, pripovedih, ljudskih povestih lahko zabeležimo njegovo navezanost na rodno zemljo, na Vipavsko dolino, še posebno na njegov gornji konec. Številni njegovi pripovedni sestavki so

bili uvrščeni v šolska berila. Na slovesnosti je o njegovem literarnem delu spregovorila Marija Koren Bajc. Na svečanosti je pozdravil tudi podžupan Občine Ajdovščina Alojzij Klemenčič, pranečakinja Maria Gerljevič Damiani, ki je bila pobudnica za poklon prastricu Ivu Troštu in je prišla s Sicilije, pa je prebrala nekaj družinskih spominov in se zastavila ob pomenu njegove duhovne zapuščine in človeških vrednot, ki jih beležimo v vseh njegovih zapisih. Pozdravili pa so še predsednik društva Razpotje s Cola Mitja Benčina in ravnatelj šole Rajko Ipavec. Na svečanosti so sodelovali učenci osnovne šole s Cola z zborovskim petjem, z branjem odlomkov iz pisateljevih del, s ljudskimi plesi, z gledališkim prizorom in z nastopom glasbenikov. Prisotne so bile tudi vnukinja Beba Trošt Korenčan in nečakinja Silva Trošt Velikonja ter pranečakinje Marija in Francka Žgavec. Praznično vzdušje je obogatil tudi krasen sončen jesenski dan.

Marko Vogrič razstavlja v Krminu

V kavarni Massimiliano v Krminu bo **v soboto, 28. novembra, ob 18. uri** odprtje fotografske razstave. Član Fotokluba Skupina 75 Marko Vogrič razstavlja fotografije, ki jih je posnel s camera obscura v Parizu pred leti in po Krminu v prejšnjih tednih. Črno-bele fotografije so izdelane v tradicionalni tehniki od posnetka na film srednjega formata do povečave na baritni srebroželatinski papir in prikazujejo urbana okolja iz avtorjeve priljubljene mišje perspektive. Vabljeni na odprtje in zdravico!

Obvestila

V sredo, 2. decembra 2015, ob 18. uri bo v galeriji Družina na Krekovem trgu 3 v Ljubljani odprtje slikarske razstave olj Trpeča metamorfoza, Andreja Kosiča. Razstavo bo predstavila Anamarija Stibilj Šajn. Dela bodo na ogled do 31. decembra 2015, od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure; ob sobotah od 9. do 12. ure.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško vljudno vabi člane in prijatelje na predavanje o varnosti državljanov, ko bo v četrtek, 26. novembra, ob 19. uri v Tumovi dvorani na Verdijevem korzu 51 v Gorici govoril o preprečevanju tatvin in goljufij kapetan goriškega pokrajinskega poveljstva karabinjerjev Lorenzo Pella v sodelovanju z goriško pokrajino in drugimi ustanovami. **Društvo slovenskih upokojencev** za Goriško prireja tradicionalno silvestrovanje v torek, 29. decembra, v kraju Corno di Rosazzo; srečanje bo v zgodovinski beneški vili Nachini. Vpisujejo po tel.: 0481 884156 (Andrej F.), 0481 20801 (Sonja K.), 0481 882183 (Dragica V.), 0481 78138 (Sonja Š.). **Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakažete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.**

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanja. Tel. št. 00386 40153213.

40-letna mati nudi dnevno nego starejšim na domu. Ne 24 ur. Lahko tudi kuha in pospravlja stanovanje. 3-letne izkušnje. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovenščine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 00386 31 478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju

Gorice. Tel. št. 00386 31 449311.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 484339.

40-letna mati z večletnimi izkušnjami in znanjem italijanščine nudi dnevno nego starejšim na domu (ne 24 ur dnevno) ali pomoč pri gospodinjstvih delih in kuhanju. Tel. 00386 41 729548.

Prodajamo več vrst domačega mladega vina. Tel. št. 0039 3391997101.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 27.11.2015 do 3.12.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 27. novembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 28. novembra, ob 21. uri (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem, rezijanskem in zilijskem narečju.

Nedelja, 29. novembra, ob 21. uri: Ponovitev sobotne oddaje Okno v Benečijo.

Ponedeljek, 30. novembra (v studiu Andrej Baucon): Narodnozabavna in zabavna glasba - Zborovski kotiček - Novice iz naših krajev - Obvestila in večerni vic.

Torek, 1. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. decembra (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Franc Jeza, strastni iskatelj pesnice - Izbor melodij.

Četrtek, 3. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti iz sveta - Obvestila in večerni vic.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Dr. David Bandelj

Goriški slavist in pesnik bo predstavil tri knjižne publikacije: literarni monografiji **V iskanju jaza - dnevnik v slovenski in svetovni literaturi** in **Obrazi slovenske literature** ter pesniško razglednico **Gorica/Gorizia** s prevodom Jolke Milič in fotografijami Valentine Brunello.

Pogovor bo vodila dr. Jadranka Cergol

Četrtek, 3. december 2015, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

DRUŠTVI JADRO in TRŽIČ

vabita na

10. KONCERT V SPOMIN NA BERNARDOKO RADETIČ

z grškimi, slovenskimi in furlanskimi narodnimi pesmimi v priredbi Marca Sofianopula

izvajajo:

Enza Pecorari - sopran

Mirjam Pahor - mezzosopran

Martina Gereon - kitara

Glasbeni spored dopolnjuje izbor pesmi Ljubke Šorli, Celsa Macorja in Silvia Dominija

sobota, 28. novembra 2015, ob 21. uri
cerkev sv. Nedelje v Selcah (Ronke)

Razstava del A. Jemca v KCLB / Predstavitev dr. Verene Koršič Zorn

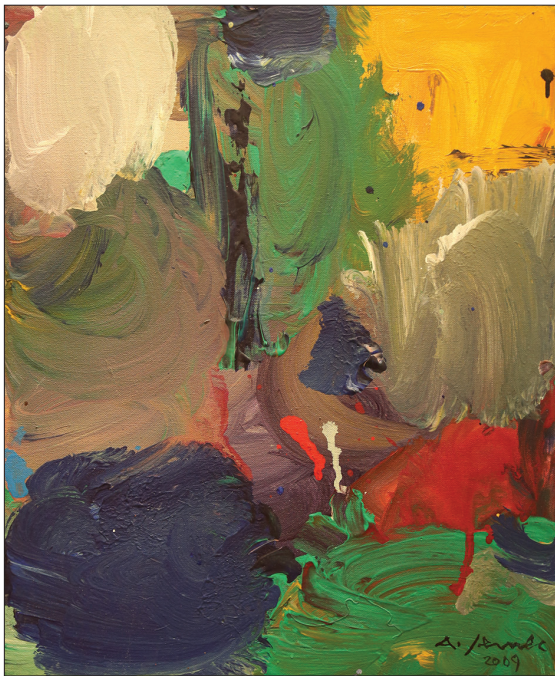
Med tukaj in onkraj

Kot smo napovedali v prejšnji številki našega tednika, objavljamo tehtne in poglobljene besede, s katerimi je dr. Verena Koršič Zorn orisala življenjsko in ustvarjalno pot priznanega likovnega ustvarjalca, dobitnika Prešernove nagrade, akademskega slikarja Andreja Jemca, predvsem pa vsebinske razsežnosti njegovih umetnin, na zelo dobro obiskanem odprtju razstave *Med tukaj in onkraj*, v torek, 10. novembra 2015, v galerijskih prostorih Kulturnega centra Lojze Bratužv Gorici. Razstava, ki je nastala ob sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka iz Kanala kot spremljevalni dogodek Mednarodnega festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi v Kanalu ob Soči in predstavlja okrog 32 Jemčevih del velikega in manjšega formata, risb in akrilnih slik na platnu, nastalih v zadnjih dveh desetletjih, bo v KCLB na ogled do 26. januarja 2016.

Spoštovani, goriški ljubitelji umetnosti se lahko upravičeno čutimo počaščene, da imamo nočoj v našem kulturnem hramu tako eminentnega gosta, kot je umetnik Andrej Jemec. Mislim, da še nismo doživeli obiska človeka, ki bi v sebi združeval vsestranskega ustvarjalca, pedagoga, člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti in dobitnika najvišjega slovenskega kulturnega priznanja Prešernove nagrade. Razstava je bila zasnovana v sodelovanju z Galerijo Rika Debenjaka in je bila v manjšem in nekoliko drugačnem obsegu na ogled kot spremljevalni dogodek glasbenih Kogojevih dnevov v Kanalu ob Soči.

Andrej Jemec se je s svojim opusom že zapisal v slovensko in svetovno umetnostno dediščino. Njegova dela so na različnih mednarodnih likovnih prireditvah dosegla številna najvišja priznanja in odličja in našla domovanje v pomembnih svetovnih likovnih zbirkah. Jemčeva umetniška pot se je začela oblikovati še pred vpisom na novoustanovljeno Akademijo upodablajočih umetnosti v Ljubljani in je po umetnikovih besedah popestrila sošolcem marsikatero srednješolsko urico z duhovitimi domisljami v šolskem časopisu. Pot akademijskega študija se je odvijala v nelagodnem, če že ne v napetem vzdušju, saj je povsod prisotna socialistična ideologija vsiljevala

svoje poglede in načela tudi v umetniško ustvarjanje. Umetniku je uspelo vztrajati v svojem doslednem odnosu do svobode misli in izražanja in potegniti za sabo tudi nekaj kolegov, ki so zanesljivo usmerjali slovensko umetnost v širše razglede svetovnega umetnostnega dogajanja. Med njegovimi profesorji so bili pomembni predvsem Marij Pregelj, Gabrijel Stupica, Riko Debenjak in Božidar Jakac. Študijske, poklicne in življenjske izkušnje si je pridobival tudi v tujini, npr. v Italiji, Franciji, Angliji, Nemčiji in spoznaval po-

membne osebnosti, npr. Peggy Guggenheim, ajdovskega rojaka Vena Piona, ki mu je omogočil srečanja z znanimi umetniki, npr. z Maxom Ernstom. Posebna privlačnost grafičnega ustvarjanja je Jemca zasvojila tudi z nastankom Mednarodnega ljubljanskega grafičnega bienala in ljubljanske grafične šole, ki je slovensko grafiko dvignila v sam vrh svetovnega grafičnega dogajanja. V tej tehniki je Jemec dosegel izjemne uspehe in tudi prvo pomembno mednarodno nagrado v Tokiu. Sicer umetniku ni tuja nobena tehnika; ustvarja v akrilu, akvarelu, različnih grafičnih in risarskih tehnikah, tapiseriji, v kiparstvu, mobilnih objektih, oblikovanju stekla...

Po študiju na akademiji ga je ustvarjalno raziskovanje vodilo v abstraktno izražanje v širokem pomenu, z občasnimi rahlimi odkloni, v katerih zasledimo tudi figurálno podlago. Na ogled postavljena dela zajemajo izbor risb in akrilnih slik na platnu, nastalih v zadnjih dveh dese-

tletjih umetnikovega ustvarjanja. Naslov razstavi Med tukaj in onkraj je prišepnila ena razstavljenih slik in tematsko zajemuje prostor, na katerega se navezujejo izbrana dela, različna po formatu, a z nezmanjšano izrazno močjo. Človek se v bistvu stalno giblje po robu, rahel odmik ga lahko zanese na eno ali drugo stran, v dobro ali zlo, v življenje ali smrt, v naravno ali nadnaravno, zato je iskanje ravnotežja bistvenega pomena. Vsaka slika ima svojo zgodbo, nič ni slučajno, tu ni prostora za larpurlartizem, vsaka poteza ima svoj pomen, a gledalcu dopušča večplastno branje. Umetnik vidi svet in ideje v barvi in svetlobi. Potek njegove ustvarjalnosti je barvno svetlobna simfonija, ki se razleti v tisoč in en ton, od katerih se vsak navezuje na duševni vzgib, domišljen izraz, pretehtano misel, vzklík radosti, bolečino in žalost, začudenje, hrepenenje... Jemčev barvni in barviti svet nas nezavedno omreži, ob podpori naslovnih namigov pa se nam odpira široka umetnikova notranjost, polna občutij in skrivnostnih poti, ki jih avtor premišljeno odkriva z barvo, potezami in številnimi simboli in aluzijami. Umetnik nam v izbruhu barvne evforije ali zadržane in mestoma presunljivo temačne barvne lestvice razgalja svoja intimna doživljenja in doživljanja, paleta občutkov ob zaznavanju dogodkov velike in male zgodovine, globino duše, pa tudi strah in občutek neobglednosti pred skrivnostmi vesolja in večnosti, npr. v delih Skrivnosti in Nočna prikazanja. Izjemen opazovalec in analitik človekovih dejanj in misli s preroško jasnostjo presoja in ocenjuje, tudi s kritično ostjo, različne družbene premike in jih prestavlja v učinkovite barvne kompozicije, kot je npr. Titova cesta, nastala ob nostalgijem oživljanju preteklih idolov. Številna umetnikova dela lahko beremo v dobesednem ali metaforičnem ključu. Kríž je lahko le kríž ali pa simbol neznosnega trpljenja ob spominjanju na našo še nerazčiščeno polpreteklo zgodovino. Na človekovo krutost se navezujejo tudi nekatera druga dela, npr. Posušena kri, Masaker, Sledi nasilja, pri katerih so barve, način njihovega nanašanja in moč poteze izredno povedni element. Za menoj sta monumentalni, vsebinsko dramatični deli Noč in Apokalipsa-Ogenj, dim in pepel (modri plamen na žerjavici), ki pa se prek temne slike V

znamenju križa-Kočevski Rog umirita v prosojno nedolžnost Rahlega dotika beline, v katerem se avtor razneži v svetlobnem odsevu.

Pomemben element v Jemčevih delih je narava; njen dotik zaigra na različne strune: oglašja se zadržano, kot spomin iz preteklosti, glasno kot strasten opoj barvne-

Andrej Jemec in dr. Verena Koršič Zorn (foto ddp)

ga razkošja v Svetlobi lagune, ljubkovalno kot intimno spogledovanje z otroškim "poljedelskim načrtom" v Aleksandrovem jagodnem vrtu, kot igriv in nagajiv spomin s Sinjega Vrha v Burji, trdno in kleno kot sklenjena skulptura v Krošnji. Spoštljiv slikarjev odnos pa si je pridobila častitljiva lipa, ki kraljuje sredi Prešernove Vrbe: kljub zimski belini z zelenimi za-

metki dokazuje svojo živost in vztrajnost; nam Slovencem zunaj matičnih meja je ta simbolni odteneček še posebno pri srcu. Med razstavljenimi deli je tudi ciklus risb z grafitnim svinčnikom, ki tematsko zakrožuje nekatera dela v akrilu. S svojo ostro, nervozno črto te drobne umetnine nakazujejo vsebinsko vznemirljivo tematiko, ki jo lahko označimo kot sad avtorjevih kritičnih razmišljanj o človekovi nespameti, duhovni revščini in nepopisni krutosti, ki je v ne tako oddaljenem času prestopila vse meje človeškega dostojanstva in se pogreznila v blato najokrutnejših zločinov. Nekatere risbe so opremljene tudi z zgovornimi napisi, ki ironično pojasnjujejo prikazano tematiko.

Sprehod med razstavljenimi deli nam odkriva tenkočutnega umetnika, ki v sebi združuje nežno, lirčno, in krepko, epsko prvinco: ena umetniku prišepetava pesem v lazurnih tonih, druga pa ga nagovarja s pastoznimi potezami in odločnimi zamahi, z nanosi barvnih plasti, v katerih je igra svetlobnih kontrastov močna in pronicljiva. Ob njegovih

barvno eksplozivnih umetninah se rojevata veselje in optimizem, umirjeni barvni odtenci pa vabijo k razmišljanju. Priprčani smo, gospod akademik, da bomo Vaša dela, polna duhovnih in etičnih sporočilnosti, oplemenitila tukajšnjo slovensko skupnost, sosednemu narodu pa odstrla pogled v življenjsko moč slovenske ustvarjalnosti.

Dr. Karl Bonutti – Druga in tretja oddaja

Radio Trst A bo v nedeljo, 29. novembra, ob 12.00 predvajal drugo radijsko srečanje z dr. Karlom Bonuttijem, zaslužnim profesorjem ekonomije na Cleveland State University. Državni univerzi v Clevelandu in častnim konzulom Republike Slovenije v tem mestu, ki mu zaradi velikega števila tam živečih Slovencev pravijo tudi "ameriška Ljubljana". V prvi oddaji je ugledni diplomat pripovedoval o svojem otroštvu v Bukovici, o šolanju v goriškem malem semenišču in o študentskih letih v švicarskem Fribourgu. V drugi oddaji pa bo govor predvsem o Bonuttijevem aktivnem družbenem udeleževanju in kulturno-prosvetnem delovanju v slovenski clevelandski skupnosti. Beseda bo tekla tudi o izmenjavi študijskih programov, profesorjev in študentov

med Clevelandsko državno univerzo in Univerzo v Ljubljani, saj je to plodno sodelovanje, katerega začetki segajo v zgodnja osemdeseta leta prejšnjega stoletja, zažvelo prav po Bonuttijevi zaslugi. Znani in mednarodno uveljavljeni goriški rojak bo obudil spomine tudi na čase, ko se je kmalu po svojem prihodu v ZDA močno zavzel in s svojimi prizadevanji odločilno pripomogel, da je med ameriški Slovenci stekla uspešna nabirka denarnih sredstev za gradnjo Katoliškega doma v Gorici. Glede na to, da se je med snemanjem nabralo veliko zanimivega gradiva, bodo poslušalci lahko prisluhnili tudi tretji oddaji, ki bo na sporedu v **ponedeljek, 30. novembra, ob 14.10.** Radijska srečanja z dr. Karlom Bonuttijem je pripravila urednica Ines Škabar.

Pisma iz druge Gorice
Prostor in kultura

Pred kratkim sva se s kolegom Aljošo, ki je že desetletja aktiven v krogih sodobne umetnosti, zapletla v pogovor o potrebi po prostorih v kulturi. Njegovo mnenje, nekoliko radikalizirano za potrebe diskusije, je, da kultura ne potrebuje več fizičnih prostorov, da se je ta premaknila v virtualnost in tako postala vsem dostopna, kadarkoli in kjerkoli. Nove generacije naj namreč ne bi iskale kulture (ali kakršnekolik druge novosti in zanimivosti) v določenih, temu namenjenih lokacijah, temveč te v skladu z njihovim zanimanjem že toliko prej najdejo prek virtualnih kanalov. Prostoru kulture (kot bi lahko rekli analogni v veliki meri drži tudi za izobraževanje) ne zasedajo več ekskluzivnosti, prek katerih naj bi se kultura širila med ljudstvom, saj se disperzno že širi prek novih medijev. Takšni prostori zato danes v veliki meri predstavljajo nepotreben strošek in s tem tudi odhajanje sredstev za kulturo iz programov v "beton". Seveda se z argumentom deloma strinjam. Obsedenost z grajenjem in prenavljanjem, ki jo pri nas gojimo že desetletja, je velik krivec za ne ravno dobro delujočo kulturno sfero. Spomnimo se na primer, kako je MONG pred nekaj leti financirala študijo (!) gradnje novega kulturnega kompleksa v višjem

znesku, kot je dala prek razpisov na voljo za kulturne projekte in programe. Sam sem namreč daleč od kakšnega promotorja gradnje katedral in spomenikov kulturi, ki najbrž služijo le bahanju občinskih veljakov in priskrbitvi kakšnega delovnega mesta za "zasluzne". Dejstvo je, da se marsikateri župan lažje pohvali z lep in novo zgradbo kot pa s funkcionalno kulturno sfero. Še več, sam sem v veliki meri kritičen do obstoječih kulturnih prostorov, ki, zaradi inercije in navajenosti, največkrat ne znajo zaznati pomembne premike v družbi in zato ne zmorejo ustrezno služiti svojemu poslanstvu. In vendar je potrebno poudariti pomembno vlogo, ki jo – onkraj golega posredovanja vsebin – znotraj evropskih mest zasedajo kulturna središča in drugi prostori kulture. Na tej točki moramo, sicer nekoliko rokohitrsko, narediti razlikovanje med umetnostjo in kulturo. Umetnost je v osnovi produkt: knjiga (oz. njena vsebina), slika, performans, koncert. Za uporabljanje umetniškega produkta praviloma ne potrebujemo nujno posebnega prostora. Kultura pa je širši pojem. Kultura –

ravno tako kot v kmetijstvu – označuje gojenje, specifično gojenje na določenem prostoru v skladu s potrebami in posledujoč splošno blaginjo tega prostora. Zato je kultura, v nasprotju z umetnostjo, vedno lokalizirana. In skozi svoje vsebine goji v prvi vrsti človeka, svobodnega občana. K temu razmišljanju me je spodbudil tudi nedeljski obisk nekega prostora, ki je ravno na drugem polu kulture: trgovskega centra Qlandia. Saj, ne da bi imel načelno kaj proti trgovskim središčem, sploh pa ne proti temu, da ljudje imajo delo in da si lahko privoščijo hrano in obleke. Vendar opazujoč gibanje in obnašanje obiskovalcev, se mi je zasvetila ideja, da bolj kakor kdaj, ravno v novem času periferna mesta po Evropi postajajo podobna takim centrom. Trgovska središča, ki so nekakšna mesta v mestih, niso v pravem pomenu prostor druženja, temveč s svojo hrupno glasbo, presvetljenostjo in razkošno ponudbo (pomislimo le, kako bi naše noče, ko so bile mlade, doživljale takšen prostor) delujejo kot instantno ugodje (ali, če smo bolj kritični, mašilo) vsem našim čutilom. Zdi se, kot da je vse, kar je tam, le zaradi nas in da vse vdira direktno v nas. Temu primerno se obnašajo tudi obiskovalci: razdraženi so, ko morajo čakati v vrsti ali ko ne dobijo

izdelka, ki so si ga zaželeli, zahtevajoči so, marsikdaj vulgarni ali cinični. Velik dotok italijanskih obiskovalcev se, razen tega, da je Erjavčeva ulica postala neke vrste obvoznica, sploh ne pozna znotraj mesta in ne pripomore prav ničesar, da bi se prebivalci z obeh strani meje boljše poznali ali se med seboj zblížali. Vstopijo v ta abstraktni prostor, ki nima nikakršne zveze z okolico, kupujejo izdelke iz Bangladeša ali Pakistana po neki abstraktni modi, jedo abstraktno, obdelano hrano. Tako tudi življenje v mestih postaja vedno bolj abstraktno. Ljudje zahtevajo, kar se jim zdi, da jim pripada, zapirajo se v hiše, edino, kar jih še veže na območje, je nekakšen strah pred abstraktnimi tujci, ki bodo prišli in jim ukradli njihov abstraktni "način življenja". Kulturni prostor pa je, nasprotno, oropan nujnosti, pa naj bo ugodje ali delo. Je prosti čas v pravem pomenu, saj je osvobojen neposredne uporabe, in je zato čas, ki si ga sami namenimo, ki si ga sebi odtrgamo. Vstop v takšen prostor pa je vedno srečanje z drugim: tako z vsebino, z razmišljanjem, ki ga je avtor pretopil v umetniško delo, kot tudi, kar ni zanemarljivo, z drugimi obiskovalci. Zato tudi, v nasprotju z umetniškimi puritanci, zagovarjam odprtja in zakuske. Ravno v teh formalnih dogodkih se dogajajo prava neformalna

srečanja med različnimi občani, se dogajajo pogovori, razmisleki, kritike, se izmenjujejo pogledi na umetnost, literaturo, politiko in ravno tu se formira tisto, kar bi lahko imenovali scena, tisto, kar vsebuje vse posameznike, vendar je več od vsakega posameznika, in po čemer mesto postaja specifično, drugačno od drugih mest, in ravno v tej specifičnosti ima svojo pravo vrednost.

Lahko bi seveda povedali še kaj o učinkih, ki jih imajo takšni prostori na mesta: kako lahko oživljajo mrtve dele mesta, kako praktično vsak turizem (razen športnega ali igralništva) temelji na kulturi in kako so nekatera mesta zgradila celotno ekonomijo na majhnih, samoniklih kulturnih središčih (Berlin je nedvomno najlepši primer tega). Pomembno je to, da Evropa, kot si jo predstavljamo še vedno danes, temelji na tem kvalitetnem prostem času, na tej svobodi in unikatnosti posameznika, ki se oblikuje ravno skozi takšna srečanja in sestavlja identiteto mesta. Ko mesto ne goji teh malih otokov "neuporabnosti", izgubi vse to, postane takšno kot tisoče kitajskih mest. Mesto brez kulture nima identitete, je abstraktno. V najboljšem primeru je trgovski center, v najslabšem delovno taborišče.

Miha Kosovel

Knjižna zbirka GMD za leto 2016

Branje, ki rojeva življenje

V pozdravnem nagovoru zbranim v Galeriji Ars na Travniku v Gorici - med njimi so bili tudi dr. Karl Bonutti, nekdanji veleposlanik RS pri Svetem sedežu, sovođenjska županja Alenka Florenin in pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek - se je zahvalil avtorjem, ilustratorjem, lektorjem in vsem prijateljem Mohorjeve družbe. Letošnjo "sončno zbirko" sestavljajo *Koledar* za leto 2016, ki obsega nad 350 strani, knjiga *Ptičje kvatre* izpod peresa Danijela Čotarja, ki jo je mojsrsko ilustriral Matej Susič, zbirka štirih pravljic Mire Zelinke *Kraljestvo morja* z bogatimi ilustracijami Jasne Merku' in življenjska pripoved g. Stanka Sivca *Skozi ogenj*. "Zbirka naj bo vsem nam bogat doprinos k našemu notranjemu zorenju", je dejal msgr. Podbersič.

Koledar za leto 2016

O Koledarju, osi zbirke, je njegov urednik in tajnik GMD **Marko Tavčar** povedal, da je letos posvečen Benečiji (prav tako kot stenski *Naš koledar*). Skozi 12 mesecev nas spremlja jo fotografije o nekaterih ljudskih navadah, od koledovanja mimo pustoovanja do devetice v adventnem času. Ob 150-letnici plebiscita so Benečiji posvečeni tudi trije tehtni članki, ki so jih prispevali Ezio Gognnach, Riccardo Ruttar in Giorgio Banchigi. "Torej poklon Benečiji in tamkajšnjim ljudem, ki že 150 let vztrajno in odločno stojijo na položajih, da ohranjajo slovensko besedo, pesem in kulturo". Pri Koledarju je letos sodelovalo več kot 60 avtorjev, ki so osvetlili različne vidike življenja naše narodne skupnosti, prispevali spominske zapise, poročila o delovanju zvez, ustanov, društev. Zbornik je zato "dokument časa, ljudi in razmer, v katerih živimo". Koledar in ostale knjige v letošnjem letu ne bi izšle, je še povedal Tavčar, ko ne

bi se avtorji, ilustratorji in sodelavci odpovedali honorarjem, kajti Zadruga Goriška Mohorjeva doživlja hudo krizo zaradi krčenj finančnih sredstev. Goriška Mohorjeva družba jim je iskreno hvaležna, da "tudi na tak način podpirajo založbo, ki je v tem prostoru prisotna več kot 90 let". Koledar in zbirka "potrjujeta širino in odprtost, ki jo je GMD vedno izkazovala", je še dejal Tavčar. V zborniku, ki ga je natisnila Tiskarna Budin, sta namreč objavljeni

tudi pregled stanja slovenskega šolstva v zamejskem prostoru, ki ga je pripravil Slori, in natančna bibliografija knjižnih izdaj v minulem letu, ki jo je pripravila knjižničarka NŠK Ksenija Majovski.

Ptičje kvatre

Danijel Čotar se je - deset let po izidu uspešnice o sirarstvu - letos predstavil kot občutljiv in duhovit opazovalec življenja v naravi. Knjiga prinaša naravoslovni opis 32 ptic, zraven pa življenjsko zgodbo s polno mero zdrave ljudske modrosti. Avtor uvodne besede **Jurij Paljk** je v ponedeljek povedal, da je Čotar danes "dejansko edini sodobni nadaljevalec slovitega Frana Erjavca". V današnjem svetu, ki se je umaknil od narave, "smo

vsi potrebni čudovitih pripovedi o živalicah". Če Erjavec ne najde več poti do bralca zaradi zastarelega jezika, to za Čotarja ne velja, saj je njegov jezik sočen in lep. Pripovedi o ptičkih, ki so prispodoba našega življenja, pričajo o tesni povezanosti pisca z zemljo, našim človekom in izročilom. Ptice je upodobil Matej Susič v tehniki akvarela, ki "je zelo zahtevna in najbližja poeziji", je dejal Paljk. Med drugim je poudaril razliko med pravičnimi upodobitvami Jasne

Merku' in pa Susičevimi podobami, ki so morale odgovarjati natančnim navodilom avtorja; ta je namreč pravi znanstvenik kot pripovedovalec.

Čotar je pripomnil, da je Susič priden akvarelist, da pa ni bil viden naravoslovne ilustracije. "Tu ni dovolj umetniška žilica, treba je biti tudi natančni. Dovolj je, da je zgrešena poteza, črta, krivulja in živil ni več tista. To je bil zanj velik izziv... Koliko truda ga je stalo, ne vemo. Mislim, da ga je stalo precej. Nazadnje se mi zdi, da je nalogo opravil odlično". Čotar se je zahvalil Paljku za ugodne spremene misli, prof. Majdi Cibic in prof. Mariji Češčut za jezikovne nasve-

te, tiskarni Grafica Goriziana, ki se je dela lotila profesionalno, "svojim domačim" pa za to, ker so mu sproti reševali težave na računalniku. "Kot otrok sem bil pastir na Krasu", je še povedal avtor, ki je med počitnicami pri sorodnikih pasel krave vse do 16. leta. "Časa za občudovanje narave je bilo še in še", a otroci se takrat o naravi niso veliko naučili, ker odrasli niso imeli do otrok takega odnosa, kot ga imajo danes. "Niso imeli časa za otroke. Videli so samo delo, delo in delo". Resneje se je za ptičje začel zanimati v zrelih letih, ko je imel možnost si priskrbiti dober daljnogled, fotografski aparat, teleobjektive in registrator za snemanje ptic. Z vsemi temi pripomočki se je lahko ptičem bolj približal, "kajti ptiči nočejo, da se jim človek približa". V slogu Frana Erjavca - "čeprav se ne mislim nikakor primerjati z njim, saj je v svojem slogu neprekosljiv mojster" - je opisom ptic dodal kakšno svojo zgodbo, anekdoto, pripetljaj, ki se mu je zgodil v zvezi z

S. Sivec, T. Rebula, J. Merku' in D. Čotar

eno ali drugo ptico. Knjiga je napisana tako, da bi bila privlačna za otroke in odrasle, "upam, da mi je uspelo". Zakaj pa tak naslov? "Kvatre so bile nekoč posebna verska pobožnost, ki se je ujemala za začetkom letnih časov... Večina ljudi danes niti ne ve, kaj ta beseda pomeni. Meni je zelo simpatična in sem jo skoraj nalašč potegnil iz pozabe za svojo knjigo". Ptičje je namreč razdelil v štiri skupine in jih postavil v štiri letne čase.

Kraljestvo morja

Knjigo pravljic, ki jih je napisala Mira Tavčar Zelinka (1932-2010), doma iz štajerske dežele, ilustrirala pa Jasna Merku', je v Gorici

predstavila avtorčina nečakinja **Tanja Rebula**. Povedala je, da je zanj vsak izid knjige na neki način začetek novega življenja: "V rodbini, v katerim sem živel, je bil to vedno znanilec pomladi, tudi če je bila jesen ali zima". Mira Tavčar je bila zelo povezana s sestro Zoro: "Moja mama jo je spodbudila k pisanju pravljic", je povedala Tanja Rebula. Njen ded je hčerki Miri bral knjige na glas, ko je bila zelo bolna: "Zelo me je ganilo, ko sem izvedela, da je ure in ure bral iz Mohorjevih knjig, dokler ni ozdravela. Branje na glas rojeva življenje preko besede, preko ljubezni, ki je dana človeku, ki bere na tiho ali na glas". Od tete Mire se je Tanja Rebula "naučila nekaterih nenavadnih potez, kot so velika vedrina, optimizem, humor, odnos do življenja, tudi ko mogoče ni vedno vse idealno. To je razvidno tudi iz njenih pravljic". Ob peti obletnici njene smrti je nečakinja čutila kot poslanstvo, da bi ovrednotila njeno zapuščino. Želela je namreč, da bi

pravljice, ki so jih pogosto brali na Radiu Trst A, prišle med otroke. Ogromno jih je še neobjavljenih. V tetinem pravičnem svetu je veliko lepote, topline in srčne kulture, veliko hrepenenja po dobrem in lepem, ki ni naivno!

Zato "začnimo spet verjeti v zmago dobrega, tudi odrasli to potrebujemo!"

"Vsako rojstvo knjige je nekaj dragocenega. Ko doživljaš besedo, se vanjo utopiš", je dejala **Jasna Merku'**. Čeprav je njena najljubša žival ptica, zaradi česar bo "gotovo slastno prebrala Čotarjevo knjigo", je pa voda njen element. Z velikim veseljem je zato sprejela ta izziv. Avtorice ni spoznala, a pri delu ji je bila ob strani, kot bi ji pripovedovala pravljice. "Svet pravljic je svet vrednot in simbolov, narava pa dodatno ponuja priložnost srečanja z duhovnim svetom". Zato je z ilustracijami

skušala "posredovati te vrednote, ki so tiste, ki nas osrečujejo in nam dajejo smisel v življenju".

Skozi ogenj

Gre za pričevanje, življenjsko pripoved primorskega duhovnika **Stanka Sivca**, doma z Livka pri Kobaridu, ki so ga kot študenta teologije zaznamovale politične razmere v nekdanji Jugoslaviji ob koncu druge vojne. Avtor je povedal, da "ptički svobodno letijo brez državnih meja", v kraljestvu morja so tudi svobodna bitja. "Bitje, ki je vrhunec, krona našega bivanja na svetu, ki je Božja podoba, ki naj bi bilo najbolj svobodno, pa je večkrat najbolj zasluženo... Mi Slovenci smo to krepko občutili in posledice čutimo tudi danes". K pisanju ga je spodbujal upokojeni vipavski župnik g. Boris Čibej, je povedal Sivec; za njim še dr. Miroslava Cencič, prelat Renato Podbersič starejši in prof. Renato Podbersič ml., "ki je bil tako navdušen nad tem mojim otrokom, ki sem ga spočel v poznih letih". Za izdajo knjige se je zahvalil Mohorjevi, zlasti Mirjam Simčič, "ki je dojenčka negovala". In je izšla knjiga *Skozi ogenj*, psalm 66, prava hrana za življenje... "Nikdar v življenju si nisem mislil, da bi kaj napisal", čeprav ga je kot otroka "z lepo in krepko slovensko besedo" očaral g. Jožko Kragelj. "To je bila iskrica, ki je dolgo tlela". Sivec je z drugimi duhovniki preizkusil zapor in samico, prisilno delo in sodni proces, ker je "ljubil domovino in vero". Časi "so se spremenili, a človek še vedno ni svoboden. Božja podoba je še zmeraj pod udarom. To je tragedija... A pred nami je večnost, to je lepo, to je rešitev. Hvala Bogu!"

Uvodno besedo je v knjigi napisala **Mira Cencič**, hvaležna, da je g. Sivec v samo nekaj mesecih "dal na papir, kar je nosil v sebi, kar ga je mučilo ponoči". Dočakal je, da bo lahko tudi mladi odrasel prebral in spoznal obdobje, predvsem pa "veličino tistih ljudi, ki so zdržali, ki so imeli v sebi toliko moči, upanja, ljubezni in razumevanja, da so ostali pokončni, v zgled vsem nam in prihodnjim rodovom". / DD

SNG Nova Gorica / Premiera: Kdo se boji črnega moža

Strah ima velike oči

Kdo naj se, po tako krutih, krvavih dogodkih v Parizu in drugod po svetu, ne bi bal "črnega moža", neznanca, tujca, še posebno, če v svojih rokah drži morilno orožje in strelja v nič hudega sluteče ljudi, ki bi radi le v miru uživali svoje proste urice? Težko je v takem duševnem razpoloženju iskati dobro v človeku, iskati v njem tisto človečnost, po kateri vsi hrepenimo, da bi zavladala med nami (utopične želje?). Vse nas namreč vodi v smer ksenofobije, ki se ji je težko izogniti.

Ustvarjalci svojevrstne predstave, pravzaprav dramsko plesne etude, kot so jo poimenovali, *Kdo se boji črnega moža*, ki je krstno izpovedala svoje poglede na tujce in tujstvo, migrante in migracijo, v četrtek, 12. novembra 2015, na velikem odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica kot zunaj abonmajska gledališka ponudba, gotovo si niso mislili, da bo izbrana tema tako trpko aktualna in da se bo tako neposredno tikala te naše tako zelo ranljive Evrope. Tega našega "starega kontinenta", prepojenega z antiko in visokimi mislimi velikih modrecev, ta kontinent, ki je sanjal o bratstvu med narodi in je zato odpravil vse svoje notranje meje, a jih sedaj ob zmeraj novih valo-

vih migrantov in strahu pred neznanim, ki lahko ob tem nastopi, spet postavlja v obliki bodečih pregrad in zidov. Smilijo se nam množice ljudi, ki bežijo iz vojnih žarišč, a žal so med njimi gotovo tudi "potuhnjene" črni možje, ki sejejo strah in teror s svojimi okrutnimi dejanji. Zato se v nas

Marjuta Slamič in Nastja Bremec

prebujajo prastrah pred vsem tistim, kar nam je tuje, neznan, pa tudi vselej v nas prisoten strah pred smrtjo, ki preži na vsakem koraku. Tudi zato, ker se večkrat čutimo zapuščene, osamljene, nesprejete v tej razčlovečeni družbi. Še v lastni družini se človek lahko počuti sam, vsem tuj.

Režiser, igralec in koreograf Ivan Peternelj, ki se je v novogoriškem

gledališču tokrat prvič predstavil kot režiser in ki je bil za svoje ustvarjalno delo mnogokrat nagrajen - tudi z Župančičevo nagrado, najvišjo nagrado, ki jo podeljuje Mestna občina Ljubljana za umetniško ustvarjanje, in dramaturginja Tereza Gregorič iz SNG Nova Gorica sta iz besedil znanih domačih in tujih avtorjev, Daneta Zajca, Gregorja Strniše, Boštjana Videmška,

Charlesa Baudelaira, Ingmarja Bergmana, Williama Shakespeara in Alberta Camusa stkala svojevrstno uprizoritev, v kateri ima središčno mesto beseda s svojo sporočilno močjo. Ta naj nas vodi do človečnosti, do

humanosti, ki nam velikokrat primanjkuje. Izbrani teksti, ki so jih z dokajšnjo izrazitostjo in poglobljenim žarom podajali - in pri tem lahko svobodno interpretirali in jim vdahnili tudi svoje čustveno razpoloženje ob vsebinski sporočilnosti - igralci Marjuta Slamič (Ona, Reka, Smrt), Gorazd Jakomini (Tujec, Volk, On) in Ana Facchini (Poeta), so zvezili zelo li-

rično, poetično tkanino, ki jo je še poudarjala izrazna moč svetlobe in zatemnitve (mladi oblikovalec svetlobe Jaka Šimenc) v glavnem golega odra, odetega v črne nianse (scenografija AVGUS). Poetično ozračje, z vznemirljivimi odtenki vred, sta nedvomno ustvarjala tudi plesalca in koreografa Nastja Bremec in Michal Rynia (Senci) na glasbo Mitje Vrhovnika Smrekarja. Njuni telesni gibi so večkrat bolj zgovorni kot vsaka izražena beseda. Skrivnost ton celoti so dajali tudi kostumi v črnih odtenkih po zamisli Barbare Stupica. Nekateri prizori so bili res enkratni; Shakespeareovi verzi so iz ust Gorazda Jakominija izzveneli v vsej svoji arhaični veličini. Tudi Marjuta Slamič in Ana Facchini sta vzbudili v gledalcu kar nekaj emocij.

V poetično ozračje so sicer "trdo" realistično zarezali izvlečki iz slovenskega zakonika o tujcih, njihovih pravicah in še marsičem, izrečeni v hladnem, drdrajčnem tonu. Bolj sprejemljiv je bil intermezzo, ki so ga ustvarili citati iz enciklopedije o migracijskem toku ptic, ki se kot selivke vedno znova odpravljajo na dolgo pot čez morje, pa se spet vračajo k nam. Pri tem je plesna izraznost spet očarljivo napolnila oder. Sploh je bila ta svojevrstna dramska "simfonijska" prepojena z zvoki, pesmijo, simbolnimi segmenti, ki so se brez dvoma dotaknili gledalčeve notranjosti, v kolikšni meri, pa naj vsak zase presodi.

IK

Umetniki za karitas 2015

V okviru Tedna Karitas so minuli petek na dvorcu Zemono pri Vipavi odprli prodajno razstavo likovnih del, ki so nastala avgusta na Sinjem vrhu v 21. mednarodni likovni koloniji Umetniki za karitas z geslom: "Veselite se življenja"! Izkupiček od prodanih del bo šel v Sklad Bogdana Žorža za pomoč otrokom.

Številne zbrane so na Zemonu nagovorili: ravnatelj Škofijske karitas Koper Slavko Rebec, ajdovski župan Tadej Beočanin ter vipavski župan Ivan Prinčec. Predstavitve projekta Umetniki za karitas in udeležencev je povezovala Nataša Ličen, likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn in vodja gibanja Jožica Ličen sta v pogovoru z njo spregovorili o gibanju Umetniki za karitas. S petjem je večer obogatil Komorni zbor Limbar iz Moravč. Razstavo je odprl Jurij Paljk, odgovorni urednik Novega glasa. Udeleženci kolonije iz Slovenije: Barbara Demšar, Črtomir Frelih, Lara Likar, Adel Seyoun, Karmen Smodiš, Lucija Stramec in Veljko Toman; iz tujine: Marija Efremova (Rim), Brigitte Kollegger (Graz) in Tanja Tanevska (Skopje). Razstavljena so bila tudi dela strokovnih sodelavcev in darovalcev. V mesecu decembru bo razstava tudi v galeriji Ars na Travniku v Gorici.

Kratke

Slovensko dobrodelno društvo / 29. Razpis natečaja "Mihael Flajban"

V spomin na javnega delavca in mecena Mihaela Flajbana Slovensko dobrodelno društvo v Trstu tudi letos, 29. leto zaporedoma, razpisuje natečaj za študijske nagrade, namenjene univerzitetnim študentkam in študentom slovenske narodnosti iz Furlanije Julijske krajine.

Redni razpis:

Maturanti ali maturantki, ki se je letos vpisal oz. vpisala v prvi letnik univerze, bo SDD podelilo nagrado, ki se bo ponavljala vsa leta študija, če bo dobitnik redno študiral. Komisija bo o tem odločala na podlagi potrdila o zahtevanih in opravljenih izpitih. Prosilci morajo **do 15. januarja 2016** poslati po **navadni pošti** ali predložiti na sedežu Slovenskega dobrodelnega društva (uradne ure so ob četrtkih od 16.00 do 18.00) te dokumente:

a) prošnjo, naslovljeno na Slovensko dobrodelno društvo, ki naj vsebuje osebne podatke, število družinskih članov, izčrpano sliko o opravljenem študiju, o kulturnem in športnem udejstvovanju ipd.; b) potrdilo ISEE; c) potrdilo o vpisu na univerzo; č) potrdilo o opravljenem zrelostnem izpitu z oceno; d) navedbo lastne telefonske številke in elektronskega naslova.

Prejemniki nagrade iz prejšnjih let morajo **do 15. januarja 2016** predložiti potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih ter fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) in potrdilo o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2015-16.

Enkratne nagrade:

Poleg glavne nagrade bo SDD v mejah svojih možnosti podelilo eno ali več enkratnih nagrad ("una tantum") tudi drugim proslilcem vseh letnikov, pri čemer bo upoštevalo njihove zasluge in potrebe. Prosilci za enkratne nagrade, ki niso vpisani v prvi letnik univerze, naj prošnji, ki jo morajo oddati **do 15. januarja 2016**, priložijo potrdilo o predpisanih in opravljenih izpitih, potrdilo ISEE, fotokopiji prve strani univerzitetne knjižice (indeksa) in potrdilo o plačilu univerzitetnih pristojbin za leto 2015-16.

Upravni odbor SDD je imenoval ocenjevalno komisijo, ki bo pregledala vse predložene prošnje ter na podlagi dokumentov in notranjega pravilnika sestavila prednostno lestvico. Upravni odbor bo na podlagi prednostne lestvice določil dobitnike nagrad. Njegove odločitve so dokončne in brezprizivne.

Za akademsko leto 2015-16 znaša **Flajbanova nagrada 1500 evrov za prvi letnik in po 1500 evrov za vsak poznejši redni letnik, enkratne nagrade** "una tantum" pa znašajo po **500 evrov**.

Svet slovenskih organizacij se je seznanil s stanjem na Stadionu 1. maj

V prejšnjih dneh je na deželnem sedežu Sveta slovenskih organizacij potekalo srečanje na temo prihodnosti Stadiona 1. maj v Trstu. Deželni predsednik SSO Walter Bandelj, tržaški pokrajinski predsednik SSO Igor Švab ter odborniki Ivan Peterlin, Ivo Corva in Marij Maver so se podrobno seznanili z zgodovino, s sedanjim stanjem in potrebami ter z načrti za prihodnost te osrednje slovenske športne strukture v mestu Trst. O tem so spregovorili nova predsednika SZ Bor Gorazd Pučnik in KK Bor Igor Kocijančič ter predsednica društva Škamperle Milica Kravos. SZ Bor, društvo Škamperle in družba Slovenska matica so namreč lastniki družbe SIS (Societa' impianti sportivi), ki upravlja Stadion 1. maja.

Pučnik, Kocijančič in Kravosova so podčrtali zgodovinski pomen, ki ga ta športna struktura ima za Slovence in sega v prva povojna leta, kot tudi obsežnost in uporabo, saj poleg slovenskih športnih društev imajo na Stadionu 1. maja redno telesno vzgojo dijaki in dijakinje slovenskih višjih šol v Trstu. Gre torej za prostor, kjer se vsakodnevno zbira veliko število uporabnikov, ki so v glavnem mladi.

V tem trenutku je največji problem te športne strukture pridobivanje sredstev, ker gre za privatno lastnino. Z leti so postala vse bolj neodločljiva večja obnovitvena dela, ki so nujno potrebna zaradi dotrajanosti stavb. Zato bi bili potrebni pomembna začetna naložba in uvrstitev športne strukture med primarne organizacije, kot so ostali domovi. Stadion 1. maj je namreč za Slovence tako iz Trsta kot iz bližnjih vasi in občin strateško središče.

Vsi trije predstavniki upravitelja Stadiona 1. maj so predstavnikom Sveta slovenskih organizacij priznali, da ne bo mogoče upravljati strukture le z javnimi sredstvi, če bo do teh prišlo. Zaradi tega so pomislili na sodelovanje z drugimi slovenskimi ustanovami in na boljše trženje prostorov.

Predstavniki Sveta slovenskih organizacij so se Pučniku, Kocijančiču in Kravosovi zahvalili za razpoložljivost. Poudarili so, da je nedvomno Stadion 1. maj pomemben za celotno slovensko narodno skupnost na Tržaškem, kot to pričata njegova zgodovina in to, da ga sedaj uporablja slovenska mladina. Vprašanje vzdrževanja imovine je z leti postalo zelo zahtevno; SSO ga obravnava tudi v zvezi s stavbami, ki so last oziroma jih upravljajo nekatere članice na Goriškem in Tržaškem.

Društvo slovenskih izobražencev

Skrivnosten lik Kornela Abela

Življenje Kornela Abela, avstro-ogrskega pisatelja in majorja, je v svoji tragiki res posebno in zgovorno, saj se v njem zrcali lep del zgodovine srednjeevropskega prostora prve polovice dvajsetega stoletja.

Njegova usoda je pred petnajstimi leti močno prevzela goriškega profesorja in raziskovalca Daria Frandoliča, ki si je močno prizadeval za prevod Abelovega epizodnega romana z naslovom *Kras, knjiga o Soči* v slovenščino. Lik pisatelja in avstro-ogrskega vojaka na spodnji soški fronti v prvi svetovni vojni je v sodelovanju z bratrancem na Dunaju raziskal tudi z biografskega gledišča, kar je nato preli v izvirno publikacijo. Frandolič je bil gost Društva slovenskih izobražencev v ponedeljek, 16. novembra, in je občinstvu spregovoril o Abelovem življenju in literarnem delu, ki je prvič izšlo leta 1934, v slovenščini pa na prizadevanje društva Rat-Sloga-Promoskulture leta 2007.

Kornel se je rodil leta 1881 v številni judovski družini iz Budimpešte, člani katere so ob prihodu na Dunaj opustili židovsko vero in postali kristjani. V družini je bilo veliko kulturnih osebnosti, na primer stric Ludwig Hevesi, umetnostni kritik in novinar, teoretik dunajske secesije. Na začetku prve svetovne vojne je bil kot vojak na Balkanu, nato na Tolminskem. Leta 1915 je bil kot izvedenec za utrdbe zadolžen za nadzor postaje pri Sv. Luciji: v oporoki je pustil zapisano, da bi

po smrti rad počival ravno v tem kraju. Premeščen je bil leto zatem v Nabrežino, nato pa na doberdobski Kras, kjer je njegova enota nadzorovala področje Kostanjevice, Medjevasi in Jamelj.

njim, nekateri podatki pa vendar kažejo na dokaj skrivnostno plat njegove osebnosti, češ da je sodeloval z britanskimi tajnimi službami.

Na večeru v Peterlinovi dvorani

Foto Damj@n

Zadnja leta vojne je preživel na vojaškem poveljstvu na Dunaju, a se predčasno upokojil. Poročil se je z dekletom iz bogate nemške družine in z njo preživel vsa nadaljnja leta vse do nastopa nacizma, dokler se leta 1938 zanj začnejo problemi. Čeprav je Abel opravljal častno mesto kot predsednik nemško-avstrijskega združenja in se zavzemal za priključitev k Tretjemu Reichu, so njegove judovske korenine veljale več od njegovega družbenega angažmaja. Umaknil se je zato v Weimar, nato se je za Kornelom Abelom izgubila vsakršna sled. Niti žena, ki je med vojno storila samomor, ni vedela, kaj je z

so poleg prof. Frandoliča sodelovali tudi dijaki šole Jožefa Štefana. Maja Devetak, Nejc Kravos, Vera Sturman, Solange Degenhardt in Robert Cotič so brali odlomke iz Abelovega romana. Lani so bili namreč nekateri izmed teh soudeleženi pri projektu *S Kornelom Abelom po poteh prve svetovne vojne po doberdobskem Krasu*.

Frandolič je razčlenil tudi literarno razsežnost tega dela, ki je imele dokaj zapleteno usodo. *Knjiga o Soči* je izšla že leta 1934. Vzrok za pozen prevod pa moramo iskati na več področjih. Na spletu smo našli nekatere zanimive podatke, na podlagi katerih izvemo,

KNJIŽEVNOST Prevod Jančarjevega romana

Odslej je italijanska kultura bogatejša

Najbrž sem tudi sam ljubil Veroniko, zato je celotna zgodba zadobila bolj človeško razsežnost. Tako je dejal Drago Jančar na predstavitvi italijanskega prevoda svojega uspešnega romana *To noč sem jo videl*, ki je bila na sedežu Srednjeevropske pobude v sredo, 18. novembra. Knjigo, ki v italijanskem jeziku nosi naslov *Stanotte l'ho vista*, je izdala založba Comunicarte.

Veronika Zarnik je nevidna junakinja zgodbe, ki ima resnično zgodovinsko podlago. Njen lik se poraja v mislih in željah petih likov, ki so vsak na svoj način bili vezani na to skrivnostno, samosvojo, šarmantno, svetovljansko, visoko meščansko mlado gospo. Dejstvo, da so bralci lepo sprejeli tako zahtevno zgodbo, ki obravnava tudi ključne trenutke slovenske polpretekle zgodovine, pomeni, da jih je nagovarjala predvsem zaradi svoje človeške plati. Najbrž se bodo prav zaradi tega (in tudi zaradi pripovedne napetosti) tudi italijanski bralci zatopili v zgodbo, ki obravnava dokaj krajevno tematiko, je pa zaradi Jančarjeve mojstrske pisateljske spretnosti pridobila univerzalno razsežnost. Tega

so se že zavedali francoski, nemški in tudi finski bralci, ki so v prevedenih različicah že izkazali naklonjenost Jančarjevemu romanu.

Pripoved se po mnenju prevajalke dela Veronike Breclj vsebinsko docela uvršča v Jančarjev opus, ki se oplaja ob človeških in zgodovinskih dinamikah srednjeevropskega pro-

stično mojstrskega dirigiranja razprede s pripovedjo petih 'podjunakov', ki so tako ali drugače vezani na Veroniko. O njej najprej pripoveduje njen nekdanji

ljubimec, srbski oficir jugoslovanske kraljeve vojske, ki se je leta petinštirideset znašel v ujetniškem taborišču v Palmarnovi; zgodbo nadaljuje njena bolehnata, ostarela in umsko šibka mati, ki z največjo grozo čaka na vrnitev hčere, potopljena v spomine in blodna od negotovega upanja; o njej govori zdravnik nemške okupacijske vojske, ki bolj kot o Veroniki pripoveduje o vojnih dogodkih, zaradi katerih je njegova zgodba od vseh najbolj objektivna in hladna. Pripoved nadaljuje družinska gospodinja, ki že nakazuje na tragičen konec zgodbe. Sklepno dejanje je

Jančar zaupal partizanu Jeranku, ki je zaradi napačnega domnevanja sprožil verigo dogodkov, ki so mu usodno zaznamovali mladost in zaradi katerih si še vedno ni zmožen priznati krivde in sprejeti odgovornosti za svoja dejanja.

"Vsi govorijo o Veroniki, a v resnici govorijo o sebi, o svojih zgodovinskih, eksistencialnih, psiholoških ruševinah", je dejal Jančar, ki zagovarja vsakega izmed njih, saj poskuša razu-

da sta pri zapletih imeli politika in ideologija ključno vlogo. Ko je bil leta 1934 Hitler v Nemčiji na oblasti, je bila knjiga prepovedana, ker je imel njen avtor ju-

dovske korenine. Knjiga je izšla pri založbi Pustet v Salzburgu in doživela tri ponatise. Prodanih je bilo približno 10 tisoč knjig. Hkrati je od leta 1934 dalje usoda pisatelja Kornela Abela zadobivala tragičen okvir. Po drugi svetovni vojni je bila knjiga paradoksalno spet prepovedana, ker je izšla v obdobju nacionalsocializma. V nemškem kulturnem prostoru so zato na to knjigo povsem pozabili. Prvič je v italijanščini izšla že davnega leta 1935 v Milanu, drugič pa leta 2001.

Kornel Abel nam je v knjigi pustil prvovrstno pričevanje, ki ima literarni in zgodovinski pomen. V 12 epizodah zaživijo pred nami naši kraji, ki jih je znal avtor mojstrsko opisati. Pri opisu glavnih junakov ne pozabi usmeriti pozornosti tudi na brezimne vojake in celo dezerterje, do katerih ima sočuten odnos, saj se zaveda, da so prav ti največje žrtve vojne: žal veliko izmed teh ni bilo deležno *'krščanskega pokopa z grobom, križem in blagoslovom'* - je zapisal. Abelov roman je spisan v realističnem slogu, ki pa ne zaide v naturalizem: vsebina je zgodovinska, obdelava vsekakor literarna, v kateri zaživijo zlasti kraji in narava. V delu je po večini izpuščen opis kraških ljudi, ker je bila večina mož mobiliziranih. Frandolič je Abelov slog vzporejal s Hemingwayevim, čeprav je manj časnikarski. "Dialogi v romanu pa ohranjajo še danes tisto svežino, ki jo lahko ohranijo le besedila velikih pisateljev".

IG

Drago Jančar odgovarja Veroniki Breclj (foto Damj@n)

meti njihove dileme in stiske. Strinjal se je z besedami Maura Rossija, ki je roman opredelil za 'zgodbo strahov' v širokem pomenu besede, kjer postanejo strahovi nosilci bolj ali manj prikritih krivde.

Debatnemu trenutku se je pridružil urednik kulturnih strani dnevnika Il Piccolo, ki je romanu namenil v časopisu poglobljeno analizo. Iz občinstva se je oglasil časnikar Guido Botteri, ki je zaradi težave s strani italijanskega bralca pri branju izvirnih grafemov (nekaj izrazov je namreč prevajalka ohranila v originalni obliki) predlagal, da bi romanu dodali ustrezen slovarček. Umestna je bila replika Veronike Breclj, ki je dejala, da je izvirno obliko nalašč ohranila zato, ker mora tudi italijanski bralec storiti "korak naprej" k spoznavanju slovenskega besedišča: takega pomisleka namreč ne bi bili deležni v primeru, da bi izvirne besede pripadale literarnemu delu francoske, angleške ali nemške zakladnice.

Prijatelju Dragu Jančarju je svoj pozdrav prinesel tudi pisatelj Boris Pahor. Spomnil se je obdobja, ko je Jančar še kot študent sodeloval z revijo Zaliv in bil z njo na isti intelektualni in nazorski dolžini. Tega v domovini mu niso odpustili in mu zapis v Zalivu očitali. "Boris Pahor se je spomnil stvari, na katere sem skorajda pozabil", je dejal Jančar. Spomnil je, da sta bila takrat Trst in Pahor veliko bolj odprta od Slovenije. "Ne vem pa, če je tisto zatiralno doživetje vplivalo na mojo literaturo, res pa je, da se vse to, kar človek živi, na tak ali drugačen način vedno vrača ..."

IG

SLOVENSKO PASTORALNO SREDIŠČE Sv. Marija od zdravja

“Potujmo v Marijinem srcu za Jezusom”

“Potujmo v Marijinem srcu za Jezusom”. S to željo je župnik v Sv. Antonu pri Koprju, g. Franc Prelc, nagovoril slovenske vernike, ki so se na dan Marijinega darovanja, 21. novembra, na povabilo Slovenskega pastoralnega središča zbrali v tržaškem svetišču, posvečenem Božji Materi, da bi pri slavnostnem slovenskem bogoslužju ob molitvi in petju Združenega zbora ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta zaupali Božji Materi

svoje zdravje in zdravje svojih bližnjih. Praznik Marije od zdravja ima v tržaški verski sredini globoke korenine, ki segajo v obdobje izpred pol drugega stoletja, ko je leta 1849 tedanji škof Bartolomej Legat imel slovesno pontifikalno mašo: daroval jo je v imenu celotne mestne verske skupnosti, da bi izrazil materi Mariji hvaležnost, ker je ravno takrat, v začetku novembra, kuga končno popustila svoj smrtonosni objem. Takratne zdravstvene oblasti so zama-

skušale vsaj omejiti strašno širjenje bolezni, ki je zahtevalo na stotine žrtev. Prošnje vernikov pa je uslišala Marija. G. Prelc je v svoji homiliji po-

vabil vernike, naj srčno iščemo Marijo in njeno podobo v vsakodnevem življenju. Naj nam ostane zgled za to,

Edi Race vodi Združeni zbor, hkrati tudi petje vernikov (foto IG)

S 1. STRANI Tatjana Rojc prejemnica nagrade Auersperg

Za tkanje kulturnih ...

Nagrada za zahtevno delo

“Najprej naj povem, da je zame to priznanje predvsem veliko presenečenje. Vesela sem predvsem, da sem nagrado prejela za tako zahtevno delo. Sestava monografije Borisa Pahorja je zahtevala poldrugo leto težkega proučevanja in pisanja. Počaščena sem, da mi je naš pisatelj zaupal svojo življenjsko zgodbo in da mi je pri delu pustil proste roke. Nagrado čutim tudi kot spodbudo za prihodnje tkanje vezi med večinskim in manjšinskim narodom. Naj bo to tudi popotnica za to, da bomo kot pripadniki naše manjšinske skupnosti postali vse bolj prepoznavni v Sloveniji, v Italiji in Evropi”, je dejala Rojčeva, ki jo Pahor ima za najglobljo poznavalko njegovega opusa. Rojčeva pa nam je v isti sapi zaupala še posebno zadovoljstvo, ker je nagrada posvečena njeni nekdanji profesorici, Janji Auersperg. “Nanjo me veže ne le poseben šolski spomin, ampak tudi posebno čustveno doživetje. Dolga leta sva si namreč dopisovali, najina korespondenca se je

začela ob težki izgubi v moji družini in se končala šele z njenim večnim odhodom. Prof. Janja Auersperg je bil svetel lik moje (in ne samo moje) mladosti, ker nas je v šoli učila zlasti vsestranskega pogleda na literaturo, umetnost in zgodovino”. Besede

Foto IG

Tatjane Rojc so bile še kako umestne, saj sta bodisi Janja bodisi Emil Auersperg vzgojila kar nekaj generacij zamejske mladine. **Emil in Janja Auersperg** Podoba zakoncev Auersperg je med novinarskim srečanjem ganjeno začrtala kuratorka nagrade, Patrizia Cutrupi. V njihovi rodbini se namreč zgošča del preteklosti slovenskega prostora in srednjeevropskega kulturnega

miljeja. Emil Auersperg iz plemiške družine Turjaških grofov se je rodil v Ljubljani leta 1916, kjer je opravil vso študijsko pot, vse do univerzitetne diplome v pravu. Med nemško okupacijo mesta ga je leta 1944 Gestapo aretirala in mučila: izpuščen je bil le zaradi očetovega posredovanja. Janja Novak se je rodila leta 1922 v Mariboru v kulturno bogati družini. Leta 1936 se je preselila v Ljubljano in dokončala znanstveni licej (med njenimi profesorji je bil tudi slavni Anton Sovre'). Zaradi italijanske okupacije se je jeseni 1941 odselila v Milan, kjer je obiskovala leposlovno fakulteto državne univerze. V Milanu je tudi sodelovala v partizanskem in protifašističnem gibanju. Diplomirala je leta 1944, nato je odšla v Ljubljano, da bi se poročila z Emilom. Okolje je bilo v slovenski prestolnici prenapeto, zato sta se zatekla v Milan. V tem kraju sta izvedela, da je nacionalizacija jugoslovanskega režima spravila v težave Emilove starše, ki so se nato nastanili v Krmini. V fur-lansko mesto sta nato prispela tu-

di mlada zakonca, ki sta začela poučevati na slovenskih šolah v Italiji. Zaradi nerešenega statusa sta bila brez državljanstva, zaradi česar sta morala iz leta v leto prositi za obnovo učne pogodbe. Znana sta bila zaradi visoke izobrazbe in kulturne razsežnosti. Emil je poučeval nemški jezik in književnost, Janja pa se je posvečala slovenščini, latinščini, zgodovini in zemljepisu. Zaradi svoje jezikovne kompetence (poznala je tudi italijanščino, nemščino, srbsščino, francoščino, angleščino, razumela je ruščino, v Milanu pa se je začela učiti tudi arabščino) je poučevala tudi na Visoki šoli za tolmače in prevajalce in sodelovala s programskim oddelkom Radia Trst A. Leta 2003 je umrl Janjin soprog, leta 2013 pa je sama za vedno zatisnila oči. Nagrado bodo prof. Tatjani Rojc slavnostno izročili v nedeljo, 29. novembra, v Gradu Spessa pri Koprivnem (Gorica). Slavnostni nagovor bo ob tej priložnosti imela Elisabetta Sgarbi, založniški direktor pri založbi Bompiani. Napovedana je tudi prisotnost Borisa Pahorja. Prof. Rojčevo smo ob boku tiskovnega srečanja vprašali še za njene prihodnje načrte: “Ne bi jih znala še docela opredeliti. Gotovo se bom tako ali drugače lotila svojega ljubljene Kosovele. Obenem snujem tudi načrte za sodelovanje z založbo Treccani iz Rima”.

Obvestila

Tržaško knjižno središče TS360 vabi na srečanje z argentinsko prozaiško in scenariško, potomko slovenskih izseljencev, Alejandro Laurencich, avtorico v slovenščino prevedenega romana Pusti me pri miru. Z njo se bo pogovarjala prevajalka, Mojca Jesenovec. V četrtek, 26. novembra, ob 17. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7.

Tržaško knjižno središče na Oberdankovem trgu 7 vabi na ogled razstave stolov Sunrise design vsak dan med obratovalnim časom, od ponedeljka do sobote od 8.30 do 13. ure in od 15.30 do 19. ure.

Slovenska maša v ul. Risorta 3 je vsak četrtek ob 9. uri.

TS360 vabi na srečanje z argentinsko prozaiško in scenariško, potomko slovenskih izseljencev Alejandro Laurencich, avtorico v slovenščino prevedenega romana “Pusti me pri miru”. Z njo se bo pogovarjala prevajalka, Mojca Jesenovec. V četrtek, 26. novembra, ob 17. uri v Tržaškem knjižnem središču na Oberdankovem trgu 7.

Glasbena matica s pokroviteljstvom Generalnega konzulata RS v Trstu vabi na predstavitev zgodovinske monografije “Trst. Umetnostni izraz ob nacionalnem vprašanju - Glasba, likovna in besedna umetnost ob slovensko-italijanski meji v drugi polovici 19. stoletja”, ki bo v soboto, 28. novembra, ob 17.30 v veliki dvorani Trgovinske zbornice v Trstu, Borzni trg 14.

Darovi

Za kapelico Kraljice miru na Katinari: v spomin na moža Bertota daruje žena Grazia 50 evrov.

Voščilo

V teh dneh slavi na Opčinah pomemben življenjski jubilej gospa SREČKA ČERNE ARTAČ, zvesta in pozorna bralka Novega glasa. Z njo se veselimo vsi domači, sorodniki, znanci in prijatelji od blizu in daleč. Želimo ji, da bi še dolga leta v zdravju, miru in zadovoljstvu uživala ob lepi slovenski pisani besedi in preživljala mirne ter vedre dneve v krogu svojih dragih.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

jubilejno 50. revijo odraslih zborov

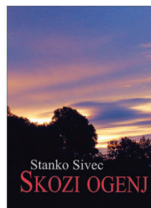
PESEM JESENI 2015

sobota, 28. novembra 2015, ob 20. uri

gledališče F. Prešeren v Boljuncu

Tržaško knjižno središče in Goriška Mohorjeva družba vabita na predstavitev

Knjižne zbirke GMD 2016

KOLEDAR
za leto 2016Stanko Sivec
SKOZI OGENJMira Zelinka
KRALJSTVO MORJA
Ilustrirala Jasna MerkuDanijel Čotar
PTIČJE KVATRE
Ilustriral Matej Susič

V sredo, 2. decembra 2015,
ob 17. uri v prostorih
Tržaškega knjižnega
središča
na Oberdankovem trgu
v Trstu

NAŠ KOLEDAR 2016
v sodelovanju s Tržaško
duhovsko zvezo

Gledališki vrtljak

Peter Strah in njegov ... strah

Na odru Marijinega doma na ul. Brandesia se je v nedeljo, 15. novembra, spet zavrtel Gledališki vrtljak. Na vrsti je bila igra *Peter Strah*, ki so jo oblikovali člani Gledališča iz desnega žepa iz Ljubljane. Režiser postavitve, Boštjan Štorman, ki je poskrbel

tudi za scenografijo in kostume, je mladim gledalcem in njihovim staršem predstavil zgodbo o malem Petru, ki izhaja iz prav posebne družine, ... družine strahov! Zgodba se dogaja v hotelu Strahovlad, kjer se dogajajo prav posebne stvari. Perovi predniki veliko pričaku-

jejo od njega, saj zahtevajo, da postane najstrašnejši strah v rodbini strahov.

Kaj pa, ko je malega Petra strah ... Zgodba se nepričakovano, sicer pozitivno razplete, ko v hotel pride zdravnik dr. Korajža, ki skuša s svojo napravo - straholovom - uloviti vse strahove. Režijo prijetne predstave, v kateri so se spojili muzikal, lutkarstvo in igra, je podpisal Boštjan Štorman, ki je hkrati poskrbel še za scenografijo in kostume. Občinstvo je nastop igralk Lucije Širovič res navdušil, prav tako je prisotne prevzela tudi

Foto Damjan

glasbena kulisa Gorana Završnika. Postavitev je bila dinamična tudi zato, ker so nastopajoči na prijeten način interagirali z malim občinstvom, ki ga ni bilo nikakor strah! Najbrž so se malčki opogumili že pred predstavo, saj so z animatorko Petro, članico ŠC Melanie Klein, risali 'strašne strahove'. V domači režiji pa bo letos, prav v nedeljo, 6. decembra, miklavževanje: člani Slovenskega odra - Radijskega odra bodo namreč otroško publiko navdušili s predstavo *Čudežno darilo*.

Kanalska dolina potrebuje sistemsko rešitev za slovenski pouk

V katerem predalu tiči prošnja za trijezično šolo?

Tudi letos bo velik delež sredstev za poučevanje slovenščine v otroških vrtcih in osnovnih šolah v Ukvah, Žabnicah in na Trbižu prispevala Gorska skupnost za Guminsko, Železno in Kanalsko dolino. Trbiškemu večstopenskem Zavodu Bachmann bo Gorska skupnost namenila petnajst tisoč evrov.

Večstopenski Zavod je že pripravil načrt, da bi sredstva izkoristil. Sredstva so iz deželne zakona za slovensko manjšino, sicer iz vsote, ki je namenjena krajevnim jezikovnim različicam slovenskega jezika. Zavod Bachmann je že objavil razpis za učno osebo in po najboljših časovnih predvidevanjih naj bi se poučevanje začelo že konec novembra. S tem da sredstva posreduje Gorska skupnost, je postopek počasen, saj mora šola sprožiti javne postopke, v okviru katerih mora biti vse skrbno obračunano. Poučevanje naj bi potem trajalo do konca leta v otroških vrtcih in osnovnih šolah v Ukvah, Žabnicah in na Trbižu.

Šolska upraviteljica Lucia Negrisin je vsekakor zagotovila, da bo pouk, ko se bo pričel, redno potekal vse do konca šolskega leta. V vrtcih in osnovnih šolah naj bi poučevanje slovenščine steklo redno kot za ostale predmete. To ne

bi bilo izvedljivo, če bi razpolagali samo s tri tisoč evri, ki so bili na razpolago septembra. "Pomembno je, da se pouk začne", menijo tako starši in družine kot oblast in javno mnenje. Vsekakor je že nekako prišlo v navado, da se ta problem pojavi vsako leto. Občinski upravi Naborjet-Ovčja vas in Trbiž sta že pred leti vložili prošnjo za trijezično šolo. Nihče še ni pojasnil staršem Kanalske doline, kje se je ustavila ta prošnja, ki so jo vse kulturne ustanove, tako nemške kot slovenske, predstavile najvišjim oblastem. V Kanalski dolini vsekakor upajo, da bo prišla rešitev, vsaj kar se tiče poučevanja krajevnih jezikov.

"Naša občina si prizadeva, da bi ponudila čim večjo podporo pobudam, ki so kulturnim društvom v prid, pa še posebej vsemu, kar je v prid poučevanju jezikov v naši šoli. Pravo bogastvo ozemlja, na katerem živimo, je večkulturnost. Na tem področju imamo še veliko dela; naša je le majhna občina in, kot sem že večkrat ponavljal, sami ne moremo doseči veliko. Iz teh razlogov smo za pomoč prosili Svet slovenskih organizacij in upamo, da bomo lahko dosegli cilj trijezične šole na našem ozemlju", je povedal naborješki in oški župan Boris Preschern ob nedavnem odprtju sedeža združenja don Mario Cernet v Ovčji vasi.

"V Kanalski dolini že stoletja prebiva tudi slovensko ljudstvo, že stoletja govorimo slovensko in upam, da bomo govorili slovensko še v prihodnosti. Zahvaljujoč se nekaterim osebam in tudi vztrajnosti vaškega prebivalstva, smo ohranili slovenski jezik na cerkvenem področju - tudi cerkvenega petja - in v domačih navadah. Skoraj samo v Ukvah se lahko danes še vedno sliši slovenska beseda po cestah in v barih. Naša je naloga - in v tem smislu sem jaz prvi odgovoren za to -, da si prizadevamo, da se bo to ohranilo", je poudaril Preschern.

Luciano Lister

Avtobiografija Milana Gregoriča

Spoved v obliki knjige

Polni dvorani koprškega samostana sv. Ane, kjer je bil po drugi svetovni vojni dolga leta zapor, danes pa deluje Rotunda, je svojo avtobiografijo predstavil znani primorski kulturnik in publicist Milan Gregorič. "To je oblika moje spovedi, ki sem jo napisal, ko sem bil poldrugo leto priklenjen na posteljo in sem delal obračun svojega življenja", je dejal na začetku. Obiskovalci so prisluhnili besedam priljubljenega istrskega pisatelja Marjana Tomšiča: "Milan Gregorič je doživel usoden urok tisti hip, ko mu je sošolec kar tako, iznenada in brez povoda (vzroka) rekel pred pričami, mu cinično in kakor mimogrede vrgel v obraz: Duševni invalid! Milan Gregorič se je po tem kačjem piku boril s strupom zla in strašne človekove hudobije desetletja, in še danes ta boj ni končan. Črna beseda, izrečena v natančno določenem trenutku, na usodenem kraju in izrečena na usoden način, takšna beseda ubija ali pa povzroči bolečine, ki vse življenje ne minejo". Tomšič je Gregoriča označil za večnega bojevnika: "Zato njegova avtobiografija tudi ima naslov: *Stati v areni!* stati in obstati, kot je zapisal Primož Trubar". Pisatelja, ki je s svojimi romani Slovincem približal usode Šavrinke in Aleksandrinke, je Gregoričeva zadnja knjiga prevzela: "Ko sem bral te strani, mi je zapiralo sapo, komaj sem se prebil iz groze psihičnega križanja na ono drugo, svetlejšo stran". Tomšič je nadal-

jeval: "In vselej se je ta nena- vadni, čudežni mož odločil za težjo pot, za pot po strmini in po nevarnih skalah gor, gor in proti vrhu. Naj kakor David zalučam kamen v glavo do zob oboroženega (in v oklepu se skrivajočega) Goljata? Tako se

izobražencev in Kulturnim klubom Istra. Gregorič je odvrnil, da je Primorska zanj skupen kulturni prostor, ki ga je treba tako tudi živeti.

Peterlinov in Meškov nagrajenec Gregorič je bil pobudnik za ustanovitev osrednje istrske na-

Milan Gregorič in Tino Mamić

je spraševal, ko ga je črvičilo; in vselej je vstal, je spregovoril, je napisal in objavil, se je podal v boj za resnico, za ponižane in razžaljene. Seveda je bila cena takšnega življenja, takšnih jasnih in ostrih odločitev, zelo visoka, po svoje strašna. Plačnik ni bil samo on osebno, plačniki so bili tudi njegovi bližnji, tisti, ki jih je najbolj ljubil. Pa vseeno ni nikoli zatajil, nikoli umolknil. Ker je vedel, morda nezavedno, da gre v tem boju za nekaj, kar presega čas, vrednosti in razsežnosti tega vidnega, otipljivega sveta". Gregorič je v domačem okolju spregovoril tudi o svoji posebni ljubezni, Trstu in zamejstvu. O tem ga je povprašal Sergij Pahor in omenil njegovo dolgoletno sodelovanje med tržaškimi Društvom slovenskih

grade za kulturo, poimenovane po duhovniku in pesniku Alojzu Kocjančiču. Večkrat je bil tudi sam predlagan za prejem nagrade, kar je komisija odobrila, zapletlo pa se je v občinski politiki. Publicist Silvan Prodan je jasno povedal, zakaj je prišlo do blokade: "Obakrat se je ustavilo v Izoli". A Prodan je bil še bolj konkreten in ljudi spravil v smeh: "Vedeti moramo, da danes Kocjančičeve nagrade ne bi mogel dobiti celo sam Alojz Kocjančič". Prekmurec, ki živi v Zaplani pri Vrhniki, Štefan Skledar, je zato na večeru začel akcijo za ponovno nominacijo. Začel je zbirati podpise, da bi Kocjančičevo nagrado dobil Milan Gregorič.

TM

Dario Simaz in njegov dokumentarni film Moja Nediža "Skrbeti moramo za naše doline in jih čim lepše prikazovati"

Nediža se rodi v Italiji pri Prosidu iz srečanja dveh potokov, teče skozi Breginjski kot v Sloveniji, nato se vrne spet v Italijo med Robičem in Štupico. Po 60 kilometrov dolgi poti se sreča s Terom v Laškem. Od začetka do konca teče pod devetnajstimi mostovi.

Moja Nediža - Storia di un fiume pieno di storia je naslov dokumentarnega filma, ki ga je Dario Simaz posnel o naši priljubljeni reki. Je zgodba o poplavih (tiste iz prejšnjega stoletja so pustile znak na zidu gostilne pri Škofu v Podbonescu; najhujša poplava je leta 1327 popolnoma uničila cesto iz Kobarida do Čedadada) in o zgodovini krajev, skozi katere teče. Za posnetke, režijo in montažo je poskrbel sam Simaz, ki je tudi lepo in s poetičnimi mavričnimi barvami razložil to, kar vidimo. Dokumentarec, ki mu je novinarka Katja Roš dodala podnapise v slovenščini, so prvič predvajali sredi oktobra na Livku ob planinskem burnjaku. Ob tisti priložnosti so bile na livški šoli tudi razstavljene fotografije Daria Simaza; prav njega smo prosili za pogovor.

Kaj vsega prikazuje ta dokumentarec in komu je namenjen?

Dokumentarec prikazuje Nedižo od njenega izvira do kraja, kjer se izgubi v Furlaniji. Oriše celo pot reke, zgodovino in vse to, kar je povzročila, ko so bile poplave. Ne bi znal povedati, komu je namenjen, ker to delo ni samo zgodba, kot tudi ni samo dokumentarec, je oboje.

Kje bodo še predvajali vaš film?

Dejali so mi, da bi ga bilo treba predvajati po šolah, saj govori o naših krajih, pa tudi v Sloveniji.

Dokumentarec ima zares veliko vrednost, ker s sliko in besedo pripoveduje o svetu okrog nas, o kulturi in navadah naših ljudi. Ali ste posneli tudi druge filme?

Pred tem sem že pripravil druge dokumentarce, v katerih prikazujem naše ljudi, kraje in navade. Tako so se rodili dokumentarci *Muoj kries*, *Muoj rod*, *Pot Koderjana*, ki govorijo o zanimivih potokih, ki jih imamo v Nediških dolinah. Potem so tudi filmi, ki prikazujejo cerkve in vasi v Nediških dolinah in so opremljeni z glasbeno podlago. Kar pa mi je najbolj pri srcu, je fotografija.

Kaj najraje fotografirate? Vse tisto, kar je lepo. V zadnjem času sem fotografiral vinograde in njihove jesenske barve. Sedaj sem končal ta cikel, ki sem ga začel lani, in moram reči, da so slike lepe. Fotografija je tudi ek-

perimentiranje s pomočjo tehnologije. Začel sem z rožami, ko je pomlad, je prav zanimivo. Navadno ne fotografiram razgledov, pokrajin. Raje skušam ujeti podrobnosti v tem, kar vidim okrog sebe.

Veliko teh fotografij ste dali na spletno stran Matajur.com, ki na internetu razkriva veliko zanimivosti in informacij o svetu, navadah, zgodbah in zgodovini naših krajev ...

Ni prav tako, ker fotografije, ki jih uporabljam za razstave, ne dam na spletno stran. Matajur.com sem odprl pred dvajsetimi leti. Bila je to prva spletna stran iz naše doline in na njej je lahko vsakdo, tudi turisti, ki so želeli spoznati naše kraje, dobil veliko stvari.

Kaj mislite, da bi se moralo narediti na našem ozemlju, da bi ga izboljšali in priklicali k nam več turistov?

To je težko vprašanje in nanj ne bi znal odgovoriti. V Soški dolini so se bolj zanimali za turizem in ga bolj razvili. Priključijo turiste s celega sveta. Njihovi kraji so zares lepi. A tudi mi imamo take, kakor Matajur in reke, ki so prav lepe. Spomladi jih prehodim vse, ker cvetijo rože, ki so zares zanimive za fotografijo. Mislim, da bi morali bolj skrbeti za naš svet in ga na pravi način predstaviti, uporabljati več spleta in postati bolj gostoljubni. Čeprav moram reči, da tu ne manjka gostoljubnosti. Spominjam se, da, ko sem bil še majhen in je prišel kdo v našo hišo, smo ga najprej vprašali, če bo kaj jedel ali kaj popil.

Larissa Borghese

Zveza Slovencev na Madžarskem Slovesna obeležitev 25-letnice obstoja

Zveza Slovencev na Madžarskem je v nedeljo, 8. novembra 2015, v Monoštru obeležila 25-letnico obstoja. Praznovanja se je udeležila tudi ministrica za kulturo Julijana Bizjak Mlakar. Zahvalila se je vsem, ki si že desetletja prizadevajo za obstoj slovenskega maternega jezika in slovenske kulture med Slovenci, ki živijo na Madžarskem.

"Skrb za kulturno raznolikost, za materne jezike in za varovanje kulturne dediščine je skupen cilj, h kateremu so se zavezale vse države Evropske skupnosti", je spomnila Bizjak Mlakarjeva. Po njenih besedah se na ministrstvu zavedajo, da bo za izboljšanje stanja na področju materne jezika v Porabju potrebna večja skrb za materni jezik v vrtcih, šolah, knjižnicah, v družinah in drugod. To zahteva tudi izdatnejše financiranje Porabskih Slovencev s strani obeh

držav, Madžarske in Slovenije, kar bi vsekakor morala biti pomembna naloga obeh držav v prihodnje. Ministrstvo za kulturo si prizade-

Ministrica za kulturo mag. Julijana Bizjak Mlakar je prisrčno pozdravil predsednik Zveze Slovencev na Madžarskem Jože Hirnök

va skrbeti za Porabsko slovensko skupnost v okviru svojih pristojnosti, prav tako je ministrstvo okrepilo sodelovanje z Uradom vlade za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ministrica je izpostavila, da Slovenija zgledno skrbi za manjšine in etnične skupnosti, ki živijo v Sloveniji, premalo pa

je uspešna pri zahtevah od drugih držav, da bi tudi druge države enako dobro skrbale za Slovence, ki živijo izven matične države.

Zveza Slovencev na Madžarskem od leta 1990 prireja razne programe, koordinira in financira delovanje amaterskih kulturnih skupin v Porabju, podpira delovanje društev Slovencev v Budimpešti in Sombotelu ter delovanje skupnosti Slovencev v Mosonmagyaróvaru in sodeluje s slovensko državo in lokalnimi samoupravami. Pomaga tudi vrtcem in šolam ter cerkvam. Zveza dobro sodeluje s kulturnimi institucijami v Sloveniji in krovnimi organizacijami Slovencev v Avstriji, Italiji in Hrvaški.

V zvezi, ki jo že 25 let vodi Jože Hirnök, se močno zavedajo pome-

na materne jezika za narodno zavest, zato izdajajo časopis *Porabje*, vodijo radijsko postajo Monošter v slovenskem jeziku in krepijo pomen slovenščine v narodnostnih šolah in vrtcih. Od leta 1998 v Monoštru deluje Slovenski kulturni in informativni center.

V tedniku Družina Prospekt Koalicije Za otroke gre z vabilom za udeležbo in glasovanje na družinskem referendumu

Mogoč prihod in naselitev večjega števila migrantov, tveganje in nevarnost za Slovenijo!

Tudi v Sloveniji zelo odmevajo teroristični napadi islamskih skrajnežev v Parizu in na drugih območjih, toda gre pretežno za načelna in že večkrat prej povedana stališča in ugotovitve, ki zato ne vsebujejo praktičnega naboja in spodbud za konkretne akcije in ukrepanje v državi. Vlada, njena koalicija in celotna leva opcija pa se še vedno sprenevedajo in ne izražajo svojih stališč do prebežnikov in celotnega stanja na domačem političnem prizorišču. Vendar delujejo zelo premeteno, pogosto kar grobo in prefinjeno, saj tudi težijo, da se kažejo in potrjujejo kot lojalni izvajalci politike EU.

Razmere v Sloveniji skoraj na vseh področjih ostajajo kritične in, zaradi obstoječih razmerij moči med taboroma koalicije in opozicije, težko rešljive. V obdobju sedanjega Mira Cerarja ni bila na nobenem področju izvedena kakršna koli reforma, na vsa pomembna mesta v izvršilnih organih oblasti pa so postavljeni preverjeni funkcionarji, vsi sedanji oblasti. Vlada in koalicija sicer morata dopuščati sklicevanje parlamentarnih teles na zahtevo opozicije, vendar njene pobude in predloge, pa naj bodo še tako koristni in dobri za državo, po razpravi na sejah vselej zavrneta. Državni proračun za naslednji dve leti je, denimo, sprejet in je deležen mnogih kritik iz gospodarstva, toda poslanci koalicije niso sprejeli niti enega spreminjivega predloga opozicije. Na končnem zasedanju

državnega zbora, namenjenem obravnavi proračuna, so poslanci opozicije spraševali finančnega ministra Dušana Mramorja o marsičem, tudi o tem, kje bi država dobila sredstva za vzdrževanje migrantov, ki naj bi

ren, ker je že pred tremi meseci predlagal ukrepe za zajezitev prihajanja valov migrantov v Slovenijo, pa sta ga vlada in večina medijev ignorirali. Zdaj pa se ista vlada Mira Cerarja Bruslju dobrika in poskuša dokazovati, da je

minister Dušan Mramor o prihajanju in mogoči trajni naselitvi množice migrantov v Sloveniji nočeta govoriti, pač pa je predsednik vlade grobo obsodil policiste, ki so se odločili za stavko. Zahtevajo višje plače in rešitev drugih težav, ki tarejo policiste in njihove dejavnosti. Miro Cerar je policistom za brusil, da je njihova stavka neodgovorna, nedostojna in sramotna ter da gre za izsiljevanje države, česar pa ne bo dovolil. V časniku Delo so zapisali, "naj premier svoje trditve razloži policistom, ki v dvanajsturnih izmenah na meji z begunci delajo za 800 evrov na mesec ali pa celo za manj". Policisti, člani obeh obstoječih sindikatov, ki stavkajo, so od

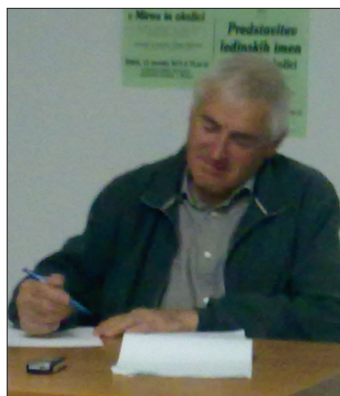
predsednika vlade zahtevali, da se jim javno opraviči za svoje izjave. Miro Cerar odgovarja, da tega ne bo storil. Med bogato in raznoliko kroniko vsega, kar se dogaja v Sloveniji, so čedalje bolj očitne tudi priprave političnih strank in civilnodružbenih gibanj na družinski referendum, ki bo, kar smo že nekajkrat sporočili, v nedeljo, 20. decembra. Koalicija Za otroke gre je novi številki slovenskega katoliškega tednika Družina priložila prospekt, v katerem slovenske volivce vabi, da se udeležijo referenduma in glasujejo zoper sporni zakon. Predlagajo tudi, naj vsak udeleženec referenduma pridobi še vsaj pet volivcev, ki bi glasovali proti sedanjemu zakonu, "ki jemlje zakonsko zvezo moža in žene". S tem bi pridobili dodatne glasove, ki bi jih uvrstili k 345.000 glasovom, kolikor jih

Sloveniji uspelo zavarovati svojo mejo s Hrvaško. Za zavarovanje te meje so sicer zdaj mobilizirali okoli tisoč pripadnikov rezervnil sil slovenske vojske, mejo med Slovenijo in Hrvaško pa naj bi vzdolž celotne dolžine, ki znaša okoli 450 km, zavarovali z ograjo iz bodeče žice.

Vlada pa molči o tistem, kar bo nemara postalo največje breme Slovenije za daljše obdobje. Bojimo se, da se bo iz množice migrantov, ki bodo po uradnih napovedih v naslednjih petih letih potovali po svetu, na tisoče, ali še več, odločilo, da se naselijo in za dalj časa ostanejo pri nas v Sloveniji. Vlada ni dovolj odločna, da to prepreči, pri čemer pa bi stroški za vzdrževanje enega begunca znašali okoli 10.000 evrov letno. Plačevati bi jih seveda morali slovenski davkoplačevalci. Premier Miro Cerar in finančni

pisali po svoji, kot so jih pač slišali tuje govoreči popisovalci. Poudaril je, da lahko obstaja še kaka

druga razlaga posameznega ledinskega imena od njegovega, da pa on ne ve zanj. Poslušalce je spomnil, da so si ljudje posamezno ledinsko ime marsikdaj

po svoje razlagali in nima zveze z dokumenti, ki so na voljo za raziskovanje.

Sprehodili smo se po ledinskih imenih v Mirnu in njegovi okolici. Naj natresem nekaj zanimivosti.

Črepula – to je področje nasproti nekdanje papirnice Redis oz. hiše Saksidovih in Petejanovih.

KD Stanko Vuk Miren - Orehovlje Pogovor z Vladom Klemšičem o ledinskih imenih v Mirnu

Kulturno društvo Stanko Vuk Miren - Orehovlje je povabilo v Miren zanimivega gosta. Gospod Vlado Klemšič se je rodil v Mirnu leta 1946. Takrat so bili ti kraji še v tako imenovani coni A. Kasneje, ko je bila meja med Italijo in Jugoslavijo začrtana, pa je njihova hiša spadala v Italijo. Gospod Klemšič je upokojeni novinar Primorskega dnevnika. Poleg službe pa se že dolgo časa ukvarja z mnogimi zanimivimi zadevami. Letos pomladi nam je predstavil, kako so doživljali 1. svetovno vojno na naših tleh navadni vojaki. Tokrat nam je ponudil pogovor o ledinskih imenih v našem okolišu.

Kaj so ledinska imena? Poenostavljeno povedano, so to imena njive, travnika, gozda (po SSKJ), vodne površine (vodna ledinska imena), vzpetine (gorska ledinska imena), pot in deli poti (po Wikipediji). Poimenovanja so se prenašala z ustnim izročilom. Navadno so bila povezana z življenjem kmeta. Tista imena, ki so se pogostejše uporabljala, so

ostala živa v zavesti ljudi še danes. Mnoga so se pozabila, nekatera je jezikovno nekoliko drugačila. Morda se bo iznašlo tudi kako novo ledinsko ime, kdo ve?

Vlado Klemšič se je za svoje raziskovanje poglobil v številne dokumente, ki so na voljo v arhivih. Pravi, da ko odpreš eno okno, se prav hitro pojavi nova okna in okenca, ki bi jih bilo vredno raziskati. Sam se je odločil, da bo sledil osrednjemu oknu in ostalo "pustil za drugič", saj je zanimivega gradiva res veliko. Oprl se je na tri katestre: tistega, ki ga je uvedla cesarica Marija Terezija = terezijanski kataster, jožefinski (uvedel ga je Jožef II.) in franciscejski. Franciscejski je po nastanku zadnji in sega v 1. polovico 19. stoletja. Stanje na terenu so popisovali geometri, uradnik in predstojnik občine, na katero je mejila (povzeto po Wikipediji). Klemšič je poudaril, da je bilo med popisovalci verjetno malo Slovencev. Dopusča možnost, da so zato nekatera ledinska imena za-

ležil se ga je tudi France Bučar. Človek se sprašuje, ali mu je bilo tega treba. Najbrž pa je pri Bučarju šlo za globljo stvar. Bil je udeleženec revolucije. V njej je sodeloval kot član enot, ki so opravile nečastna dejanja. Vsakdo, ki je bral njegov življenjepis, je opazil vrzel, ki zija v njem po koncu vojne. Če sledimo takim življenjepsom, v tistih letih ni nič delal, ne vemo, če je sploh obstajal. Ljudje vedo povedati marsikaj, kar je počel v tistih letih, a nihče mu ni ničesar dokazal. Še najmanj katkega zločina. Ostaja pa dejstvo, da je bil France Bučar del 'tova-rišije', ki je bila največkrat povezana na osnovi krvi. Običajno prelite krvi nedolžnih. France Bučar bi lahko udaril po mizi in javno razkril, če so ga izsiljevali s preteklostjo. Osramotil bi lahko izsiljevalce in povedal resnico, najbrž neljubo zanj, a še bolj za tiste, ki naj bi ga prisilili v določena dejanja. Lahko bi ta dejanja tudi javno obžaloval. Na ta način bi še bolj zablestela njegova veličina".

Marijan Drobež

GORIŠKI MUZEJ KROMBERK
v sodelovanju z GORIŠKO MOHORJEVO DRUŽBO
vabi na

predstavitve knjige dr. Karla Bonutija
MED IZBIRO IN ZGODOVINO
Spomini goriškega Slovenca

Z avtorjem se bo pogovarjal nekdanji generalni konzul Jože Šušmelj
Grad Kromberk, v torek, 1. decembra 2015, ob 20. uri

Kratke

Plave / Vabilo k maši za vse žrtve prve svetovne vojne

Sveta maša bo dne 29. novembra 2015 ob 15. uri v delno obnovljeni vojaški cerkvi sv. Alojza iz 1. svetovne vojne v Plavah pri nekdanjem vojaškem pokopališču. Mašo bo daroval gospod župnik Cvetko Valič iz Kromberka.

Dostop do cerkvice: 10 km iz Nove Gorice proti Tolminu, pozornost pri znaku za omejitev 60. Od znaka do gostilne Dermota je 400 m, še naprej 100 m se zavije levo na stransko makadamsko pot, ki pa ni vidna od daleč, ker je ozka in gre zelo počevno in v isti smeri kot glavna cesta. Po tej poti je 300 m do začasnega parkirišča na travniku. Še naprej 100 m je cerkev sv. Alojza, kjer bo maša.

Dostop iz smeri Tolmina: V Plavah na križišču za Goriška Brda se pelje naprej v smeri Nove Gorice še ca 50 m in pri rumeni hiši se zapelje desno z glavne ceste navzdol. Od tu do cerkvice je ca 600 m - pot pa pelje v smeri Soče. Tu bo označeno začasno parkirišče. Priporoča se športna obutev za hojo po travi.

Župnija Dutovlje / Srečanje ob pripravi na sv. birmo

Naslov "Gremo mi po božje" je vabil mlade fante in dekleta v starosti od 13-14 let v župniji Dutovlje na srečanje ob bližnji pripravi na prejem zakramenta sv. birmo. Župnik Bogdan Špacapan je

skupaj s starši povabil mlada zakonca Polonco in Tomaža Sokol iz zavoda iskreni.net, da sta najstnikom pričevala o načrtu, ki ga ima Bog pripravljenega za fante in dekleta. Mladi so bili navdušeni nad iskrenostjo in pristnim pogovorom, v katerem sta jim zakonca odstirala svoje življenjske izkušnje na poti mladostnega zorenja v ljubezni vse do poroke. Slišali so o razlikah med spoloma, o ljubezni in kako jo doživlja fant oziroma dekle; opozorila sta jih na nevarnosti potvarjane resničnosti v medijih in na internetu. V štirinamernem programu, v katerem je bila v manjših skupinah tudi priložnost za pogovor in refleksijo, so tako pridobili neposredne informacije o krščanskem nauku za življenje. Gre za program, ki ga pripravljajo tudi smernice zadnje škofovske sinode o družini, naj zakonci postanejo subjekt v pastoralni mladini in družini. Zato smo lahko navdušeni, da taka ponudba programov v naših krajih že obstaja in jo je smiselno razvijati in podpirati, saj resnično nagovarja današnje mlade. / jba

Marta Pavlin

S 1. STRANI Mara Černic

Tudi vsakdanja ...

Srečanje bo torej zelo zahtevno, je pa za prihodnost našega planeta zelo pomembno. Dvig temperature bi povzročil nadaljnje topljenje ledu na Grenlandiji, Antarktiki in drugod, zaradi česar bi se znatno zvišala gladina svetovnih oceanov. Že z dvema stopinjama Celzija več tvegajo končati pod vodno gladino območja, kjer živi do 280 milijonov ljudi, opozarjajo strokovnjaki.

Osnovno sporočilo petkovega goriškega posveta je odbornica Mara Černic strnila v misel, da katero koli dejanje našega vsakdana lahko vpliva na okolje. "Včasih mislimo, da so višanje temperature, čudne podnebne spremembe, onesnaženost itd. zadeve, na katere ne moremo vplivati. Ker pa na Zemlji živi sedem milijard oseb, način življenja prebivalcev še kako vpliva na okolje". Zavedati se torej moramo, da ni vseeno, če puščamo, da iz pipe teče več vode, kot je potrebujemo, da ni vseeno, če po nepotrebnem puščamo prižgane luči ali če vedno uporabljamo avtomobil, ko pa bi se lahko peljali s kolesom ali šli peš itd. "Tudi take in podobne konkretne zadeve vplivajo na okolje, v katerem živimo", nam je povedala Mara Černic.

Na posvetu z naslovom **Kakšno vreme se jutri obeta Gorici** bo po pozdravih oblasti imel uvodni poseg Stefano Micheletti, direktor Deželne meteorološke opazovalnice ARPA FVG; govoril bo o podnebnih spremembah v naših krajih, o zelo deževnih obdobjih, nallivih, ki so pogosti in kratki ter marsikje spodjedajo tla. "Danes so si strokovnjaki edini glede tega, da so podnebne spremembe sad človeških dejanj. Obstajala je teorija, da so spremembe ciklične, da se pač pojavljajo v času. Sedaj pa je znanstveno dognano, da zanje nosi odgovornost človek". Po uvodnem orisu vremena in njegovega razvoja bo Sebastiano Cacciaguerra, načelnik Deželne službe za eneogetiko, postavili pod drobnogled energetske načrte Dežele Furlanije Julijske krajine: "Dežela FJK je letos izdala prvi energetski načrt, pomemben dokument, ki postavlja okvir, kako naj se razvija industrijska dejavnost glede na porabo energije in iz katerih virov je treba energijo pridobivati. Črpamo jo namreč iz

tradicionalnih virov, kot sta npr. petrolej in plin, obstajajo pa tudi obnovljivi energetski viri: v naši deželi prihajata v poštev zlasti sončna in vodna energija. Energetski načrt torej obravnava pridobivanje električne energije in njeno porabo v industrijskem sektorju, v premikanju oz. mobilnosti, kmetijstvu in drugih pano-

gah, ki so energetsko intenzivne in je zanje pomembno najti alternativne vire". Na posvetu bo tudi okrogla miza o vzrokih in posledicah podnebnih sprememb, pri kateri bodo sodelovali štirje strokovnjaki: za okoljsko organizacijo Legambiente FVG Andrea Wehrenfennig, v imenu goriške nadškofije teolog Franco Gismanno, ki bo spregovoril o papeževi encikliki Laudato si', Massimo Santinelli, upravitelj podjetja Biolab, ki proizvaja in predeluje hrano na biološki način, in direktorica oddelka za oceanografijo Državnega inštituta za oceanografijo in eksperimentalno geofiziko Paola Del Negro; slednja bo spregovorila o tem, kako je morje po-

vezano s podnebnimi spremembami.

Eden velikih problemov je t. i. mobilnost, kako se prevažajo ljudje in blago po kopnem, je podčrtala naša sogovornica. "V Italiji bi se morali odločneje opredeliti za železniške tire in ne za cestni promet, to pa zaradi varnosti in onesnaževanja". Druga pomembna tema je kmetijstvo, saj intenzivno kmetijstvo povzroča hudo onesnaževanje. Širši javnosti pa je morda manj znano to, da "bodo podnebne spremembe vedno bolj povzročale nove migrantske tokove: zaradi globalnih klimatskih sprememb se namreč gladina oceana v subtropskem delu Zemlje počasi dviguje in bodo zato nekateri otoki v naslednjih desetletjih vedno bolj nenaseljivi", ne bodo več primerni za bivanje. To velja zlasti za nizko ležeče otoke, katerih prebivalci tvegajo postati t. i. 'podnebni begunci'. "V teh letih in še zlasti zadnjih mesecih doživljamo begunski val, do katerega prihaja iz geopolitičnih razlogov; v prihodnje pa bodo prihajali begunci tudi zaradi podnebnih raz-

mer"

Odličen okvir daje razpravi papeževa enciklika, nam je še povedala odbornica: "Ta jasno govori o vrednoti spoštovanja okolja, ki pomeni hkrati spoštovanje drugega".

S posvetom pa se "delo" udeležencev ne bo končalo. "Ideja je ta, da bi študentje na posvetu preliči osnovne informacije in iztočnice, ki jih bodo obravnavali vse leto ter nato, maja meseca, predstavili svoje izdelke na določeno temo".

Vabljeni so bile vse goriške višje šole, italijanske in slovenske, prijavile so se skupine iz vseh polov, je zadovoljno ugotovila odbornica Mara Černic.

S 6. strani / Nenavadna učna ura ...

Šaljive pripombe in opazke letijo tudi na račun tega, kako smo si Slovenci različni – zamejci in Slovenci iz osrednje Slovenije. Ob tem se igralec zaustavi še ob bogastvu narečnih odtenkov. Vse je seveda primerno zabeljeno z več kot kančkom humorja. Nekaj je v predstavi tudi "resnejših", čustveno obarvanih literarnih utrinkov, ko se Malalan zresni in interpretira verze Srečka Kosovela, Miroslava Košute in Iga Grudna, naših tankočutnih pesnikov, ki jim je navdih viliha prekrasna kraška pokrajina. Ker je Malalan tudi zelo dober pevec, nekaj pesmi tudi učinkovito zapoje. Predstava je že obredla nekaj društev v zamejstvu in jih bo gotovo še, saj je neposredna in vpleta v samo izvajanje tudi gledalce, predvsem italijanske prostovoljce, ki s kupico v roki – ponudi jim jo seveda Malalan – ob njegovi spodbudi skušajo za njim čim bolj pravilno izgovoriti slovenske črke, besede in celo zapeti pesem Marko skače v slovenščini in v italijanskem prevodu. Pri tem pomaga vse občinstvo. K uresničitvi predstave sta pripomogla še Tomaž Scarcia za video, za slide pa Francesco Paolo Cappellotto. Primeren kostum za lepo Vido je izdelala Silva Gregorič.

KULTURNI DOM GORICA Pester novembrski in decembrski program

Vrsta koncertov in likovna razstava

Kot vsako leto se bo v novembru in decembru zvrstilo v goriškem Kulturnem domu kar nekaj pomembnih kulturnih prireditev, s katerimi prireditelji želijo spomniti, da je pred 34 leti (1981-2015) začel delovati ta slovenski kulturni hram, ki od odprtja dalje želi biti stičišče kulturnih realnosti, prisotnih v našem obsoškem mestu. V četrtek, 12. novembra 2015, so na tiskovni konferenci predsednik KD Igor Komel in sodelavci Joško Vetrh, Kristina Di Dio in Andrej Pahor bolj podrobno predstavili dva dogodka, od katerih je eden že mimo, saj je bilo odprtje razstave del furlanskega slikarja Evarista Ciana v sredo, 18. novembra 2015. Slikar Cian, rojen v Rudi l. 1948, živi in dela v Vidmu. Že v študentskih letih se je začel zanimati za slikarstvo in to svoje veselje kot samouk goji še danes. Kot je povedal likovni kritik Joško Vetrh, ki je o umetniku spregovoril na samem odprtju razstave, je Cian v mladih letih sodeloval z znanim italijanskim slikarjem in pisateljem Zigaino. Od 70. let dalje je sodeloval na mnogih skupinskih razstavah in imel tudi vrsto samostojnih razstav v raznih italijanskih mestih. Pred nedavnim je razstavljal v Trstu in goriška predstavitev njegovih stvaritev nekoliko dopolnjuje tržaško. Ker se je izoblikoval v furlanskem okolju, je tu črpal tudi navdih. Tako so njegove priljubljene teme prav krajinski motivi iz Furlanske nižine, s stoletnimi murvami, trtami, vinogradi. Znan pa je tudi po svojih portretih tukajšnjih osebnosti (npr. režiserja Macedonia), avtoportretih, pa tudi po slikanju domačih ljubljencev, mačk in psov, pa še krokarja Gre-

goria, ki se pojavlja marsikdaj na njegovih platnih. Teme iz njegovega prvega ustvarjalnega obdobja, ki so ga označevali temnejši barvni toni, se kot spomini pojavljajo tudi v njegovem zdajšnjem ustvarjanju, pri katerem sta opazna uporaba bolj prefinjene tehnike in večji kromat-

vodi Patrick Quaggiato, ter ljubiteljski gledališki igralec Robert Cotič. Prireditev sta si zamislila in zrealizirala Kristina Di Dio in Andrej Pahor. Na večeru, ki nosi naslov *Biseri svobode*, bodo predstavili tudi zgoščenko omenjenih pevskih sestavov in godbe, *Biseri svobode - Melodije partizanskih*

ski razpon. Na razstavi je na ogled kakih 30 njegovih del; odprta bo do 9. decembra 2015, od ponedeljka do petka od 9.00 do 12.00 in od 16.00 do 18.00 ter med kulturnimi prireditvami. V petek, 27. novembra 2015, bo ob 20.30 osrednji novembrski dogodek: v veliki dvorani goriškega Kulturnega doma bo koncert ob 70. obletnici osvoboditve. Na večeru se bodo pesmi prepletale z gledališko besedo. Poleg slovesnega tona, ki ga bodo dale borbene partizanske pesmi, ki so bodrile mlade, boreče se za svobodo v hudih nacifašističnih časih, se bodo oglasile tudi intimnejše strune kot spomini na razpoloženje, ki je velo med osvoboditvijo. Svoj delež bodo vsebini dali tudi članki, pisma, fotografije ... Večer bodo sooblikovali vokalna skupina Danica z Vrha Sv. Mihaela, ki jo vodi Jana Drassich, moška vokalna skupina Sraka iz Štandreža in godba na pihala Kras iz Doberdoba, ki ju

pesmi ob 70-letnici osvoboditve. Večer prirejajo Kulturni dom, kulturna Zadruga Maja (v sklopu projekta Across the border), Kulturno društvo Danica z Vrha, pod pokroviteljstvom SKGZ, ZSKD, občine Sovodnje ob Soči, goriške pokrajine in dežele FJK. Mesec december bo ves praznično obarvan v sklopu programa Go-Gospel 2015. V sredo, 16. decembra, bo nastop vokalno instrumentalne skupine iz Bolgarije *Bisserov sisters*, ki spada tudi v abonmajski program SSG. V četrtek, 17. decembra, se bo predstavila italijanska skupina *Cadmos ensemble & Le pleiadi*. V sredo, 23. decembra, bo v Kulturnem domu nastopil slavni zbor *Duhovenstva Metropolitije iz Sankt Peterburga*. Vmes pa bo v Novi Gorici v ponedeljek, 21. decembra, koncert črnskih duhovnih pesmi, ki jih bo zapela skupina Anania "Markey" Montague & Fellowship iz ZDA.

IK

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (90)

KAKO HRANIMO VEZIVNO TKIVO

Vezivno tkivo, lahko bi mu tudi rekli vitalna mreža, je tkivo, ki se prepleta skozi celotno naše telo. Vsi organi, kosti in mišice so vezani skupaj z vezivnim tkivom. Minerali, vitamini in ostala hranila pridejo do organa preko vezivnega tkiva. Toksini, hormoni, celice imunskega sistema in drugi pomembni graditelji našega telesa so v vezivnem tkivu. Zdravje vezivnega tkiva predstavlja zdravje telesa. Organ, ki po tradicionalni kitajski medicini energetsko krepi vezivno tkivo, je vranica-slinavka. Vranica skrbi, da bo vezivno tkivo prožno, elastično, pravilno hidrirano, mehko itd. Zunanji znaki slabo hranjenega vezivnega tkiva oz. energetsko šibkega organa vranica-slinavka so po TKM: celulit, strije, gube, bolečine, krčne žile, plešavost idr. Vezivno tkivo pljuč zagotavlja prožnost, če prožnosti ni, se lahko pojavi bolečina v tem predelu. Ko srčna mišica popušča, je dokazano, da je vezivno tkivo poškodovano. Vezivno tkivo črevesja se odziva in vpliva tudi na sindrom razdražljivega črevesja. Mielinska ovojnica je sestavljena iz treh plasti vezivnega tkiva, ki prekrvjavijo

možgane. Revmatoidni artritis je patologija vezana na poškodbo vezivnega tkiva. Vezivno tkivo je kot mreža, ki povezuje vsak delček našega telesa. Prožnost vezivnega tkiva

ohranjamo z gibanjem, masažo in predvsem s pravilno prehrano! Hrana, ki krepi vranico in ta po TKM energetsko napaja vezivno tkivo, je predvsem proso, ker vsebuje veliko silicija. Proso predstavlja zdravilo za vezivno tkivo. Tudi njivska preslica vsebuje veliko silicija in hrani vezivno tkivo.

NATUROPATSKI JEDILNIK ZA KREPITEV VEZIVNEGA TKIVA
Zajtrk 6.00 – 8.00: prosena kaša, cimet, brusnice, rižovo mleko – preslični čaj
Malica 10.00: sveži ananas
Kosilo 12.00 – 14.00: prosena kaša, piščanec/puran/ riba, bučke/koromač, leča, solata/radič
Malica 16.00: jajce, ajdov čaj
Večerja 18.00: jota s proseno kašo – janežev čaj
Jedilnika se 100% držite teden dni, takoj vam bo bolje, bolečine bodo izginile, tkiva bodo bolj prožna. Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 19 F 08532 12400 000000730643, SWIFT ali BIC koda: ICRAITRRESO

ali IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVIIT2C

naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publistar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publistarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 24. novembra, ob 14. uri.

Zadnje čase gre vse še samo navzdol ... (1)

Veter v laseh

Zadnje čase imam navado, da hodim zelo pozno spat. In da seveda sedim za računalnikom, brskam po internetu ali klepetam po skypu in preko socialnih mrež. Zjutraj pa se prebujam utrujena in neprešpana. Pa kaj hočemo. Skoraj vse podatke in novice, ki jih potrebujemo, lahko najdemo na spletu. Virtualna mreža pa je tudi najhitrejši in najbolj udoben način, da komuniciramo s prijatelji, ki so daleč. Naši očetje so se pozno v noč vračali iz gostilne, mi sedimo do jutranjih ur pred ekranom. Cilj je pa vendarle podoben: druženje in klepet. Tudi minuli petek, ravno na Facebooku sem že navsezgodaj zjutraj izvedela, da je bil to zloglasni petek trinajstega, je računalnik ostal prižgan do poznega. Ura je, ko skoraj vsi spijo, jaz pa še vedno berem sporočila prijateljev in najbolj nenavadne novice. Zadnja, ki mi je ostala v spominu, je fotoreportaža o črni muc, ki si je za dom izbrala mejni prehod Sečovelje. Muca v naročju policaja, muca med kolono avtomobilov in muca na soncu pred policijsko kabino, mi je ukradla kar nekaj nasmehov. Konec koncev znajo biti ljudje še nežni in prijazni, sem pomislila. Pa tudi to, da je svet kljub vsemu lep, mi je prišlo na misel. Samo zaradi črne mucice in prijaznih policajev. Potem je skupni zid socialne mreže nenadoma preplavila no-

vica o Parizu, kjer naj bi v številnih eksplozijah umrlo nad sto ljudi. Francija je zaprla svoje meje, ljudje preplašeni bežijo po ulicah in iščejo zatočišča. Izredno stanje. Vojna. Kri. Pokol. Moja prva misel je bila, kako neokusna je ta lažna novica. "Bufala" pravijo Italijani takim novicam s posrečenim imenom. To o zaprtju meja, o mrtvih na več koncih mesta, o streljanju na mladino, to je lahko samo senzacionalistična lažna novica. Spet nekdo, ki se gre znanstvene fantastike, da bi videl, kako ljudje odraščajo. In še ob tako pozni uri. Ko sem to brala, je bila namreč polnoč, morda celo nekaj minut čez. Pa vseeno pogledam še na spletno stran italijanske televizije, Rainews... Pokol v Parizu ni lažna novica... Ko kličem moža, ki je že v postelji, se mi trese glas in v grlu me duši. V Parizu je nad sto mrtvih, mi na spletu komentiramo, skušamo razumeti, jočemo, vpijemo, iščemo razlage, ki je ni... Zakaj, kako, čemu... Atentat, katerega žrtve so bili predvsem mladi fantje in dekleta, je udaril med nas, Evropejce, ravno v trenutku, ko smo že itak zmehčani in razklani. In nas ranil ravno tam, kjer smo najbolj občutljivi. Za našo svobodo gre, za naš način življenja, za nekaj, čemur pravimo zahod in kamor spadamo. Ko so povsod zaplapolale francoske zastave in je bilo po televiziji in po trgih slišati marsiljezo, so nekateri pripom-

nili, da smo tako občutljivi samo, ko so žrtve Evropejci. Ne opravičujem tega, med prvimi sem bila, ki so na spletu spregovorili o kurdi in mladih ženah, ki so prijele za mitraljeze in so bile zaradi tega posiljene in ubite, o 147 študentih, kristjanih, ki so bili barbarsko ustreljeni v Keniji in ni o njih skoraj nihče pisal. To, da ne opravičujem, pa ne pomeni, da ne razumem in da nisem tudi jaz med tistimi, ki se bojijo za ta svoj vsakdan. Ta naš vsakdan, ta naš svet, je kljub vsemu problemom lep in predvsem naš. In zanj imamo kljub pritiskom, cenzuri, noremu obdavčevanju in vse strožji kontroli s strani držav občutek, da ga lahko živimo svobodno. Tako kot hočemo. In da smo srečni. In da lahko izbiramo lastno pot. Za neko povezanost, neko empatijo gre. Najhuje je, ko bomba odjekne blizu tvojega doma in ko v žrtvah vidiš sebe. V šoli nam je bila Francija simbol svobode, tisti egalite', liberte', fraternite' smo ponavljali vsi. Lepe besede, ki smo jih pisali po klo-

peh, po zvezkih, po dnevnikih. Ko si mlad, si lahko samo revolucionar, drugače nimaš srca. Če pri petdesetih še vedno verjameš v revolucijo, mi je govoril prijatelj, pomeni, da ne razmišljaš. A vseeno, zahodnjaki smo sanjači in idealisti. Vsaj tisti, ki se ne ukvarjamo s politiko. O Parizu smo v teh dneh veliko pisali, govorili, razmišljali. Podobno kot enajsti september v New Yorku bo tudi Pa-

riz še bolj spremenil naše življenje. V slabše seveda, a itak vsi vemo, da gre pot že več let samo in nepretrgoma navzdol. Kar mi je od tega atentata najbolj ostalo v spominu, pa so obrazi mladih žrtv... tako podobna sem jim bila, ko sem bila študent. Tako blizu so tistemu, čemur pravim moj svet in moj vsakdan. Poleg teh mladih, nasmejanih obrazov, med katerimi je dekle iz Benetk, se mi je v spomin vtisnilo še pismo nekega Francoza, Antoina Leirisa, ki se je pojavilo na Facebooku. Antoine je v atentatu izgubil ženo, mater komaj 17 mesecev starega dečka. Ljubil jo je nad vse, to je čutili iz vsake napisane besede. Prijateljica Lucia, ki je prva objavila sestavek, naslovljen neznanim teroristom, je zraven objave še zapisala, da, če ima pojem, ki mu pravimo "zahod" sploh kak smisel, moramo ta smisel iskati ravno v pismu mladega moža in očeta.

/ dalje prihodnjic
Suzi Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

23

Minuli ponedeljek sem zgodaj zjutraj peljal iz Nove Gorice proti Gorici in sem na krožišču pri Rdeči hiši v mrazu grdega novembrskega jutra uzrl dva migranta, prebežnika, prišleka, izseljenca ali priseljenca, kot ju pač želite imenovati, kako sta sedela na kamnu pri policijski kasarni in skušala telefonirati neznanu kam. Bila sta slabo oblečena in temne polti, a nista bila zamorca, ugibal sem torej, da sta najbrž ali Kurda ali Afganistanca ali pa Pakistanca, miselno sem pač sledil temu, kar poročajo krajevni dnevniki, ko vsakodnevno pišejo o težavah gorških oblasti s temi reveži, ki v svetu, daleč od svoje domovine, iščejo svoj prostor pod soncem. In sem se iskreno, zgodaj zjutraj, ko še nisem "popolnoma na polnih obratih", zavedel, da se ne morem, vsaj za zdaj se še ne morem in upam, da bo to še trajalo in trajalo leta!, zateči k tistemu pogubnemu "Tako pač je"! , ki kar kliče po porazu, vdanosti v usodo, k brezbriznosti in odraža stanje cenene udobnosti, v kateri ni prostora za drugega in še manj za drugačnega.

V uredništvu sem v jutranjih urah med agencijskimi vestmi prebral zapis o tem, kako so v Berlinu minuli konec tedna nastopali na nekem prestižnem literarnem branju sami slavni pisatelji, in to v prid migrantom, prišlekom, beguncem. Med povabljenimi je bil tudi naš pisatelj Drago Jančar, "ki je med drugim povedal, da z grenkobo opazuje današnjo Evropo. Do nedavnega je mislil, da so žičnate ograje v Evropi preteklost". Tako je pisalo v vesti Slovenske tiskovne agencije. V vesti je bilo tudi omenjeno, da je Drago Jančar "izkazal spoštovanje nemški širokosrčni politiki do beguncev", kot je bilo tudi zapisano, da "je izrazil upanje, da se bo zdaj že znamenita misel kanclerke Angele Merkel 'zmogli bomo' uresničila".

Agencijska vest je še poročala, da je na večeru, katerega izkupiček je šel v dobrodelne namene za begunce, nastopila tudi "nobelovka, romunsko-nemška pisateljica Herta Müller, ki je v intervjujih večkrat poudarila, da je bil diktator Nicolae Ceausescu nor, zaradi njega je bilo nore pol Romunije in zaradi njega je ona sama zlomljena oseba. Kot je povedala na dobrodelnem večeru, bi kdaj raje pisala lahkotnejše, z ironijo, a so zgodbe pretežke, preveč je uničena, da bi lahko zavzela primerno distanco".

Nadalje sem v agencijski vesti prebral še, da je svojo begunsko zgodbo predstavil tudi pisatelj Bahman Nirumand, ki je v 60. letih pribežal iz Irana. Nirumand ne verjame, da kdo domovino zapusti prostovoljno".

Prav te besede so se me najbolj dotaknile, če seveda tokrat ne bi pisal o tem, kar me pri Herti Müller najbolj privlači, saj sem o njenih knjigah in njenih temah že večkrat pisal. A naj bo še enkrat, tudi tokrat rad ponovim, da je Herta Müller izjemna pisateljica prav zato, ker presunljivo naporno piše o vedno isti zgodbi, o svojem trpljenju pod pritiskom nasiljem Ceausescujevega režima, a to tako osebno, da je to lahko tudi pripoved slehernika, ki noče izgubiti lastnega obraza v vsakodnevnem banalnem nasilju diktatorske družbe, ki načrtno briše razpoznavnost in seveda posebnost vsakega posameznika. Herta Müller piše tako, da te ob branju vse boli, njeno pisanje je zgoščeno, kleno, zabolijo te njene tišine, še bolj naravnost kričeč molk, mogoče ta še veliko bolj zabolijo, kot pa njeni srhljivi opisi "banalnosti zla", kot je to genialno posrečeno poimenovala filozofinja Hannah Arendt, ko je šele

med spremljanjem procesa proti nacističnemu zločincu Eichmannu spoznala, da je pravzaprav zelo banalno, a tudi in prav zato zlo. Bahman Nirumand je pisatelj, čigar leposlovnih in filozofskih, socioloških del nisem nikdar bral in jih najbrž tudi ne bom. Na spletu sem prebral njegovo življenjsko zgodbo, je namreč sin zelo premožnih staršev, ki je študiral v Nemčiji, kamor je po vrnitvi v Iran pobegnil pred zaporom že leta 1965; zamislil sem se v tisto njegovo trditev, ki jo je izrekel v Berlinu na branju za begunce, da po njegovem mnenju nihče noče zapustiti domovine prostovoljno. Jasno je, da sem to novico prebral skozi svoje oči, kot bere vsakdo vsako novico skozi svoje oči in skozi lastne izkušnje. Tudi književnost in vso umetnost doživljam, jemljem osebno, saj me drugačen način ni nikdar zanimal. In sem tudi, pa naj to zveni še tako neskomotno in obešenjaško, prepričan, da imajo v svetu umetnosti povedati nekaj le tisti, ki pišejo iz lastnih izkušenj, dajo v svoje pisanje, v svojo glasbo, v svoje slikanje, kiparjenje, v svojo umetnost torej, same sebe, svoje trpljenje, izkušnje, sanje, svoje veselje, svojo dušo. In nas tako osvojijo zato, ker njihova življenjska usoda, zgodba, postane del nas, pravzaprav postane njihova zgodba tudi naša zgodba, univerzalna, nas zaradi tega tudi nagovarja in tako osvoji. In se zgodi tisti čudež, ki je mogoče še najbolj lasten lirični poeziji, ko bralec ob prebiranju vrhunske pesmi lahko sam pri sebi vzklane: "Kako lepo, kako lepo, tako to je, prav tako!, tako bi tudi sam napisal, tako tudi sam čutilim!"

Ko sem v avtu, ki se je med potjo iz Ogleja do Nove Gorice lepo segrel, peljal mimo dveh beguncev-prišlekov, ki sta tam sedela, s hrbotom obrnjena proti cesti, v mrazu, me je zbolelo. Zaradi lastne, svoje nemoči in zato, ker se nočem še vdati, ker nočem pristati na tisti sramotni "Tako pač je"! , ki ne dopušča nobene možnosti, nobene rešitve.

Prav je povedal Bahman Nirumand, ta iranski pisatelj, ki ga ne poznam. Sam mu s svojo življenjsko zgodbo, v vsej svoji skromnosti, a tudi neponovljivosti in enkratnosti, lahko samo pritrdim, kot mu lahko pritrdim tudi v imenu obeh beguncev-prišlekov, ki sta svojo intimo v ponedeljkovem mrzlem jutru iskala na javnem mestu ob krožišču pri Rdeči hiši tako, da sta meni in vsem drugim, ki smo peljali skozi krožišče, kazala hrbet. Pomislil sem, da sta najbrž skušala telefonirati domov. Najbrž. Ali pa sta skušala telefonirati prijateljem, znancem morda, ki so že našli kje v svetu, na mrzlem Severu najbrž, košček sveta, kjer skušajo na novo zaživeti v miru.

Minulo soboto smo v lepem dvorcu na Zemonu pri Vipavi odprli likovno razstavo Umetniki za karitas, bil sem povabljen, da razstavo odprem, najbrž predvsem zato, ker sem pri tem lepem gibanju že od samih začetkov in skušam dejavno pomagati, da se zbirajo sredstva za na rob potisnjene ljudi, da se deli lepo in dobro umentikov, ki pomagajo tako, da darujejo svoja dela. Hvaležen sem lepim ljudem, ki se okrog tega gibanja zbirajo, še posebno Jožici Ličen in Anamariji Stibilj Šajn, da so me povabili. Povedal sem priložnostno misel in povabil prisotne, naj kupijo umetniška dela in tako pomagajo. Ko me je prijazna kolegica Rosana Rijavec po odprtju prosila za intervju za radio Robin, me je vprašala, zakaj je treba pomagati, sem odvrnil: "Moramo pomagati zato, ker moramo biti na strani šibkih, na strani odrinjenih, na rob potisnjenih. In to predvsem zato, da sami ostanemo ljudje!"

Škoda za zamujeno priložnost

Nesrečen razplet, nov začetek?

Slovenskim nogometašem naposled ni uspel veliki met – uvrstitev na Evropsko prvenstvo, ki bo prihodnje leto v Franciji. Reprezentanca selektorja Srečka Katanca je po tretjem mestu v kvalifikacijski skupini E za Anglijo in Švico imela, kot znano, dodatni tekmi proti Ukrajini: v Lvovu je izgubila z 2 proti 0, pred tednom dni pa je v Mariboru v osrednjem športnem dogodku tega obdobja v širši okolici igrala neodločeno 1 proti 1. Namen tega sestavka je predvsem nanizati nekaj ugotovitev po razpletu, ki pomeni neuspeh, a hkrati določen mejnik in morda nov, vzpodbuden začetek. O tem, kar je bilo, je bilo v medijih povedano malodane že vse. Euro

Srečko Katanec

2016, 15. celinsko prvenstvo, bo prvič domena 24 in ne več 16 izbranih vrst, tako da so bili tudi kriteriji za uvrstitev nižji (prvi dve iz vsake kvalifikacijske skupine neposredno in tretja v play-off), kljub temu pa se Sloveniji namera ni izšla. V slovenskem taboru si še grizejo nohte zaradi usodnih porazov v predtekmovalju proti Švici (3: 2 v gosteh, potem ko so še deset minut pred koncem vodili z 0: 2!) in nato v razigravanju v Ukrajini (2: 0). Povratno srečanje v Ljudskem vrtu je bilo čisto druga zgodba, naši so vodili že po

desetih minutah z golom kape-tana Cesarja in nato dolgo časa oblegali ukrajinska vrata. Ko bi zmagali z 2: 0 in izsilili podaljšek, bi prav nič ne ukradli, gol gostov pa je padel iz protinapada v sodnikovem dodatku, ko so domači napadali že z enajstimi možmi. Skratka, brez srečnega konca, toda z določenimi okrepljenimi gotovostmi.

pa je tu za prihodnje desetletje zanesljiva, če že ne enakovredna zamenjava. Bolj ali manj pričakovano pa je bilo slovo trojice Mišo Brečko – Zlatan Ljubijankič – Nejc Pečnik, ki je – tako kot Interjev čuvaj mreže – ogromno dala reprezentanci. Odhodi v vsakem primeru menda ne pomenijo, da bo selektorjev izbor v prihodnje obubošan, prej nasprotno. Svoje mesto v selekciji so utrdili predstavniki mlajše generacije (nekateri sicer mednarodno že zdavnaj preverjeni), kot so Kevin Kampl, Rene Krhin, Josip Iličić, Dejan Lazarevič, Roman Bezjak, že omenjeni Oblak, ob tem, da nekateri veterani, kot so kapetan Cesar, Valter Birs, Milivoje Novaković in še kdo drug, niso izrekli zadnje be-

Najprej to, da je Srečko Katanec še enkrat dokazal, da je pravi mož za reprezentančno klop in bo – če ne bo prišlo do velikih presenečenj – na čelu moštva z državnim grbom tudi naslednje leto, ko se začnejo kvalifikacije za svetovno prvenstvo 2018. Konec nekega tekmovalnega cikla terja tudi določene dokončne odpovedi reprezentančnemu dresu, ki so jih ti obelodanili že takoj po tekmi v Mariboru. Novica je predvsem ta, da se poslavlja sijajni vratar Samir Handanović, ki je pri 31 letih sicer vse prej kot star. Odlični Jan Oblak

sede. Katanec ima zagotovo že jasne pojme, kako naprej, upati je, da bosta zaupanje in podpora Nogometne zveze Slovenije vseskozi stvarna in dosledna. Torej, res škoda, da Jokiča in soigralcev ne bo prihodnje leto na EP (gre nedvomno za zamujeno ugodno priložnost), toda osnova, na kateri naj se gradi reprezentančna enajsterica za prihodnost, je – ne glede na navedeno – na Fifiini jakostni lestvici, ki pomeni bolj malo – vseakor trdna.

HC

Posegi mladih predavateljev na letošnji Dragi Vedoželjnosti nam nihče ne more vzeti

Nadaljujemo objavo prispevkov mladih predavateljev na letošnjih študijskih dnevih Draga. Tokrat je na vrsti razmišljanje Jerneja Ščeka, ki je že velikokrat napisal kaj tehtnega za naš tednik.

Mladi, stari, odrasli. Mlajši odrasli, najstniki, otroci, večni otroci. Drugače mladi. Večno mladi. Plešasti? Ne, različno počesani. Neumni? Ne, po svojem razodeti? Neopredeljeni? Ne, radikalno relativni. Angažirani – idealisti. Zavedni – puritanci. Humanisti – humoristi. Intelktualci? Predpotopni. Vsak izmed nas gleda na svet okrog sebe, torej na sebe preko sveta, preko kategorij. Predstavljajte si očala zelene barve, ki jih ne moremo sneti. Svet se nam kaže skozi leče, ki smo jih prejeli dedno, ki pa jih s pridom, da ne rečem z dobro voljo, vsakodnevne vzgoje oblikujemo, brusimo. Nekateri misleci so bili prepričani, da jih celo modrec, razumnik, nikdar ne more sneti – nemški idealist Kant, na primer. Drugim je intelektualni pogum veleval, naj stopijo globlje in majin pajčolan sveta predstav premagajo: spomnimo se na Schopenhauerjev

koncept Volje do življenja, antično Platonovo zgodbo o votlini in iluzornih sencah, kdor je bolj filmsko navdahnjen, pa naj si privoščijo višek trash-vesoljske filmografije iz 80. let – dramo *They live*, *Oni živijo* režiserja Johna Carpenterja.

Nalašč sem izbral nedvomno kriptičen, pa tudi ne-ekološki uvod zato, da bo od zdaj dalje vse lažje. Prva dobra novica: z očali se lahko igramo. Lahko zamenjamo leče, okvir in, čeprav za kratek čas, poskušamo na stvari gledati drugače. Zakaj? Zato, da bomo kaj razumeli, da bodo sence vse bolj konkretne. Zato, da bomo postajali, dan za dnem, res ljudje. Človek, ki se z očali niti enkrat ne poi-gra, postaja senca, ki jo gleda. Njegova človečnost blede, postaja avtom, robot, tujec samemu sebi in naravi, ki nas varuje.

Ker sem v življenju prebral manj, kot bi rad in kot bom vselej zmoget, nimam dokončnega recepta za tak preizkus človečnosti. Poznam pa enega od načinov, kako se lahko preizkusimo, postavimo na kocko, to je v dvom, ki osvobaja, razmislek, ki krepi, vprašanje brez odgovora z veliko začetnico, ki nas dela člo-

veške. Tej poti pravimo ljubezen do učenja. Filozofija.

Urugvajski novinar in literat Eduardo Galeano je ob koncu devetdesetih let dejal: "Približam se mu za dva koraka, oddalji se za dva koraka. Prehodim še deset korakov in horizont se jih za deset odmakne. Kolikor bom hodil, toliko se bo oddaljil. Čemu torej služi utopija? Prav temu služi, da hodimo". Človek lahko hodi na več načinov: fizično in duhovno, predvsem pa z razumom. Sprehajati se z razumom pomeni učiti se. Spraševati, brskati, dvomiti, poizvedovati. Ostati razočarani, postajati nemirni, torej minljivi, nezaključeni, nesklenjeni. Postajati torej res človeški. Neumoren, morda prav moteče trmast humanist sem. In nikdar ne bom nehhal trditi, da je med ljudmi najbolj človeški vedoželjnež. Tisti, ki ga zanimajo nove stvari, kdor se, na kratko, rad uči. "Neraziskanega življenja ni vredno živeti", je Platon Sokratovo izjavo zapisal v vrstički 38a Apologije.

Študijski dnevi Draga so in bodo na najbolj osnovni ravni aktualni torej zato, ker človeku širijo obzorja. Približujemo in oddikamo se jim vedno znova, a vsakič, iz leta v leto, smo vedno močnejši, boljši.

Drugi argument o zimzelenosti Drage ponujajo sociologi. Živimo v družbi, ki ji pravijo post-industrijska ali bolj natančno informacijska. Torej v habitusu, kjer je intelektualno delo najpomembnejše. Informacija je postala osnovna

surovina, ki jo zastopa razmah kvartarnega sektorja, izobraževanje postaja neobhodno potrebno zato, ker nam edino znanja ne more nihče vzeti. V dinamičnem, tveganem, prosto po Baumanu, tekočem kontekstu se vrednotni koordinatni sistemi krhajo, vsakdan posta-

ja negotov, začasen. Danes najbolje preživi tisti, ki dinamičnosti odgovori z dinamičnostjo. Piramidalna industrijska družba je bila razmeroma statična: cilj šolanja je bila pridobitev poklicnega znanja, ki je zadostovalo za celo življenje. Uspeh se je meril po količini in zahtevnosti dela. Tej strukturi se danes postavlja nasproti vrtnec centripetalnih in centrifugalnih družbenih sil spremin-

janja, kjer je osnovna surovina uspeha intelektualni kapital: večstranska usposobljenost, avtonomnost delavca, aktivnost in ažurnost znanja, specializacija, osebnostna in komunikativna orodja. Programi za andragoško izobraževanje odraslih na podlagi t. i. teorije sprememb dokazujejo, da je vseživljenjsko učenje nujno potrebno vsem za preživetje. Za službo, blagostanje sebe in otrok, nov avtomobil ali ameriško univerzo za sinove? Da, tudi, a ne samo: tudi zase, za lastno človeškost. Učenje, ki krepi kompetence za socialno varnost in intelektualni kapital, ni popolna zgodba. Tu sem parnasističen (l'art-pour-l'artovski): učimo se zase, ne za-to-da-bi to-in-to: potem bo vsekakor iz moke potrebno kaj zamesti. Spretnosti bodo vedno zamenjale nove spretnosti, vedoželjnost in ustvarjalnost človeka pa nihče in nič!

Za konec še tretji argument, ki ga ponuja srce. Prevrednotimo vrednote je stavek Friedricha Nietzscheja, večnega nezadovoljnjega, ki kljub radikalni kritiki tradicije potrjuje samo eno: brez njih se človeško ne da! Študijski dnevi Draga tiraniji izbire današnjega dne odgovarjajo preprosto: zbiramo se, ker nas zanima, kdo smo in kako se premikamo znotraj prostorskih in kulturnih koordinat. Modne muhe bo odpihala že jesensko-zimska kolekcija, nas pa nihče, če bomo znali gledati daleč tisto, česar še nimamo, in blizu tisto, kar že imamo, pa ga ne vidimo.

Jernej Šček

Trst / Pala Rubini

V vojnih časih Scorpions še vedno pojejo o svobodi, miru in ljubezni

Vsoboto, 14. novembra, sem se zjutraj zbudila z občutkom, da, kar se je zgodilo v Bataclanu, sploh ne more biti res. Kar se je zgodilo v Parizu, kjer je veliko ljubiteljev glasbe poslušalo rock-blues koncert Američanov Eagles of death metal, bi se lahko zgodilo v tržaškem Pala Rubini, kjer so v petek zvečer stopili na oder *Scorpions*. Ko sem v Trstu, skupaj z vsemi 4000 prisotnimi, nič hudega sluteč, pela uspešnico *Winds of change*, pesem, ki govori o upanju v boljši svet, so mladi kot jaz umirali pod streli fanatikov. Ne morem opisati vseh občutkov in misli, ki me bremenijo: žalost, strah, jeza... V srcu imam tudi občutek krivde, ko pomislim, da sem veselo uživala ob poslušanju pesmi, ki so ustvarile zgodovino rock glasbe, istočasno pa je v Parizu nastajala tragedija. Vse to me je prevzelo bolj kot vse druge grozote, ki se vsak dan dogajajo po svetu, enostavno zato, ker je Bataclan blizu, ker na tistem koncertu bi lahko bila tudi jaz.

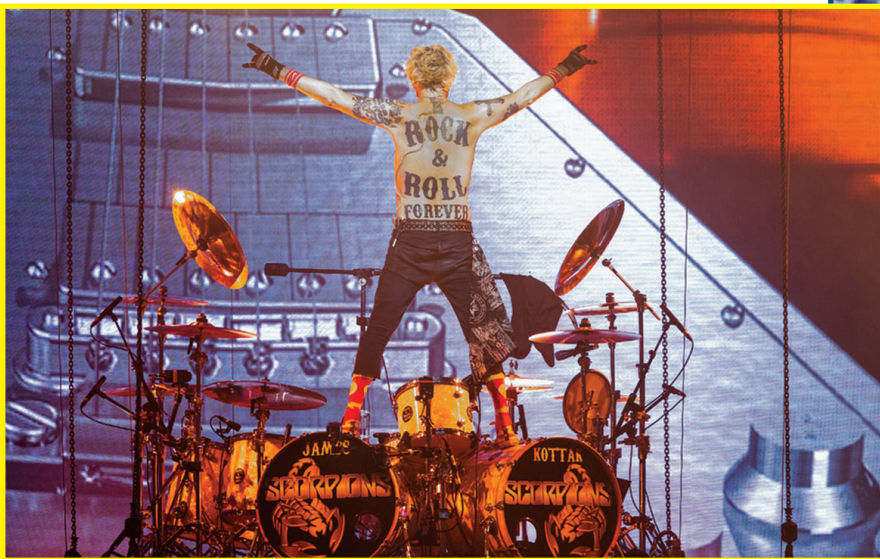
V Trstu smo res uživali v glasbi. Rock skupina iz Hannovra, ki je nastala leta 1965, praznuje letos petdeseto obletnico svoje glasbene poti. Ob tej priložnosti je izšla njihova osemnajsta plošča, posneta v studiu, tržaški koncert pa spada v svetovno turnejo z naslovom *Return to forever* (Nazaj v večnost).

Pred skupino Scorpions so občinstvo segreli Tržčani *Rhapsody of fire*, ki sta jih l. 1993 ustanovila kitarist Luca Turilli in klavirist Alex Staropoli. Njihova prva plošča, iz leta 1997, je elegantna zmes power metal in klasične glasbe: navdih so nam-

reč našli v skladbah Paganinija, Vivaldija in Bacha, bili so izvirni, in to jim je v kratkem času prineslo svetovni uspeh in več kot milijon prodanih plošč.

Petkov nastop skupine Rhapsody je bil kratek: po uvodni skladbi z njihove druge plošče *Symphony of enchanted land* (1998) so nas razveselili z uspešnico *Emerald Sword*, ki nas je v mislih peljala

katerih so bile barvne, skoraj tridimenzionalne podobe. Kitarist Rudolf Schenker in pevec Klaus Meine, oba 67-letnika, se nista ustavila niti za trenutek, med celotnim koncertom sta plesala in skakala kot mladostnika. Zaigrali so stare uspešnice in nove skladbe z zadnje plošče. Tudi drugi "mlajši" člani skupine (tudi ti imajo že vsi okoli šestdeset let)

v čudežen čas in kraj, kjer živijo zmaji, vitezi in princeze – iz tega sveta so zgodbe, ki nam jih tržaška skupina pripoveduje. Sledila je prva pesem v italijanščini *Lamento*, naslednjo pa so posvetili pred kratkim preminulemu hollywoodskemu igralcu Christopherju Leeju, ki je z njimi posnel nekatere dele pesmi. Z *Dawn of Victory*, ki je izredno navdušila občinstvo, so se poslovili in po prvih 45 minutah glasbe so tehniki začeli pripravljati oder za skupino Scorpions.

Za ogromno kuliso, na kateri je bil naslikan logo nemške skupine, so začeli montažo izjemno lepe scene. Ob spremljavi prvih not pesmi *Going out with a bang* se je prikazal velik oder s svojimi mogočnimi ekrani, na

so med celotnim koncertom obdržali izjemno hiter in energičen ritem igranja in nastopanja na odru. Kitara Matthiasa Jabsa in bas Pawla Maciwode sta se krasno vključila v igranje bobnarja Jamesa Kottaka, pravega posebnega, ki je izbral vsako priložnost, da si je slekel majico

in občinstvu pokazal svoje tetovaže (na hrbtu ima ogromen napis *Rock and Roll Forever* in to

Foto Manuel Demori

že veliko pove o njegovem načinu življenja). Med tako imenovanim "Kottak Attack" so se bobni, ki so bili pritrjeni na veliko ploščo in so viseli na verigah, dvignili visoko, skoraj do strehe dvorane, in od tiste izjemne višine nam je Kottak podaril soljo. Vsakokrat, ko je udaril na boben, se je na ekranih pokazala naslovna ena izmed plošč, ki jih je

nim nazdravil s kozarcem piva, bobne so spustili na oder in Scorpions so spet nastopili v polni zasedbi. Tudi Klaus Meine je v eni sami sapi popil veliko pivo, nato se je koncert lahko nadaljeval z zadnjimi tremi pesmimi in končal s hitom *Big city nights*. Scorpions so se nato zahvalili tržaškemu občinstvu, lepo pozdravili in voščili lahko noč. Odšli so z odra, a vsi smo dobro vedeli, da se šalijo, saj nas niso mogli zapustiti, ne da bi zaigrali svojih najbolj znanih: *Still loving you* in *Rock you like a Hurricane*. Po nekaj minutah so se končno vrnili in med ovacijo končali nastop.

Z mojega nasmeha, z obrazov vseh fanov dobre rock glasbe, ki so bili v petek zvečer v Pala Rubini, je bilo razvidno, da smo se sprostili in na

Foto Manuel Demori

skupina Scorpions izdala v svoji petdesetletni karieri: nastal je vizualen prikaz celotnega njihovega dela.

Na koncu je Kottak vsem prisot-

zdrav, lep način skupaj uživali med koncertom. Veselo, a urejeno smo zapustili dvorano in se vrnili k avtomobilom.

Ta lepi večer mi bo celo življenje

ostal v mislih in srcu, saj se je moje veselo in zadovoljno vzdušje skvarilo že po poti iz Trsta domov, ko sem v avtu odprla radio in izvedela, kaj se je istočasno dogajalo v Parizu. Ne morem se sprijazniti z dejstvom, da bi med mladimi ljubitelji rock glasbe, ki so v Bataclanu tako kruto in nesmiselno izgubili življenje, lahko bila tudi jaz.

Ko je novinar po radiu končal svoje poročanje, sem izbrala drugo radijsko postajo in zaslišala prve note pesmi Neila Younga "Rocking in a free world. Nobena druga pesem ne bi bila bolj primerna v tistem trenutku: vzeta je s plošče *Freedom*, ki je nastala leta 1989 in poje proti vojni, o svobodi in pravičnosti, o tem, kako se ne smemo vdati strahu. Res je, s svojim strahom hranimo skrajneže, ki nas s krutostjo in terorjem hočejo podjarmiti in nam vzeti svobodo, zato se ne smemo skrivati v naših hišah, še vedno moramo verjeti v boljši svet. Scorpions so že v času hladne vojne peli: "The world is closing in And did you ever think That we could be so close, like brothers, The future is in the air I can feel it everywhere Blowing with the wind of change."

Katja Ferletič

več slik na www.noviglas.eu